

BORVIDÉK FEJLESZTÉSI TANÁCS

HAGYOMÁNY - TERMÉSZET - MODERNITÁS

A Tokaji Borvidék Területfejlesztési Programja
Stratégiai és Operatív Program

TÁRSADALMASÍTÁSI VÁLTOZAT

Készítette:

Tokaj Borvidék Fejlesztési Tanács Munkaszervezete

2016. október

Tartalom

1.	A tervezési folyamat bemutatása.....	5
2.	A Tokaji borvidék helyzetértékelésének stratégiai kiegészítése	7
2.1.	Világörökségi borvidék megőrzése.....	7
2.2.	Természetközeli kultúrtáj védelme	8
2.3.	Kiegyensúlyozott társadalmi szerkezet kialakítása	9
2.4.	Versenyképes és fejlett gazdaság megteremtése	10
3.	Célrendszer bemutatása.....	13
3.1.	A Tokaji borvidék, mint sajátos adottságú terület	15
3.1.1.	Világörökségi terület	15
3.1.2.	Terroir és tudásbázis	15
3.1.3.	Kiemelt turisztikai térség.....	15
3.2.	Stratégiai célok	16
4.	A prioritások azonosítása, operatív intézkedések	18
4.1.	Prémium minőségű borkészítés és gasztronómia feltételeinek megteremtése	18
4.1.1.	Közösségi infrastruktúra kialakítása és fejlesztése.....	18
4.1.2.	Dűlőúthálózat fejlesztés	20
4.1.3.	Kutatás-fejlesztési tevékenység és innováció támogatása.....	21
4.1.4.	A helyi, minőségi alapanyagok előállításának támogatása	23
4.1.5.	A Tokaji aszú hazai fogyasztásának pozicionálása.....	24
4.2.	Helyi gazdaságélénkítés.....	25
4.2.1.	Mezőgazdasági termelést és értékesítést érintő fejlesztések.....	26
4.2.2.	Erdőgazdálkodás.....	28
4.2.3.	Ipari fejlesztésekhez kapcsolódó intézkedések	29
4.2.4.	Kutatás-fejlesztés és innovációs tevékenységhez kapcsolódó intézkedések.....	30
4.3.	Világörökségi kultúrtáj védelme	31
4.3.1.	Világörökségi Gondnokság működtetése és kapcsolódó feladatok ellátása	32
4.3.2.	Világörökségi helyszínek, attribútumok megőrzése, turisztikai célú fejlesztése	34
4.3.3.	Településkép kialakítása és védelme.....	35
4.4.	Szellemi örökség és kultúra ápolása.....	36
4.4.1.	Európa Kulturális Fővárosa 2023 cím elnyerését szolgáló fejlesztések.....	37
4.4.2.	Innovatív kulturális rendezvényhelyszínek fejlesztése, programkínálat kialakítása	37
4.4.3.	Művészeti civil kezdeményezések és programsorozatok megvalósítása.....	39
4.4.4.	Kreatív és kulturális iparhoz kapcsolódó tevékenységek fejlesztése	40

4.4.5.	Gyerekek és fiatalok kultúra iránti érzékenyítése	40
4.5.	Egyedi természeti értékek megőrzése	41
4.5.1.	Bodrog part rendezése, környezetileg fenntartható hasznosítása	41
4.5.2.	A természet bemutatását célzó helyszínek kialakítása	43
4.5.3.	Erdei iskolák, intézmények és szabadidőparkok kialakítása.....	45
4.6.	Egyházi hagyományok ápolása	46
4.6.1.	Egyházi kulturális örökség fejlesztése	46
4.6.2.	Zarándokutak és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése	47
4.7.	Kiegyensúlyozott oktatási és képzési struktúra kialakítása.....	49
4.7.1.	Humán erőforrás-fejlesztés	49
4.7.2.	Felsőoktatási képzésfejlesztés, tudományos ismeretterjesztés.....	50
4.7.3.	Duális képzésfejlesztés	52
4.8.	Turizmusfejlesztés	52
4.8.1.	Szálláshely-szolgáltatás fejlesztés	53
4.8.2.	Élményhelyek, témaparkok komplex fejlesztése	54
4.8.3.	A kerékpáros turizmus feltételeinek javítása	55
4.8.4.	Vízi turisztikai fejlesztések megvalósítása a Bodrog parton és a Tiszán.....	57
4.8.5.	Aktív turizmus fejlesztése, extrém sportok feltételeinek kialakítása	58
4.8.6.	Falusi és agroturisztikai fejlesztések.....	60
4.8.7.	Minőségi gasztronómiai vendéglátóhelyek kialakításának ösztönzése	62
4.8.8.	Egészségturizmushoz kapcsolódó fejlesztések.....	63
4.9.	Helyi közösségfejlesztés	64
4.9.1.	Lakóhelyi közösségek fejlesztése, közösségi aktivitás erősítése	64
4.9.2.	Helyi, települési és térségi identitás erősítése	66
4.9.3.	Kulturális és közösségi terek létrehozása, fejlesztése	67
4.9.4.	Társadalmi kohézió és szociális háló erősítése.....	68
4.9.5.	Közösségek gazdasági önszerveződésének erősítése.....	69
4.10.	Települési környezet fejlesztése.....	70
4.10.1.	Szociális, egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése.....	70
4.10.2.	Települési közszolgáltatások fejlesztése	71
4.10.3.	Közműellátottság, energetika.....	72
4.11.	Közlekedésfejlesztés.....	74
4.11.1.	Gyalogos és kerékpáros fejlesztések	74
4.11.2.	Közúti fejlesztések	75
4.11.3.	Vasútfejlesztések	76
4.11.4.	Légi közlekedési kapcsolatok fejlesztése	77

4.11.5.	A közlekedési rendszer hálózati és tarifális összehangolása	78
4.11.6.	Környezetbarát közlekedési módok fejlesztése	79
4.12.	Egységes térségi arculat kialakítása	79
4.12.1.	Térségi, turisztikai marketing- és menedzsmenteszközök összehangolása	80
4.12.2.	Intelligens, innovatív tájékoztatási rendszerek kiépítése.....	81
4.12.3.	Rendezvények minősítési rendszerének bevezetése	82
5.	Ágazati programokban megvalósítani javasolt elemek.....	83
6.	Tervezés kísérelő eljárások.....	83
7.	Monitoring és értékelési terv	84
8.	Módszertani melléklet.....	87

1. A TERVEZÉSI FOLYAMAT BEMUTATÁSA

A Tokaji borvidék kiemelt fejlesztési térsége az országnak, világörökségi kultúrtáj. Nemzetgazdasági szempontból jelentős értékhordozó térség, kulturális szempontból egyedülálló tájegység. A Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról szóló 1/2014. (I. 3.) OGY határozat 2014. február 8-i módosításával megtörtént a Tokaji Borvidék kiemelt térséggé nyilvánítása.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény intézményi hátteret biztosít a térség fejlesztési feladataira vonatkozóan. A törvény 15. számú bekezdése (2014. évi XVI. törvény 264. § (9). Hatályos: 2014. II. 25-től.) alapján a területfejlesztési koncepció és program kidolgozását és más közös területfejlesztési feladatokat a térségben a Tokaj Borvidék Fejlesztési Tanács látja el.

A fentiek mellett Tokaj-Hegyalja szerepének nemzeti szintű fontosságát a Kormány további dokumentumokban is megfogalmazta. A Kormány, a BOR-VIDÉK Tokaj-Hegyalja Nemzeti Program előkészítéséről szóló 1981/2013. (XII.29.) Kormányhatározatban foglaltak értelmében célul tűzte ki a Tokaji borvidék térségének, vagyis a hozzá tartozó 27 település természeti, társadalmi, gazdasági és kulturális környezetet egyaránt érintő, az ökológiai egyensúly fenntartásával történő komplex fejlesztését. Éppen ezért különösen fontos, hogy társadalmi és gazdasági helyzetének megfelelő, környezeti adottságaihoz leginkább illeszkedő programok, fejlesztési tervek készüljenek.

A jelen stratégiai és operatív program tartalmi kialakítása és felépítése a 218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet alapján történt, amely a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeit, valamint illeszkedését, kidolgozását, egyeztetését, elfogadását és közzétételének részletes szabályait tartalmazza. A kormányrendelet 4. és 5. számú melléklete vonatkozik a kiemelt térségek területfejlesztési stratégiai és operatív programjának tartalmi követelményeire. A térség helyzetelemzésén, helyzetértékelésén, valamint a hosszú távú fejlesztési koncepcióján alapuló, középtávú fejlesztési célkitűzéseket megfogalmazó stratégiai és konkrét intézkedési területeket felvázoló operatív program a 2014-2020-as európai uniós programozási időszak feltételrendszeréhez és tervezési időszakához igazodik.

A területfejlesztési program megalkotásához szükséges volt a térség egészére vonatkozó fenntartható jövőkép és vízió kialakítása, a fejlesztési irányvonalak meghatározása, amely rendkívül alapos helyzetfeltárást igényelt. Ennek megalapozására 2016. első félévében elkészült a térség egészére vonatkozó helyzetértékelő kutatás. A helyzetértékelés statisztikai mutatók idősoros összehasonlító elemzéseivel trendeket mutat be és helyzetképet nyújt a térség társadalmi, gazdasági, környezeti és infrastrukturális állapotáról. A kvantitatív kutatás után a térség önkormányzati és egyéb szereplőivel egyeztetve további, kvalitatív adatokkal egészítettük ki a jelenlegi adottságok és lehetőségek feltárását. Erre épült a térség hosszútávú jövőképét meghatározó fejlesztési koncepció. A területfejlesztési program, a helyzetképet,

mint kiindulási alapot és a koncepciót, mint hosszútávú jövőképet figyelembe véve, ezek fényében konkrét, középtávú intézkedési programcsomagot állított össze.

A térség társadalmi-gazdasági fejlesztése további szempontból is indokolt, ugyanis Tokaj-Hegyalja 2002 óta UNESCO világörökségi helyszín (Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kultúrtáj), amely Magyarország egésze számára egyedülálló világhírű kincset jelent, amely egyedülálló, fejlesztése elengedhetetlen. A világörökségi cím, a világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény megköveteli, hogy ami nemzeti érték és nemzetközi érdeklődésre tarthat számot, a tervezés során prioritásként szerepeljen. A törvény értelmében a világörökségi terület védelme, fennmaradása és értékőrző használata közérdek.

Fontos megjegyezni, hogy a világörökségi terület és a környező, kiemelt térséghez tartozó települések továbbra is hátrányos társadalmi-gazdasági helyzettel összefüggő jelenségekkel és akadályokkal küzdenek, melyre alapvető cél megfelelő módon, pozitív, megvalósítható válaszok, lehetőségek felmutatásával reflektálni a fejlesztési dokumentumokban, így a stratégiai és operatív programban is.

2. A TOKAJI BORVIDÉK HELYZETÉRTÉKELÉSÉNEK STRATÉGIAI KIEGÉSZÍTÉSE

Jelen fejezet során kiegészítésre kerülnek a Tokaji Borvidék Helyzetértékelése során feltárt eredményekből a térség legfontosabb ágazati problémái és megoldási javaslatai. A témakörök a társadalom, a gazdaság, az épített és a természeti környezet főbb szegmenseit érintik, igazodnak a Tokaji Borvidék Területfejlesztési Koncepció átfogó céljaihoz. A jóváhagyott helyzetértékelés alkalmas a stratégiai és operatív program megalapozására. A megoldási javaslatok a térség hosszú távú jövőképeinek megvalósulását segítik.

2.1. Világörökségi borvidék megőrzése

A Tokaji borvidék társadalmi és gazdasági szerkezete, a tájhasználat, valamint az épített környezet kialakításában évszázadok óta meghatározó szereppel bír a szőlőtermesztés és bortermelés, valamint az ezekhez kapcsolódó tevékenységek. A két ágazat adta a térség világhírét, valamint ezek alapozták meg a helyi gazdaságot is. Ennek értelmében a Tokaji borvidék hosszú távú fejlesztési koncepciójának célja az, hogy a térség világhírű, prémium borokat előállító, gazdasági szempontból pedig versenyképes, gazdasági szempontból fejlett területté váljon, gazdasági szempontból perspektívát biztosítson az itt élőknek és befektetőknek. Az elmúlt évtizedben számos pozitív irányú változás történt a borászati szektorban, de a térség további potenciállal rendelkezik a minőségi szőlőtermesztés, a rendelkezésre álló kiaknázatlan területek, valamint a borok előállítását illetően.

A további fejlődés megvalósításához több olyan intézkedés is javasolt, amelynek alapvető célja a szőlészet és borászat ágazatok továbbfejlesztéséhez szükséges környezeti, társadalmi és gazdasági feltételrendszer megtartása és további erősítése.

Az egyik legfontosabb intézkedés a borvidék prémium borainak előállításához, valamint a térség gazdaságának fellendítéséhez annak elősegítése, hogy a térségben növekedjen a magas minőségen művelt szőlőterületek aránya. Azonban ahhoz, hogy a szőlő művelése megfelelően történjen, a további alapok fejlesztése szükséges, elsőként a vonalas infrastruktúra megújítása, a szőlőterületek megközelítésének javítása, a dűlőút-hálózat javítása, kialakítása segítségével. Továbbá a területek szakszerű műveléséhez és magas minőségű borok előállításához a szőlőműveléshez, valamint borászathoz hozzáértő (beleértve a fizikai és szakmunkásokat, valamint magasan képzett szakembereket) humán erőforrás biztosítása is elengedhetetlen, ennek kialakításához javasolt intézkedés a térségi szereplőkkel együttműködve kialakított képzési terv és struktúra. Ezt tovább javíthatja egy olyan intézkedés, amely kifejezetten a fiatal borászok megtelepedését ösztönzi, egyfajta életpálya-program segítségével. Ennek célja többértű: a magas minőségű szőlőtermesztés és bor előállítására történő ösztönzés, a lakosság helyben maradásának biztosítása, vagy a Borvidékre történő letelepedés elősegítése, a helyi gazdaság erősítése.

A feldolgozás minőségi javulásának megteremtéséhez, a borkészítéshez kapcsolódó közösségi infrastruktúra rendszer kialakítása is elősegíti a szektor fejlődését, amelynek célja a térség, főleg feltörekvő, kisebb borászatai számára technológiai háttér és feltételek nyújtása, prémium minőség előállítását elősegítő gépparkkal, mobil eszközök segítségével, valamint tudásbázis biztosításával. Mindezek mellett cél olyan innovatív tevékenységek, kutatások támogatása is, amely nemzetközi szinten is kiemelkedő eredményekkel segítik a térség, valamint a szőlészeti-borászati technológiák fejlődését.

2.2. Természetközeli kultúrtáj védelme

A Tokaji borvidék világörökségi területének természeti adottságai rendkívül változatosak, amelyek számos jövőbeli hasznosítási lehetőséget rejtnek magukban. A térség világörökségi státusza alapvetően megköveteli azt, hogy megmaradjon a térség kultúrtáj, természetközeli jellege, s a fejlesztésekhez kapcsolódó intézkedések a legmagasabb szintű fenntarthatósági szempontokat figyelembe véve valósuljanak meg.

A térség természeti értékei a sokoldalú tájhasznosítás, az évszázadok óta folyó kőbányászat és hagyományos szőlőművelés ellenére is jelentős kiterjedésben maradtak fenn. Az országos jelentőségű védett területek aránya kiemelkedő, természeti értékei rangosak. A táj környezeti terhelése mérsékeltnek nevezhető, amelyért elsősorban a nyersanyag kitermelésből (por, zaj), a közlekedési terhelésből (por, rezgés, zaj, közlekedési eredetű kipufogógázok), valamint a mezőgazdasági tevékenységek környezetterheléséből (műtrágya, növényvédő szerek talajra és felszín alatti vizekre gyakorolt hatása) adódik össze. A térség erózióveszélyeztetettségét tekintve településenként rendkívül eltérő értékekkel találkozhatunk. A Borvidék területén található felszíni vízfolyások fizikai állapota, vízminősége mérsékelt, valamint jó, azonban számos vízfolyás kémiai, illetve ökológiai vízminősége nem kielégítő. 21 településen található nitrátérzékeny terület, valamint egyes települések ivóvízkészletének szennyezésében az arzén, a mangán, a nitrát és a vas határérték feletti koncentrációja játszik fontos szerepet. A kommunális szennyvíz kezelésének korábbi évtizedekben jellemző megoldatlansága a felszín alatti vizek elszennyeződéséhez vezetett, ezen a téren a csatornázás kialakítását követően is csak lassan várható javulás.

A térség kiaknázatlan természeti potenciálját elsősorban a helyenként előforduló termálvíz készlet, a különleges természeti képződmények, a táji adottságok (kistájak találkozása), geológiai formációk, az egykor megművelt, de felhagyott kiváló minőségű termőhelyek, a folyók jelentik. A természeti értékek országos szintű fontosságát igazolja, hogy 24 település területét érintik érzékeny természeti területek, Tokaj-Hegyalja területének közel 2/3-a tartozik a nemzeti ökológiai hálózatba, természetvédelmi területek és tájvédelmi körzetek közel hétezer hektáron terülnek el. Továbbá a Borvidék területének 12,7%-a tartozik a Natura 2000 természet megőrzési (SCI), míg 62,5%-a Natura 2000 madárvédelmi (SPA) területébe, így a fejlesztések meghatározásánál kiemelten figyelni kell a természeti értékek megóvására.

A világörökségi státusszal a borturizmus adottságai is további lehetőséget rejtenek magukban, amelyet a minőségi borok előállítása felé történő fejlődés is jelez. A szőlőterületek növelésével járó környezeti kockázatok (erózióveszély, villámárvizek kialakulásának lehetősége, természeti értékek pusztulása) azonban megfontolandóvá teszik a lehetőségek nagyobb mértékű kiaknázását.

A térség jelentős hagyománnyal rendelkezik a sokoldalú tájhasznosítás terén, amely diverz, természeti értékekben és tájjelekben gazdag tájszerkezetet hozott létre. Ennek megőrzése és sokoldalú fejlesztése csakis úgy lehetséges, ha a gazdálkodók a természet- és környezetkímélő hasznosítási módokat tudatosan alkalmazva igyekeznek elkerülni a természeti potenciálok túlságosan egyoldalú kihasználását.

2.3. Kiegyensúlyozott társadalmi szerkezet kialakítása

A Tokaji borvidék társadalmi-demográfiai helyzetét tekintve, összehasonlítva az országos és megyei tendenciákkal, kedvezőtlen átalakuláson ment át az elmúlt 15 évben. A népesség fogyása és elöregedése jelentős, a népességszám csökkenés meghaladta a 10 ezer főt, amely jóval magasabb arányú negatív változás, mint az országos és megyei értékek (2,6%, illetve 9%). Pozitívum, hasonlóan az országos és megyei trendekhez, hogy a térségben élők képzettségi szintje növekedett, azonban negatívum, hogy az itt lakók egészségi állapota az egyik legkedvezőtlenebb az országban. A problémahalmaz megoldására több lehetséges intézkedés kerül kialakításra, amelyek egyrészt az oktatási és szociális ellátó hálózat és intézményfejlesztés köré kapcsolódik, másrészt a helyi identitás fejlesztése, az élhető települések és minőségi élettér kialakítása köré összpontosul. Ugyanis ezek megléte – a helyi munkahelyek mellett – egyértelműen pozitív hatással lehet a térség társadalmi struktúrájára, pozitív vándorlást indukálhat, továbbá elősegítheti a fiatalok helyben maradását.

A térség társadalmi struktúra javításának, a fiatalok helyben tartásának egyik alapvető feltétele a helyi, térségi igényekhez igazodó, magas minőségi színvonalat biztosító oktatási intézmények, képzési helyszínek jelenléte. Az oktatáshoz kapcsolódó ingázás ugyanis sok esetben megalapozza a további elvándorlást. Továbbá ha olyan, a helyi igényekhez és gazdasághoz – szőlészethez, borászathoz, idegenforgalomhoz, valamint élelmiszer- és gépiparhoz – kapcsolódó képzések, szakképzések vannak jelen, megfelelő minőségi környezetben, ez az oktatási kínálat iránti keresletnövekedést is előidézheti, ami a későbbiekben a letelepedésre is hatással lehet.

A demográfiai krízis, valamint a fiatal korosztály csökkenésének további elemeként jelenik meg az, hogy a magas képzettségű munkaerő elvándorlása jelentős, akik közül csak kevesen térnek vissza a borvidékre munkahely, vagy jövedelem hiányában. Ennek a komplex problémának a kezelésére vonatkozóan fontos intézkedés lehet egy megfelelő, a Tokaji borvidékre összpontosuló oktatási koncepció kidolgozása, továbbá speciálisan a fiatal képzettségű letelepedésének ösztönzése, a duális képzések szerepének további növelése, valamint a térségben megvalósuló felsőoktatási képzésfejlesztés struktúrájának kidolgozása.

A fentiek mellett fontos olyan helyszínek, központok kialakítása, amelyek a helyiek számára biztosítanak lehetőségeket a kulturális-, a művészeti, vagy sporttevékenységekre, kapcsolódásra. A gyermekek számára olyan speciális oktatási, szórakozási helyszínek kialakítása is elengedhetetlen, amelyek a térség és a táji környezet értékeit, hagyományait ismerteti fenntartható módon.

2.4. Versenyképes és fejlett gazdaság megteremtése

A Tokaji borvidék az ország északkeleti régiójában fekvő, periférikus határmenti térségek egyike, a világörökségi területet alkotó 5 járás a kedvezményezett térségek besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Kormányrendelet értelmében továbbra is kedvezményezett járásnak minősülnek. A térség gazdaságfejlesztésének szükségességét az is jól jelzi, hogy a 311/2007 (XI.17.) Korm. rendelet alapján a világörökségi területet alkotó kistérségek az ország 33 leghátrányosabb helyzetű, komplex programmal segített kistérségei közé tartoznak a gazdasági, szociális, infrastrukturális és foglalkoztatási komplex mutató alapján. A működő és regisztrált vállalkozások száma dinamikus növekedést mutatott ugyan a gazdasági válságig, 2008-tól a kismértékű csökkenés tapasztalható, településenként rendkívül differenciált mértékben, ugyanis számos kistelepülésen a vállalkozások száma drasztikusan, 20-30%-kal csökkent. Jelenleg a vállalkozói aktivitás (pl. működő vállalkozásokat vizsgálva) a térségben nagyobb arányú, mint a megyében, de az értékek elmaradnak az országos adatoktól.

A térség múltjában, a helyi foglalkoztatásában kiemelkedő helyet foglalt el a szőlészet-borászat mellett a mezőgazdaság, valamint az élelmiszeriparhoz, gépiparhoz kapcsolódó üzemek jelenléte, területileg differenciáltan. Például Szerencs élelmiszeripari, mezőgazdasági alapanyagok feldolgozásához kapcsolódó múltja, Sátoraljaújhely gépipari dominanciája térségi szerepkörű foglalkoztatóként jelent meg, amely nemcsak jövedelmet, megélhetést biztosított az itt és környéken élőknek, hanem máig jelen van a felhalmozott tudás alapja is. A fentiek mellett a kisebb településekben levő, főleg mezőgazdasági területek és kisipari üzemek jelenléte, egykori csarnokok és barnamezős területek megléte kiinduló pontként szolgálhatnak a további intézkedések kialakításához. Azonban a térség kedvezőtlen közlekedés földrajzi helyzete, megközelíthetősége, a centrumterületektől és nyugati piacoktól való távolság egyértelműen gátló tényezője a gazdaság további fejlődésének, az értékteremtő, komplex ipari és innovatív vállalkozási környezet kialakulásának.

A gazdaságfejlesztés, a befektetők megtelepedésének elősegítése, valamint a helyi vállalkozói kedv növelésének alapvető feltétele a térség megközelíthetőségének javítása, a közúthálózat (a 38-as főútvonal szélesítése, valamint a településekre bevezető utak felújítása), valamint a közösségi közlekedés fejlesztése, emellett fontos az egyéni, fenntartható közlekedést elősegítő intézkedések kialakítása (például kerékpárút-hálózat fejlesztése). Az infrastruktúra feltételeinek javítása nem csupán a gazdaság fejlődését ösztönzi, hanem továbbgyűrűző hatásai vannak a társadalomra: pozitív hatása lehet a megtelepedésre, valamint mérsékli az elvándorlók számát. A turizmus növekedésére is egyértelműen pozitív hatást gyakorol a könnyebb elérhetőség.

A Tokaji borvidék gazdasági fejlődésének további alapját egyértelműen a helyi termékek adhatják. A mezőgazdasági szektorban foglalkoztatottak aránya településenként differenciált képet nyújt, de szinte minden településen olyan egyedi adottságok állnak rendelkezésre, amelyek a mezőgazdaságon alapulnak. Ezért fontosak azon intézkedések, amelyek a helyi tudáson, tapasztalaton alapulnak, a mezőgazdasághoz kötődnek. Például a gyümölcs- és zöldségtermesztés, a telepítésekhez kapcsolódó tevékenységek ösztönzése, a magas minőségű élelmiszeripari alapanyagok előállítása és feldolgozása, amelyek a térség helyi termékeként, tokaji márkaként jelenhetnek meg az országos és nemzetközi piacokon. Emellett az állattartás is fontos eleme az intézkedéseknek, amelynek célja az üzemek korszerűsítése, magyar fajták tartása, a helyi vendéglátóipari egységek, éttermek kiszolgálása prémium minőségű hús- és tejtermékekkel, ami a gasztronómia fejlődését is magával hozza.

A térségben az ipar szerepe a nagy tömegű munkaerő felszívásában jelentős, területi megjelenése a városokban összpontosul. Bár a rendszerváltozás előtt nagyobb szereppel és foglalkoztatotti létszámmal rendelkeztek a helyi üzemek, a külföldi működő tőke és befektetők nyomán, az itt levő ipari egységek ma is a legnagyobb munkaadók a térségben. A Borvidék keleti és nyugati kapuja, Szerencs és Sátoraljaújhely kitüntetett szereppel bírt az ipari foglalkoztatók tekintetében, itt a nagyfoglalkoztatók két ágazatban, az élelmiszeriparban, valamint gépiparban, ezen belül az ország húzóágazatában, az autóipari alkatrészgyártásban jelennek meg.

A térség jövője, az itt élők jövedelme és a települések bevétele szempontjából kiemelt szereplők tehát az ipari vállalkozások, ezért ennek erősítése, kisebb, akár a mezőgazdasághoz kapcsolódó feldolgozóüzemek, vagy az autóiparhoz kapcsolódó egységek ösztönzése, letelepedésük támogatása fontos intézkedésként jelenik meg. Emellett a helyi gazdaság élénkítés feladata a családi, kisvállalkozások erősítése, a kézműves, speciálisan helyi termékeket előállító üzemek létesítésének ösztönzése, hogy minden településen megjelenjen egy-egy olyan vállalkozás, amely helyi foglalkoztatóként, magas minőségi, a Tokaji borvidékre vonatkozóan egyedi terméket állít elő.

A tercier szektor, ezen belül az idegenforgalom, valamint a kereskedelem és vendéglátás továbbfejlesztése minőségi és mennyiségi szempontból is indokolt. A vendégek száma dinamikus módon növekedett az elmúlt években, amely egyértelműen a minőségi fejlődésnek (elsősorban a magas minőségű szálláshelyek megjelenésének) köszönhető. Fontos, azonban látni, hogy nem minden településen válik húzóágazattá a turizmus és vendéglátás, de megfelelő turisztikai kínálattal, minőségi szolgáltatásokkal és szemlélettel kiegészítő bevétel és jövedelem válhat belőle. A turisztikai termékek sokszínűsége, a borturizmus erősödése, az aktív kikapcsolódás helyszínei, a vízpartok, valamint a zárandokutak jelenléte megfelelő alapot nyújt a térség idegenforgalmának dinamizálásához. Az intézkedések közül kiemelhető a fenntartható turizmus elősegítését célzó fejlesztések, így a kerékpáros turizmussal kapcsolatos beruházások, emellett fontos az aktív életmódhoz köthető turisztikai termékek infra- és szuprastrukturális elemeinek kialakítása. A borvidék kulturális, vallási sokszínűsége egyértelműen igényli a térségi, országos szintű, magas minőségi színvonalat nyújtó

rendezvényhelyszínek, programsorozatok, tematikus utak fejlesztését is. A borvidéken a fürdőzéshez, wellnesshez köthető kikapcsolódást nyújtó helyszínek egyértelmű hiányként jelennek meg, így ezek fejlesztése a turisztikai intézkedések egyik legfontosabb eleme. A kiskereskedelem terén az elmúlt években nagyfokú visszaesés történt, ennek fejlesztése egyértelműen a helyi kereslet, jövedelem, valamint az ide látogatók számának függvénye.

A fenti turisztikai termékek mellett hasonlóan fontos terület a bor- és gasztronómiai turizmus szerepének további erősítése, amely a szezonális csökkentésére is hat. Ennek jelei már megmutatkoznak egyes borászatok termékpalettáján, azonban ha a minőségi bortermelés a prémium szintű helyi, kézműves-manufaktúrális szinten előállított gasztronómiai termékekkel és vendéglátással, szolgáltatással párosul, szinergiában működve az ország egyik kimagasló helyszínévé válhat a bor- és gasztronómiai turizmus tekintetében.

3. CÉLRENDSZER BEMUTATÁSA

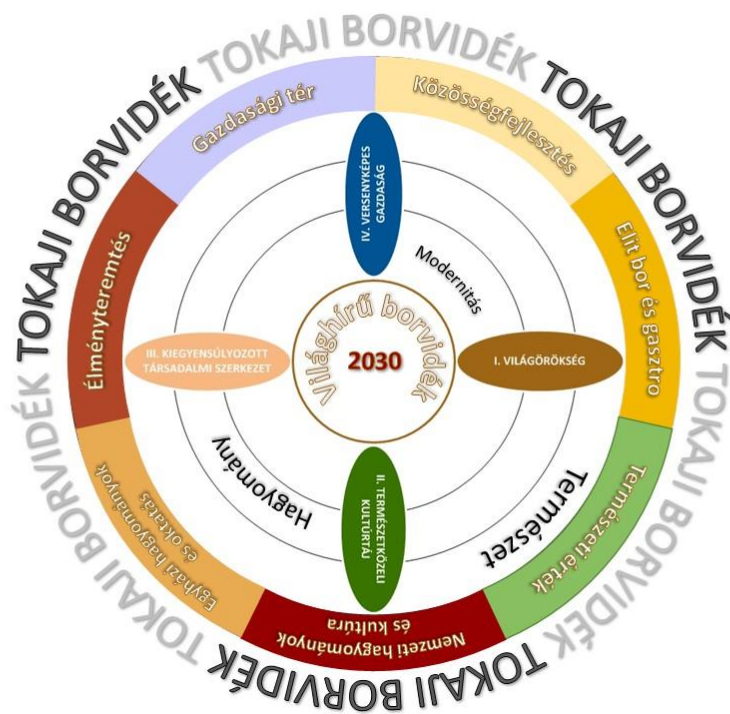
A térség hosszú távú fejlesztési koncepciójának és az abban foglaltakat középtávon megvalósító stratégiai programjának keretrendszerét képezik azok a horizontális célkitűzések, melyek érvényesítése valamennyi stratégiai cél és prioritás, illetve kapcsolódó intézkedés szintjén megjelenik. A környezeti fenntarthatósági szempontok kiemelt figyelmet kell, hogy élvezzenek a fejlesztések előkészítése során. A gazdasági fenntarthatóság figyelembevétele a gazdaságilag önfenntartó beruházások megvalósítására vonatkozik. Az esélyegyenlőség szempontjainak érvényesítése, magában foglalja a hátrányos helyzetű, speciális igényű társadalmi csoportok igényeinek figyelembevételét. A partnerség elvének érvényesítése a térségfejlesztési és programozási folyamat során többek között a helyi lakosság, civilek, magánszektor és egyéb érintettek bevonásával történő közösségi tervezésben és nem utolsósorban a határon átnyúló együttműködések keretében valósul meg. Az integrált térségfejlesztést az egyedi értékeken alapuló közösségi szinten megvalósuló komplex fejlesztéspolitika támogatása jelenti, mely során a települési érdekérvényesítés a térségi szempontokkal összhangban történik.

A Tokaj Borvidék Fejlesztési Tanács átfogó célja a borvidék táj- és környezetvédelmi, fenntarthatósági szempontjaival összehangolt, minőségi oktatási, szociális, gazdasági tevékenység ellátására, magas színvonalú és nagy volumenű turizmus fogadására alkalmas térség kialakítása. Az országosan és nemzetközileg is egyedi természeti környezet, kulturális háttér és potenciális borászati termékportfólió, erre alapozva pedig a minőségi bortermelés kialakításával és értékesítésével a Tokaji Borvidék turizmusának komplex és fenntartható fejlesztése kiemelt figyelmet kap.

A hosszú távú területfejlesztési koncepció az alábbi jövőképet és átfogó célokat jelölte ki, melyek középtávú megvalósítása a célokhoz illeszkedő program stratégiai célrendszere és intézkedései révén biztosított.

Tokaj-Hegyalja a jövőben:

A Tokaji borvidék a fejlett és fenntartható természet, társadalom és gazdaság térsége, melyet a helyi közösségben rejlő, az egyedi értékeken alapuló hagyomány és modernitás harmóniája jellemez.

A területfejlesztési koncepció jövőképe és célrendszere

A jövőkép elérését az alábbi négy átfogó cél szolgálja:

- I. A **világörökségi** terület 1737-től a világ első zárt borvidéke a világ bortérképén vezető helyet foglal el. A tokaji bor prémium minőségű, a termőterület hazai és nemzetközi szinten példaértékű, a borászatok a legmagasabb szintű minőségbiztosítási előírásokat követik a termőterületek maximális és hatékony kihasználása mellett, mindenkor szem előtt tartva a környezeti fenntarthatóságot;
- II. A **természetközeli kultúrtáj** fenntartható területhasználattal hozzájárul a térség ökológiai sajátosságainak és sokszínűségének a megőrzéséhez. A szelíd turizmus és természettel harmonikus fejlesztések alapja a meglévő természeti értékek megőrzése és lehetőség szerint fejlesztése, bemutatása;
- III. A térség népességmegtartó ereje és **kiegyensúlyozott**, vonzó **társadalmi és gazdasági szerkezete**, területi koherenciája, minőségi oktatási intézményeivel, nemzeti, egyházi és különféle helyi kulturális hagyományokat ápoló, a modern kor kihívásaira reflektáló aktív közösségei számára pezsgő életteret biztosít;
- IV. Vidékfejlesztéshez kapcsolódó, helyi kezdeményezéseken alapuló, stabil jövedelmet biztosító, értékteremtő munkahelyekkel, komplex ipari és innovatív vállalkozási környezettel, fenntartható mobilitási feltételekkel rendelkező fejlett és **versenyképes gazdasági** térség, minőségi és széleskörű turisztikai attrakciókkal és szolgáltatásokkal, vonzó településképpel.

3.1. A Tokaji borvidék, mint sajátos adottságú terület

3.1.1. Világörökségi terület

Tokaj-Hegyalja, mint az UNESCO által 2002 óta kijelölt világörökségi helyszín, történelmi borvidék kultúrtáj, olyan egyedi, egyetemleges értékekkel rendelkező terület, melyek védelme, fennmaradása és megőrzése közösségi érdek és hosszú távú kötelezettség is egyaránt, továbbá a térségfejlesztés elvi alapja, a térség arculatának meghatározó eleme. Az értékőrzés során kiemelt figyelmet kell szentelni többek között az ezeréves, folytonos megújulásra képes szőlészeti-borászati kultúra, hagyományok és szellemi tőke, a történelmi pincék, az épített és tárgyi örökség megóvására, a több évszázados múltra visszatekintő tájhasználat, a földtani és felszínalaktani adottságok és élővilág szinergiájára, az élő és élettelen természeti értékek sokszínűségének fenntartására. Ezen értékek összessége révén a hazai világörökségi helyszínek sorában is egyedülállónak számít, fejlesztése a mindenkor hatályos világörökségi kezelési tervben foglaltak szerint kell, hogy történjen.

3.1.2. Terroir és tudásbázis

A terroir a Tokaji borvidék egyedi értékei között szerepel, ezért a térség sajátos adottságaként, kiemelt figyelmet igényel. A szőlőt befolyásoló természeti tényezők, a mikroklima, a talaj, a fekvés, a tájolás, az éjszaka és a nappal közti hőmérsékletkülönbség, az eső megoszlása, a napsütéses órák száma, a napsugarak dűlőkre eső dőlésszöge, a vízelvezetés, stb. a dűlőklasszifikációval együttesen olyan egyedi értéket képviselnek, amelyek meghatározzák a bor minőségét. Mindezt kiegészítve a szőlészeti és borászati tevékenységben rejlő tudásbázissal, szellemi tőkével, a borász hozzáállásával, elhivatottságával, tapasztalatával olyan többletet adnak, ami a Tokajit az egész világon egyedivé teszi.

Az igényes terroir-borok nemzetközi szinten is sikeressé és ismertté teszik a borvidéket, általa az idegenforgalom új ágaként fejlődik a világban a terroir-turizmus. Kóstolva és megkedvelve egy adott borvidék termését, egyre több emberben merül fel a gondolat, hogy ellátogasson a borvidékre, megismerje a tájat és lehetőség szerint találkozzon a termelővel is. A világszínvonalú borászati tevékenységben rejlő tudásbázis, a szellemi tőke, mint érték a térség képzési programjának alapja (világhírű borászok), kutatás-fejlesztés erősítése.

3.1.3. Kiemelt turisztikai térség

A terciér szektor részét képező, napjaink legdinamikusabban fejlődő ágazataként számon tartott idegenforgalmi szektor pozitív gazdasági hatásai megkérdőjelezhetetlenek a Tokaji borvidék esetében, azonban a turizmusban rejlő potenciál sokkal nagyobb mértékben van jelen az adottságok szintjén, mint ahogyan azt a statisztikai adatok igazolják. Az a tény, hogy a térség kevésbé jelenik meg a küldő piacokon, valamint desztinációként messze elmarad egy egészségturisztikai desztinációtól, nemcsak a szálláshelyek és szolgáltatások,

programlehetőségek minőségi elmaradásának eredménye, hanem annak is, hogy a Tokaji borvidék nem rendelkezik egységes arculattal, továbbá nem jelenik meg kellőképp a turisztikai online és offline kínálatok között. A térségben történt minőségi szálláshelyfejlesztések a magas színvonalú borturizmus megteremtésének egyik alapfeltétele, kiemelten érzékeltették hatásaikat a turisztikai kereslet növekedésében, ezért is fontos, hogy a jövőben a fejlesztések a minőség felé törekedjenek, igaz ez mind a szálláshelyek, attrakciók, valamint a kultúrához és rendezvényekhez kapcsolódó események kínálatára is. A szálláshelyfejlesztés másik fontos területét adja a térségben a falusi turizmushoz kapcsolódó szállásférőhely kapacitások bővítése, mely egyszerre generál gazdasági és társadalmi hasznokat a települések számára, hozzájárulva a helyi lakosság életminőségének javulásához. A fejlődés első lépcsőfoka lehet, hogy a Kormány 2016. júliusában kiemelt turisztikai fogadóterületté nyilvánította Tokaj-Hegyalját, amely a főbb magyarországi desztinációk mellett (Balaton, Budapest és a Fertő-tó térsége) kivételes lehetőséget biztosíthat a térség fejlődésében.

3.2. Stratégiai célok

A Tokaji borvidék fejlesztésének középtávú stratégiai céljai az átfogó célok elérését szolgálják, azokhoz, illetve a hosszú távon érvényesítendő fejlesztési elvekhez és irányvonalakhoz illeszkedve kerültek meghatározásra. Az egyes stratégiai célok a térség fejlesztési koncepciójának átfogó céljainak megvalósulását több szinten is támogatják.

1. VILÁGHÍRŰ TOKAJI	Prémium minőségű borkészítés és gasztronómia:
	Az ezeréves hagyományokra, szőlészeti-borászati kultúrára, szellemi tudásbázisra alapozott prémium bor és gasztronómia, mint húzóágazat fejlesztéseinek komplex és összehangolt támogatása a Tokaji borvidéken.
2. ÉLÉNK HELYI GAZDASÁG	Helyi gazdaságélénkítés:
	A borvidék gazdaságának több lábon álló fejlesztése a térség jövedelemtermelő képességének és foglalkoztatási helyzetének javítása érdekében, a helyi kezdeményezéseken alapuló vidékfejlesztés, a fenntartható léptékű, döntően könnyű- és feldolgozóipari fejlesztések, valamint a helyi és nemzetközi tudásbázisokkal történő együttműködés révén.
3. TOKAJ ÖRÖK	Világörökségi kultúrtáj védelme:
	A borvidék világörökségi magterület és védőzóna épített és szellemi értékeinek, örökségeinek védelme, hagyományainak őrzése.
4. EZER ARCÚ KULTÚRA	Szellemi örökség és kultúra ápolása:
	A művészet jelenlétének biztosítása, a szellemi örökség és kultúra ápolása és feltételeinek megteremtése, diverzifikált, magas minőséget kínáló kulturális és művészeti programok, rendezvények megvalósítása mind a borvidéken élők, mind az ide látogatók számára.
	Egyedi természeti értékek megőrzése:

5. TERMÉSZETESEN TOKAJ	Tokaj-hegyalja természeti értékeinek fenntartható tájhasználaton alapuló védelme, a természetközelség és biodiverzitás megőrzése, fenntartható erdőgazdálkodás megvalósítása. Egyházi hagyományok ápolása:
6. HITHŰ TOKAJ	Egyházi hagyományok ápolásához, a zarándoklathoz kapcsolódó fejlesztések megvalósítása a Tokaji borvidéken. Az egyházi intézmények felújítása, zarándokutak és kiegészítő szolgáltatások fejlesztése. Kiegyensúlyozott oktatási és képzési struktúra kialakítása:
7. KÉPZETT TOKAJ	A térség identitásához és a munkaerőpiaci igényekhez illeszkedő oktatásfejlesztés és képzési struktúra kialakítása, a térség népességmegtartó erejének növelése és gazdasági pozíciójának erősítése érdekében. Turizmusfejlesztés:
8. AKTÍVAN TOKAJBAN	Élményteremtéshez kapcsolódó minőségi turisztikai attrakciók és szolgáltatások összehangolt fejlesztése, a turizmusban rejlő potenciál és adottságok kihasználása, a borvidék nemzetközi és hazai turisztikai pozíciójának erősítése érdekében. Helyi közösségfejlesztés:
9. OTTHONUNK TOKAJ	Helyi identitástudattal rendelkező, aktív közösségek jelenlétének ösztönzése, a társadalmi befogadás és a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatásának és integrálásának segítése a kiegyensúlyozott társadalmi szerkezet érdekében. Települési környezet fejlesztése:
10. MEGÚJULÓ TOKAJI TELEPÜLÉSEK	Települési környezet javítása az infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése és a településképi védelem megvalósítása révén. Közlekedésfejlesztés:
11. ELÉRHETŐ BORVIDÉK	Térségi elérhetőség javítása a racionális munkamegosztáson és valós igényeken alapuló, környezetbarát és hatékony közlekedési rendszer működtetése kialakításával. Egységes térségi arculat kialakítása:
12. VONZÓ TOKAJ	Egységes térségi arculat kialakítása, önálló turisztikai térség megteremtése. Borvidéki márkanév kiépítése, minősítési rendszerének kidolgozása, átfogó turisztikai marketing- és menedzsmenteszközök segítségével.

4. A PRIORITÁSOK AZONOSÍTÁSA, OPERATÍV INTÉZKEDÉSEK

4.1. Prémium minőségű borkészítés és gasztronómia feltételeinek megteremtése

A prioritás fókuszában a kifogástalan minőségű borkészítés feltételeinek javítása, szőlészeti fejlesztések megvalósítása, a borvidékre jellemző egyedülálló terroir megóvása és kihasználása, a magas szintű gasztronómia és kulináris élvezet és élmény megteremtése áll, többek között a helyben előállított prémium minőségű alapanyagok felhasználásával. A termelőkben egyrészt ki kell alakítani azt az identitástudatot és elkötelezettséget, amelynek birtokában minden pincészet azzal az attitűddel készíti borait, hogy a világ egyik legjobb borvidékén termelhet, és meg is tesz mindent tevékenysége során a kifogástalan minőség elérése és fenntartása érdekében. Másrészt prioritás, hogy az itt élők számára elérhető legyen minden olyan infrastrukturális háttér és eszköz, amely hozzájárul a prémium minőségű bor előállításához. Folyamatosan biztosítani kell azt a szakember állományt, aki a szőlőművelés- és borászat, termelés és előállítás terén megfelelő tudással és képzettséggel rendelkezik. Biztosítani kell a hazai, illetve nemzetközi szintű tudásmegosztást, mely a minőségi borelőállítás folyamatát erősíti.

A borkultúrával együtt a térség gasztronómiai kultúrájának, a minőségi étkezési és vendéglátási kultúrájának fejlődését célozzák meg a prioritáshoz tartozó fejlesztések. A két terület egysége, vagyis a prémium minőségű bornak kifogástalan gasztronómiával, vendéglátással és környezettel kell párosulnia, így a minőségi alapanyagok termelése, feldolgozása és a Tokaji borvidék gasztronómiai fellendítése is fejlesztési prioritásként jelenik meg.

A PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ INTÉZKEDÉSEK:

4.1.1. Községi infrastruktúra kialakítása és fejlesztése

Az egyik legismertebb hungarikumunk, a Tokaji Aszú és ehhez kapcsolódóan a tokaji borok minőségének és elismertségének fejlesztése fontos cél, ami együtt jár a Tokaji Borvidék ismertségének növelésével és gazdaságának fellendítésével, valamint ennek keretében munkahelyteremtéssel a szőlészet-borászat ágazatban. A minőségi borkészítés iránti törekvés az elmúlt évtizedekben fejlődést produkált, azonban a fejlődés nem azonos mértékben érintette a szőlő- és bortermetelés valamennyi piaci résztvevőjét. Néhány kiemelkedő nagyüzemi pincészet és több tucat „kézműves” borászat ellenére a borvidék mennyiségileg sajnos meghatározó részét továbbra is a középszerű borkészítés tükrözi.

Az intézkedés keretében megvalósuló fejlesztések célja a kis borászatok borkészítési technológiai hátterének javítása, a borvidéken általánosan elérhető közösségi infrastruktúra-

park, eszközök kialakításával, mely a borvidék átfogó fejlesztését szolgáló intézkedések sorában kiemelt helyen szerepel. A borkészítés infrastrukturális hátterének fejlesztésével a térség revitalizációja történik meg, biztosítva a tőke és eszközhiánnyal küzdő kis- és középvállalkozások, egyéni vállalkozók és őstermelők számára a szőlőfeldolgozáshoz és borkészítéshez kapcsolódó technológiai hátteret versenyképességük javítása, illetve a minőségi borkészítés támogatása érdekében. A fejlesztés során alkalmazott technológiai eszközöknek alkalmasnak kell lenniük arra, hogy a megtermelt szőlőből magas színvonalú szakmai tanácsadás mellett, az adott birtok egyediségét is megtartva, kiváló minőségű bor készüljön.

A szőlőterületek arányában létrehozott korszerű borászati üzemek, elsődleges feladata szőlőfelvásárlási, szőlő-feldolgozási és borászati technológia szolgáltatások nyújtása a termelők részére, továbbá az üzemekben keletkező jelentős mennyiségű melléktermék (pl. törköly) hasznosítása is. A fejlesztések során olyan közösségi mobilinfrastruktúra létrehozására is törekedni kell, melynek keretében mobil (gépkocsira szerelt) komplett palackozó sor, szűrőrendszer és csomagoló rendszer rendelhető a pincészetekhez, mely során, a helyszínen kerülhet sor a bor palackozására, szűrésére és csomagolására.

Intézkedés célja	A kis borászatok borkészítési technológiai hátterének javítása – a felesleges kapacitások kialakításának elkerülése mellett.
Intézkedés tartalma	A Tokaji Borvidék Borászati Községi Infrastruktúra Program keretében a közösségi használatba kerülő borászati eszközök beszerzése mellett sor kerül az alábbi, a Községi Infrastruktúra Program működtetését lehetővé tevő ingatlan-fejlesztésekre: • a Tokaji borvidéken három, közösségi használatba kerülő borászati üzem létesítése, amely ingatlanokban elhelyezésre és működtetésre kerülhet a 1943/2015. (XII. 15.) Korm. határozat alapján beszerzésre kerülő, közösségi infrastruktúra eszközpark; • a Tokaji Borvidék Hegyközségi Tanács által fejlesztés alatt álló, a Borvidéken közösségi célokat szolgáló informatikai kutatóbázis elhelyezésére alkalmas ingatlan kialakítása Tokaj városában; • a Tokaji Borvidék Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet központi épületének kialakítása és közösségi használatra alkalmassá tétele; • a Tokaji borvidék szőlészei és borászai számára szőlészeti és borászati tevékenységhez szükséges közösségi beszerzések tárolásához és ezek elosztásához szükséges, közösségi használatba kerülő közösségi beszerző-csarnok létesítése. A Tokaji Községi Infrastruktúra Program keretében modern technológiához jutó borászatok esetében általában nem áll rendelkezésre az eszközök megfelelő elhelyezéséhez szükséges épített infrastruktúra, amely egyben a borászatban zajló munka, és az ott előállított borok megfelelő színvonalú bemutatására is alkalmas. A projekt célja, hogy biztosítsa a használatra kapott eszközök befogadásához szükséges technikai helyiségeket (szőlőfogadó, préstér, tartálytér, hordós erjesztő tér, raktár, kiszolgáló helyiségek), továbbá az üzleti (vendégfogadás, kóstoltatás, értékesítés) célokat szolgáló tereket.

Intézkedés célcsoportja	A Tokaji borvidéken székhellyel rendelkező szőlőtermelők, borászatok, amelyek valamelyik tokaji borvidéki hegyközségében tagsággal rendelkeznek.
Lehetséges kedvezményezettek	A Tokaji Szőlő-és Bortermelési Közösségi Infrastruktúra Központ Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság
Monitoring mutatók	A közösségi infrastruktúrát igénybe vevők száma (fő/db), termelt mennyiség (hl)
Időbeli ütemezés	2016-2018
Indikatív forrás	6,7 Mrd Ft – hazai forrás

4.1.2. Dűlőúthálózat fejlesztés

A Tokaji borvidék fejlődésének kulcsa a szőlészetekben és a borászatokban zajló munka kiemelkedően magas színvonalra emelése. A jelenlegi szőlőültetvények időjárási viszonyoktól független, biztonságos megközelítése az okszerű, ütemezett és a rendkívüli időjárási körülmények által megkövetelt munkák elvégzésének alapfeltétele. Megfelelő úthálózat hiányában az ültetvények csak jelentős többletköltséggel közelíthetők meg és a termék minőségének megőrzése is veszélybe kerül. A borvidéki dűlőúthálózat – amely egyszerre szolgál csapadékelvezetési, meliorációs és közlekedési célokat – állapota jellemzően leromlott, illetve hiányos, bizonyos területek csak nagy kerülőkkel közelíthetők meg. Amennyiben nem történik változás, egyes szőlőterületek megközelíthetatlenné válnak, és veszélybe kerül a jelentős értékkel bíró dűlők művelése.

A dűlőutak elsődlegesen agár-logisztikai funkciót töltenek be, a mezőgazdaság munkaszervezéséhez, munkaműveletek elvégzéséhez biztosít alap infrastrukturális feltételt, fejlesztésük során törekedni kell olyan útszakaszok kialakítására is, amelyek rekreációs, aktív turisztikai (gyalog, kerékpáros, lovas) túra programok terepterülete is egyben. A borvidék fejlődése szempontjából elengedhetetlen a turizmus számára is kiemelten fontos dűlőúthálózat megfelelő állapota, hiszen a bakancsos, a kerékpáros és a lovas turizmus esetében is kimondottan vonzó terepet jelentenek a térség kiváló természeti adottságú dűlői. A teraszok a turisták számára szervezett dűlőtúráknak épített közlekedési háttéréül szolgálnak, emellett a Borvidék jellegzetes épített örökségei, tájképi elemei.

Az új területek bevonása elképzelhetetlen a megfelelő úthálózat kialakítása nélkül. Mindenképpen elkerülendők a szigetszerű fejlesztések, ez esetben is a komplex területfejlesztés lehet hatékony. A fejlesztések megvalósítói, az utak fenntartói, az önkormányzatok, illetve a hegyközségek.

Intézkedés célja	A borvidéken a biztonságos áruszállításra alkalmas, szilárd burkolatú, jó állapotú külterületi dűlőutak hosszának növelése, minőségi javítása. A művelt mezőgazdasági – szőlőterületek- táblák megközelíthetőségének javítása, az oda- és kijutás feltételeinek biztosítása, elsődlegesen szilárd burkolatú útfelülettel, olyan

Intézkedés tartalma	útszakaszokon, amelyeken jelentős az időszak csapadék mennyisége, és nagy tömegű a termőföld (eróziós) lemosódás veszélye, és a közlekedést nehezítő sárképződés. Geodéziai felméréssel a tulajdonviszonyok, telekhatárok tisztázását követően a nyomvonalas létesítmény tervezése, engedélyeztetése, közbeszerzése lefolytatása, gépi földmunkák elvégzése, az útalapok kiképzése, tömörítése, szilárd burkolása betonozással, szórt makadám kővel, sóderrel, vagy tömörített, döngölt agyagos földfedéssel. Dűlőutak környezetének rendezése: a dűlőutakat szegélyező fasorok pótlása, árokpartok, vízelvezető medrek, part- és támfalak kövezése, helyreállítása. A szőlő-, gyümölcsművelésbe vont és művelésre alkalmassá tett 0.5 -1,0 ha feletti tábla méretű parcellák, 10-30%-os meredekségű lejtők erózió-, talajvédelme: kősorok (obolák), kőfalak, és több szintes teraszok kialakításával.
Intézkedés célcsoportja	Vállalkozások, önkormányzatok
Lehetséges kedvezményezettek	Önkormányzatok, érintett vízügyi igazgatóságok
Monitoring mutatók	A dűlőút hálózat hossza (km); kőfalak hossza (m)
Időbeli ütemezés	2016-2020
Indikatív forrás	2 Mrd Ft – KEHOP 1

4.1.3. Kutatás-fejlesztési tevékenység és innováció támogatása

Az intézkedés keretében szükséges egy nemzetközileg is kiemelkedő kutatási infrastruktúra kialakítása, mely nemzetközi szinten is újnak számító, komplex (térégi termőhely vizsgálattal összefüggő, illetve módszertani, technológiai) kutatásokat tesz lehetővé Tokaji borvidéken, valamint ehhez kapcsolódóan sokoldalúan felhasználható, tudástranszfert támogató informatikai-rendszer fejlesztése valósul meg. Ennek alapját a tarcali Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet képezheti, így az intézet továbbfejlesztése a térség szempontjából is kiemelkedő jelentőségű.

A kutatás-fejlesztési tevékenység támogatása egyrészt segíti a Tokaj Borvidéken a tudásbázis egyesítését és előmozdítja az ágazaton belül a borvidék pozícionáltságát, másrészt a egy fejlett, kimagasló szőlészeti-borászati kutatóintézet mintaként szolgálna a hazai borvidékek számára, így nemzetközileg versenyképes tudásközpontok alakíthatóak ki. A borvidékek kutatóintézeteinek együttműködése révén kiemelkedő színvonalú tudományos, nemzetközi jelentőségű kutatási eredmények szülehetnek.

Az eredmények alapján egyrészt tudományos kutatási módszerek által kidolgozott komplex térinformatikai rendszer, a szőlőtermeléshez kapcsolódó részletes információbázis jön létre, amely elősegíti a szőlészeti-borászati ágazat megújulását. Másrészt a fejlesztések során kialakítandó kutató labor valódi agrár-tudásközpont szerepét tölti be, mely hosszú távon hozzájárul további komplex agrárgazdasági fejlesztések megvalósulásához. A kutatás-

fejlesztési projekt hosszútávon segíti a Tokaji borvidék tájjellegű termékfejlesztését, a helyben történő élelmiszer-feldolgozás hatékonyságának és nyomon követhetőségének növelése mellett.

Intézkedés célja	A kutatásokkal magas hozzáadott értékű új tudományos eredmények, technológiák létrehozása és a kritikus kutatási tömeg kialakulásának elősegítése. Egy nemzetközileg is versenyképes tudásközpont kialakítása, amely egyrészt biztosítja a tudásbázisok egyesítését, másrészt megalapozza a szőlészeti-borászati ágazat fejlődését. Nemzetközi szinten is újnak számító, komplex (térsgégi termőhely vizsgálattal összefüggő, illetve módszertani, technológiai) kutatások a Tokaji borvidéken, valamint ehhez kapcsolódóan sokoldalúan felhasználható, tudástranszfert támogató informatikai-rendszer, különös tekintettel térinformatikai fejlesztés megvalósulása.
Intézkedés tartalma	Nemzetközileg is kiemelkedő kutatási infrastruktúra kialakítása, mely nemzetközi szinten is újnak számító, komplex (térsgégi termőhely vizsgálattal összefüggő, illetve módszertani, technológiai) kutatásokat tesz lehetővé a Tokaji borvidéken, valamint ehhez kapcsolódóan sokoldalúan felhasználható, tudástranszfert támogató informatikai-rendszer fejlesztés megvalósulása. A létrejövő szőlészeti-borászati kutatóintézet mintaként szolgálna a hazai borvidékek számára, így nemzetközileg versenyképes tudásközpontok alakíthatóak ki Magyarországon jelenleg egyedül a Tokaji Borvidék rendelkezik teljes borvidéki szintű komplex termőhelyi potenciál és ültetvényállapot felméréssel, mely alapot nyújt összetett specifikus kutatások elvégzéséhez. A borvidék szőlészeti-borászati ágazatának fejlődése szempontjából kulcsfontosságú a tudástranszfer az ágazat különböző résztvevői (szőlészek, borászok, kutatók, kereskedők) között. Fontos egy komplex döntéstámogató térinformatikai rendszer kialakítása, amely megfelelő nyomonkövethetőséget és minőségbiztosítást eredményezhet. A projekt egyik jelentős outputja egy többszintű felhasználói hozzáféréssel rendelkező komplex térinformatikai rendszer. A fejlesztés 4 modulban valósulna meg: 1. modul: előkészítés – a borvidék aktuális helyzetének felmérése. 2. modul: adatgyűjtés – komplex térinformatikai rendszer alapját a statikus és a dinamikus adatok összessége adja. 3. modul: adat validáció – borvidék specifikus kisparcellás termőhely kutatások. A feladat során a statikus és dinamikus termőhelyet, illetve a növényborítottságot jellemző adatokat kötjük össze a szőlő növényélettani jellemzőivel. 4. modul: borvidéki komplex térinformatikai-és döntéstámogató eredetvédelmi szoftver fejlesztése. Ez 3 fő szoftverkomponensből áll össze: adatbeviteli és adattárolási komponens, lekérdezési és döntéstámogatási komponens, eredetvédelmi komponens. A modulokhoz kapcsolódóan kutatási tevékenységet biztosítandó kialakításra kerül egy nemzetközi színvonalú, komplexitását tekintve egyedi kutatólabor.
Intézkedés célcsoportja	A Tokaji borvidéken székhellyel rendelkező szőlőtermelők, borászatok illetve az életpálya programban részt venni kívánó potenciális pályázók. Tágabb értelemben az egész ország bortermelei közössége.
Lehetséges kedvezményezettek	Tokaj Borvidék Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet Nkft.

Monitoring mutatók	A szőlészet-borászat ágazatban dolgozók száma (fő), K+F megvalósított projektek száma (db), szőlőterület nagysága (Ha)
Indikatív forrás	2 Mrd – Hazai forrás
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.1.4. A helyi, minőségi alapanyagok előállításának támogatása

A Tokaji borvidék változatos környezettel, természeti és mezőgazdasági értékekkel rendelkezik. A helyi termékek előállítása a környezetre jó hatással van, tradicionális alapanyagok, ételek, kézműves termékek előkészítését előtérbe helyezi, a borvidéki szereplőket összeköti, valamint közösséget alakít ki a helyi termelők, kis és nagy vállalkozás, borászok és a borvidékre látogatók között.

A prémium minőségű borok harmonikus társítása a gasztronómiában, magas szintű szaktudást, minőség- és anyagismeretet, kifinomult ízlést feltételez. A Borvidék borai felkerültek a világ multikulturális konyhaművészetének étel és itallapjaira. A Tokaji sajátos kulináris üzenetet, filozófiát és ízvilágot tükröz. Ennek helyei, interpretálói olyan gasztro-terek lehetnek, ahol a prémium kategóriát képviselő helyi alapanyagok és borok, borpárlatok felhasználásával készült ételkülönlegességek jól megférnek egymás mellett, a tradíciót képviselő lokális és trendet követő globális gasztronómia képviselői, mesterei, séfjei ezt az egyedi íz világot kulináris élményprogramként mutatják be.

Az intézkedés során a helyi specialitásokat és termékeket bemutató és készítő manufaktúrák, különös tekintettel a borkóstoláshoz és borvacsorához kapcsolódó fejlesztései valósítandók meg az egyes települések sajátosságaihoz (pl. sajtok, vadhús, kenyér, borkorcsolyák – pl. Erdőhorváti perec) igazodva. A régi hagyományos receptek megőrzése, modern ételtársítások, szintén az intézkedés részét képezik. Az intézkedés a borászok, a helyi kis és nagy vállalkozások számára jelentős jövedelemszerzést jelent a borvidéken a későbbiek során.

Intézkedés célja	A helyi minőségi alapanyagok, termékek előállításának erősítése, amely mindenképp növelné a borvidék kulináris imázsát. Hálózatos rendszer kiépítése a szereplők között.
Intézkedés tartalma	A hálózatos rendszer kialakítása a helyi szereplők érvényesülését engedi meg és együttműködésükkel a borvidék gazdasági fejlődéséhez járul hozzá. A hálózatos rendszerben kézműves termelők, éttermek, piacok, borászok, tourinform irodák, utazási irodák és ügynökségek, helyi boltok szerepelnének. A rendszer egyúttal támogatja a helyi kisközösségek kialakulását, erősíti a lokális gazdaságot, és segíti a vidéki térség fennmaradását. A gazdálkodás a hosszú távú elkötelezettségen és

	partnerségen alapul, ahol a termelő, valamint a termékek előállítói mellett a fogyasztóknak is fontos szerepe van a gazdaság fenntartásában • A vendégasztal-hálózat rendszere a panziók, falusi szálláshelyek kínálatát fogja össze, ahol helyi alapanyagokból kínál a szálláshely étkezési lehetőséget. Ezzel lehetőség nyílik a hagyományos ételek megismertetésére, újak kialakítására, így jelentősen javulhat az itt élők életminősége. A vendégasztal jól kapcsolható a borturizmushoz és a falusi turizmushoz, de a szolgáltatók hálózatba szervezésével nagyobb rendezvények is jól kiszolgálhatóak. • Helyi termelők műhelye: helyi idegenvezető vagy termelő által bemutatásra kerülhet maga a termék előállítása, az adott alapanyag specialitása és helyszíne. A látogatás kóstolóval zárul. A Tokaji borvidék potenciális helyi termékei pl.: erdei gyümölcs, vadhúsokból készült ételek, pástétomok, erdei gombák, szőlőmag, aszús/furmintos ételek, zsidó ételek, borkorcsolyák, sajtok, stb. A minőség fenntartása érdekében minősítési rendszer kidolgozása elengedhetetlen. Az étterem, szálláshely, fogyasztók elkötelezik magukat hosszútávon egy gazdálkodó mellett, hogy az általa megtermelt terményeket előfinanszírozásos módon megvásárolja. A termelő vállalja, hogy ebben az időszakban szaktudása szerint termel, és a megtermelt terményeket fix áron rendszeresen szolgáltatja.
Intézkedés célcsoportja	Helyi lakosság, helyi kis és nagyvállalkozások, termelők, potenciális befektetők, éttermek, szálláshelyek, turisták
Lehetséges kedvezményezettek	Vállalkozások
Monitoring mutatók	Tokaji borvidék márkajelzés megszerzése
Indikatív forrás	VP2-4, VP3-4, VP6-6, VP6-7, VP5-4, VP2-6, VP5-4
Időbeli ütemezés	2017-2020

4.1.5. A Tokaji aszú hazai fogyasztásának pozicionálása

A külföldi bormarketing és imázs építés, valamint a száraz furmint bor népszerűsítése mellett hangsúlyt kell fektetni a Tokaji aszú hazai fogyasztásának pozicionálására, rendszeressé tételére, mely a hagyományos ételekhez, édességekhez való hozzárendelés útján érhető el. Az aszú jellegénél fogva desszertbor, testes, édes, zamatos, ezért kiválóan alkalmas az ünnepi menük (pl. Karácsony, Húsvét) kísérőjének. Az aszú színe, az óarany tökéletesen illik az ünnep emelkedett hangulatához, marketing szempontból könnyen beépíthető a magyar hagyományokba.

Intézkedés célja	A marketing intézkedés célja, hogy a magyar háztartásokban hagyományteremtő módon rendszeressé váljon a Tokaji aszú fogyasztása, melyet az aszú jellegénél fogva első körben az ünnepekre (húsvét, karácsony) fókuszálva kellene népszerűsíteni. Óriásplakátok és televíziós megjelenésekkel az aszú színére (óarany) alapozva jelenne meg a reklámban, mint a hideg karácsonyi este meleg, családi környezetben a karácsonyi vacsora mellé fogyasztott prémium ital.

Intézkedés tartalma	Reklámkampányok, Tokaj főterén ingyenes kóstolóval egybekötött karácsonyi aszúvásár minden év decemberében. Aszús ételeket tartalmazó szakácskönyv készítése az aszú népszerűsítésére.
Intézkedés célcsoportja	Magyarország lakossága
Lehetséges kedvezményezettek	Térségi borászatok, térségi és országos koordináló szerv
Monitoring mutatók	- forgalomba hozott aszúbor mennyisége (hl)
Indikatív forrás	hazai forrás, magánforrás
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.2. Helyi gazdaságélénkítés

A vidék- és a helyi adottságokhoz illeszkedő gazdasági tevékenységek támogatásán keresztül a térség népességmegtartó erejének és jövedelemtermelő képességének erősítése, főként a fiatalok helyben tartását és mezőgazdasági célú vállalkozási kedv ösztönzését célozza. A helyi gazdaságfejlesztés elsősorban a szőlőtermesztéshez és borkészítéshez, valamint az agráriumhoz kapcsolódik.

A mezőgazdasági fejlesztések a térség gazdasági erejének és potenciáljának széleskörű fejlesztését szolgálják, melyek jelenthetik a kertészeti ágazat fejlesztését (kisméretű gabonátárolók, gabonaszárítók építését, energiahatékonyságot növelő beruházásokat), továbbá a helyi alapanyagok és kézműves termékek előállítását, feldolgozását, illetve speciálisan a gyümölcstelepítés és gyümölcstermesztés, valamint a gyümölcsfeldolgozás ösztönzését, a szükséges infrastruktúra beruházások megvalósításával, a minőségi szőlőtermesztésre kevésbé alkalmas és a paragon lévő területek megművelése érdekében.

A térségben jelenlevő könnyű- és nehézipari tevékenységgel foglalkozó vállalkozások alapvetően határozza meg a társadalmi folyamatok dinamizálódását, hiszen a munkaerő helyben maradása és helyi foglalkoztatása, versenyképes jövedelem biztosítása teszi lehetővé a térség sikeres fejlődését, a munkaerőpiac minden csoportja számára. Az ipari tevékenység jelenléte ugyanis a foglalkoztatottak mindegyik szegmensét, így az alacsony, közepes és magasan kvalifikáltakat is képes felszívni, ezáltal biztosítani tudja a megélhetést, letelepedést, valamint a tudás jelenlétét is. Az ipari tevékenységek (élelmiszeripar, gépiparhoz kapcsolódó ágazatok) hosszú múltjának, a külföldi tőke megtelepedésének, a potenciális befektetői körnek, egyetemek közelségének (a térség duális képzésében is érintett Miskolci Egyetem, valamint a Debreceni Egyetem, Nyíregyházi Egyetem) ipari parkok kialakulásának eredményeképpen egy olyan tudás alakult ki, amelyre alapozni lehet a térség termelő, feldolgozó és gyártó üzemének fejlesztéseit. A Borvidék esetén jelenleg a városi jogállású települések mellett több olyan községet találunk, ahol potenciális lehetőségként merül fel a fenntartható, a táji karaktert és védettséget figyelembe vevő ipari kisüzem kialakítása,

amelyek támogatása és fejlesztése egyértelműen gátját képezheti a falvak elnéptelenedésének, megállítva ezzel a demográfiai krízist.

A PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ INTÉZKEDÉSEK:

4.2.1. Mezőgazdasági termelést és értékesítést érintő fejlesztések

A beavatkozás keretében egyrészt a szőlészet és borászat fejlesztését szolgáló termékfejlesztések és erőforrás-hatékonyság növelésének támogatása valósítandó meg új gépek, berendezések vásárlása, ingatlanok vásárlása, építése és fejlesztése révén, a vidékfejlesztési források felhasználásával.

A szőlőtermesztési és borkészítési ágazat fejlesztésének további fontos eszköze a fiatal szőlészek-borászok térségbe vonzása, megtelepedésük támogatása életpálya program bevezetésével. A Tokaji borvidék revitalizációja érdekében a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (NFA) elsősorban művelés alatt álló (esetleg parlagon heverő, de szőlőtelepítésre alkalmas) földek vásárlásával földalapot képez a program számára, az így rendelkezésre álló földek pályáztatásra kerülnek a 40 évnél fiatalabb, a Tokaji borvidéken szőlészkedni, borászkodni kívánó, lehetőleg, de nem kizárólag szakirányú végzettséggel rendelkező pályázók számára, az NFA-val kötött hosszútávra szóló földhasználati szerződés keretében. A programban résztvevőktől a megtermelt szőlőt a kereskedőház, illetve magánborászatok vásárolnák fel, de a program lehetőséget nyújtana saját bor készítésére is. A projekt megvalósításának következtében Tokaj-Hegyalján kialakulna egy olyan, szőlőtermesztéssel (és borkészítéssel) hivatásszerűen foglalkozó, jelentős létszámú réteg, amely minőségi alapanyagot tud beszállítani a borászatoknak, kapcsolódva a prémium minőségi bor készítése és gasztronómia feltételeinek fejlesztésére irányuló prioritáshoz.

Az alternatív gyümölcskultúra-telepítés ösztönzése keretében egyrészt szükséges megteremteni a kutatási, elméleti és módszertani háttérrel (egyfajta kézikönyvet) a gazdálkodni vágyók számára, a borvidék azon területeinek és művelésbe való bevonásuk lehetőségének feltérképezésével, amely alapján a borszőlőtől eltérő fajták termesztésére is lehetőség nyílik.

A gyümölcsstelepítések és a kapcsolódó tevékenységek ösztönzése során a vidékfejlesztési közösségi források által kínált pályázati lehetőségek kihasználásával megvalósítható az ültetvénytelepítés, emellett gyógy-és fűszernövények telepítése, hűtőházak létrehozása, gépbeszerzések, fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatások, mezőgazdasági kisüzemek fejlesztésének népszerűsítése. A gyümölcsfeldolgozás támogatása keretében gyümölcsfeldolgozó üzemek létrehozása valósítandó meg, melynek célja a nem bor minőségű szőlő és egyéb gyümölcsfajták feldolgozása gyümölcsléként és más késztermékként. Az előállított termékek nemcsak a gazdasági növekedést szolgálják, hanem kiszolgálhatják a térség intézményeit, elsősorban köznevelési, oktatási és szakképző intézményeket, illetve szociális ellátást nyújtó intézményeket, valamint piaci alapú élelmiszeripari feldolgozókat.

A mezőgazdasági fejlesztések másik iránya az állattenyésztés, állattartás és fajtamentés feltételeinek javítása, egyrészt infrastrukturális beruházások megvalósítása (állattartó telepek korszerűsítése, építése, trágyatároló építése, új gépek és berendezések beszerzése, energiahatékonyságot növelő fejlesztések), másrészt agrárgazdasági képzési programokban, szaktanácsadásban való részvétel útján.

A mezőgazdasági tevékenység ösztönzése prioritás keretében lehetőséget kell biztosítani a helyi piacszervezéshez, helyi termék előállításához, közétkeztetéshez kapcsolódó, mezőgazdasági termékek térségi piacra jutását segítő beavatkozások megvalósítására is. A Tokaj-Hegyalja védjegyrendszer kialakításának célja, hogy a tokaji bor minőségéhez és jellegéhez méltó védjegyrendszer kerüljön kialakításra, a termőhelyhez, térségi hagyományokhoz kötődő, helyben előállított borra és egyéb termékekre bevezetve.

Intézkedés célja	Életpálya program bevezetése, alternatív gyümölcskultúra-telepítés ösztönzése, térségi gyümölcsfeldolgozó üzemek létrehozása és kapcsolódó tevékenységek ösztönzése Tokaj-Hegyalján.
Intézkedés tartalma	- Fiatal borászok támogatása életpálya program bevezetésével. - Alternatív gyümölcskultúra-telepítés ösztönzésére irányuló tanulmány és kézikönyv elkészítése, amely meghatározza a borszőlőtől eltérő gyümölcsfajták termesztésének lehetőségét és módját, és gyakorlati tanácsokkal segíti a minél sikeresebb termelést. - Gyümölcsstelepítések és kapcsolódó tevékenységek ösztönzése. A nem bor minőségű szőlőt adó és az elhagyott termőterületek gyümölcstermesztésbe való bevonására a vidékfejlesztési program alternatív lehetőségeket nyújt (ültetvénytelepítés, gyógy- és fűszernövények telepítése, gombaházak-hűtőházak létrehozása, kertészeti gépbeszerzése támogatása, fiatal gazda pályázat, mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése), melyek kihasználására kell ösztönözni a gazdálkodókat. - Gyümölcsfeldolgozó üzemek létrehozása, mely a nem bor minőségű szőlő és egyéb gyümölcsfajták – pl. alma, körte, meggy, szilva, bodza – feldolgozására irányul. Natúrlé- és gyümölcspüré, lekvár készítő üzemek létesítése, aszalóüzemek kialakítása megújuló energiával ellátott csarnoképületekben. - Állattenyésztés, állattartás és fajtamentés feltételeinek javítása - Védjegyrendszer kialakítása, mely a termőhelyhez, térségi hagyományokhoz kötődő, helyben előállított borra és egyéb termékekre kerül bevezetésre.
Intézkedés célcsoportja	mezőgazdasági termelők, fiatal mezőgazdasági termelők
Lehetséges kedvezményezettek	mezőgazdasági termelők, fiatal mezőgazdasági termelők, mikro- vagy kisvállalkozásnak minősülő mezőgazdasági termelők
Monitoring mutatók	- A mezőgazdasági vállalkozások száma (db) - Vidékfejlesztési Programban támogatást elnyert projektek száma (db), összege (Ft)
Indikatív forrás	115 Mrd Ft - VP3-4, VP2-4, VP2-6, VP5-4

4.2.2. Erdőgazdálkodás

Erdőink gazdasági és környezetvédelmi feladatok mellett, egyre nagyobb arányban közjóléti szerepet is betöltenek. A Borvidék erdőborítottsága, faállomány viszonya, termőhelyi adottsága, a társadalmi elvárások, valamint a szakmai és gazdasági érvek egyöntetűen a természetes folyamatokra alapozott erdőgazdálkodás kialakítását követeli meg. Ezért fontos a tervszerű fakitermeléssel érintett hegy- és dombvidéki keménylomb erdők folyamatos, ütemezett állomány pótlása, mindezt úgy elvégezve, hogy a beavatkozás tájképi, ökológiai anomáliát és traumát ne okozzon.

A hatályos erdőtörvény kimondja a vágásos erdőgazdálkodás arányának csökkentését és a folyamatos erdőborítás előtérbe helyezését. A kopárfásítással létrehozott feketefenyő és erdeifenyő állomány táj idegenné vált, mivel ezek kedvezőtlen ökológiahatást (savanyodás), és alacsony gazdasági (erdő- és vadgazdálkodási, faipari) potenciált jelentő fafajok, így az ilyen erdőborítottságú területeken kíméletes beavatkozással faállomány cserére kerülhet sor.

A Borvidék erdeiben Magyarország valamennyi nagyvadfaja megtalálható. Szabályozott feltételek mellett engedélyezett a gímszarvas, a vaddisznó, a muflon és az őz állomány vadkárelhárító, állományszabályozó ritkítása, és vendég vadásztatása. A vendégek körében kedvelt a szabadterületen hajtasos és magasleses vadászat. Az ide érkező hazai és külföldi vadászok természeti környezetben fekvő, változatos szolgáltatásokat nyújtó, igényes, színvonalas szálláshelyeket keresnek.

Az intézkedéshez kapcsolódóan lehetőség nyílik gombafeldolgozó, szárító és egyéb gombatermékeket előállító manufaktúrák kialakítására, csakúgy mind a gyógynövény és egyéb erdei gyümölcsök, magas minőséget előállító feldolgozására. Emellett a térség nagyvad állománya lehetőséget biztosít a vadhúsok feldolgozására, amely szintén a helyi termékeket, valamint a vadászturizmus fejlődését is elősegítheti, illetve a fenntarthatósághoz kapcsolódó tevékenységek ösztönzését, így a hordókészítéshez kapcsolódó fakitermelést. A helyi termékek, gasztronómia fejlesztésének fontos elemei lehet a vadászathoz, vadgazdálkodáshoz kapcsolódó beruházások (vadászturizmus, vadhúsok előállítása, feldolgozása), valamint a gombafeldolgozás is, mindezeket a helyi erdészeti és vadászati szereplőkkel együttműködve.

Intézkedés
célja

Cél, hogy olyan fafaj összetétel, állományszerkezet alakuljon ki a Borvidéken, amely a legnagyobb ökológiai és ökonómiai értéket hordozza, a termőhelyet legjobban hasznosítja. Emellett fontos megőrizni és fenntartható módon bánni a térség vadállományával és környezettudatosan használni a gomba-, gyógy-, fűszer- és különböző erdei növényállományt.

Intézkedés
tartalma

Erdőállomány kezelése és megújítása:

	Figyelmet kell fordítani a szakértelemmel, újonnan ültetett, fiatal erdők nevelésére, ápolására, törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítésére – amely csak erdőtervek előírásainak megfelelően történhet. Külön figyelem lombterdők telepítésére. Vadászati infrastruktúra fejlesztése: Magaslesek, megfigyelő tornyok létesítése. Vadászházak, szálláshelyek és kiegészítő szolgáltatások létesítése. Gomba, gyógynövények és erdei gyümölcsök gyűjtésének és feldolgozásának fejlesztése, tudástranszfer-oktatás: Gomba- és növényfeldolgozó manufaktúra kialakítása, fejlesztése. Egyéb, a gyűjtést és feldolgozást segítő infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés, ismeretátadási oktatási programok támogatása.
Intézkedés célcsoportja	A borvidék erdőgazdálkodással foglalkozó településeinek a lakossága, helyi kézműiparral, gomba- és erdei növényekkel foglalkozó szakemberei. A borvidéki és ide látogató vadászok
Lehetséges kedvezményezettek	Térsvégi erdészetek, vadásztársaságok, önkormányzatok, magánszemélyek és vállalkozások.
Monitoring mutatók	- gombászattal, erdei növényekkel kapcsolatos manufaktúrák száma (db) - gombászattal, erdei növényekkel foglalkozó vállalkozások száma (db) - gombászattal, erdei növényekkel foglalkozó munkaerő száma (db) - vadászati infrastruktúrális elemek létesítésének száma (db) - erdőterületek megújítási területi arányszáma (%)
Indikatív forrás	Forrás összege pontosítandó - VP5-4, VP5-8
Időbeli ütemezés	2016-2018

4.2.3. Ipari fejlesztésekhez kapcsolódó intézkedések

A kapcsolódó fejlesztések megvalósítására az élelmiszeripari/feldolgozóipari fejlesztések támogatása révén kerül sor. A prioritás keretében a gépiparhoz, gépipari innovációhoz és új termékek kialakításához, autóiparhoz kapcsolódó vállalkozások fejlesztéseinek ösztönzése, továbbá az ipari tevékenységet folytató vállalkozások működési környezetének javítása valósítandó meg a telephelyfejlesztések, kisebb üzemek, gyártócsarnokok létesítése révén nemcsak városi térségekben, hanem a potenciállal (befektetési szándékkal, meglevő telephellyel) rendelkező rurális területeken is.

Az iparfejlesztési elképzelések sorában az IT szektor fejlesztése, és a bányászatban rejlő lehetőségek potenciális, környezeti fenntarthatóság szempontjait érvényesítő kiaknázása és a helyi, települési adottságokra épülő kézműipar fejlesztése is helyet kap.

Intézkedés célja	A célja egyrészt a magas hozzáadott értékkel rendelkező, főleg az ipari tevékenységekhez tartozó környezet megteremtése, a helyi adottságokhoz, munkaerőpiaci igényekhez, a térség gazdasági szerkezetéhez igazodó vállalkozások letelepedésének, a meglevők továbbfejlesztésének, illetve új, a helyi környezeti és humánerőforrás adottságokra reflektáló vállalkozások alapításának támogatása, ipari parkok fejlesztése.
Intézkedés tartalma	Ipari fejlesztések:

	Az ipari ágazatok közül kiemelhető egyrészt az építőiparhoz kapcsolódó, innovatív és környezetbarát tevékenységek kialakítása (pl. nemfémes ásványi nyersanyagok feldolgozása, speciális, a térségre jellemző és egyedi minőséget képviselő termékek előállítása). Másrészt a gépiparhoz kapcsolódó ágazatok fejlesztése is fontos eleme a térség gazdaságának, ide sorolhatjuk a fémiparhoz kapcsolódó (könnyűfém termékeket előállító, megmunkáló vállalkozások, alkatrészgyártó üzemek, szerszámgyártó és speciális technológiát alkalmazó fémipari egységek) tevékenységeket. Továbbá a könnyűipar (pl. textilipar) is hagyománnyal bír a térségben, ennek fejlesztése főleg a női foglalkoztatás terén kaphat nagyobb hangsúlyt. Az intézkedés során cél a meglevő ipari parkok továbbfejlesztése, valamint ipari potenciállal rendelkező területek kialakítása. Kézművesipari fejlesztések: Hegyalja természeti jellegére, ártéri és hegyvidéki erdeire épülő hagyományos <i>faipari</i> kézműves mesterségeinek fejlesztése, pl. Erdőbénye - hordókészítés, Tokaj – bárka, csónak- és szekérgyártás, Sárospatakon és Sátoraljaújhelyben – a bútorgyártás. A borvidék szőlőművelő falvaiban – a hasított szőlőkaró készítése, aktív vállalkozói tevékenység keretein belüli fejlesztésének támogatása. Mára manufaktúraként, aktív vállalkozásként csak a hordógyártás maradt meg. Hagyományosan feldolgozott erdei és mezei termékek előállításának, fejlesztésének támogatása. Pl. Sárospatakon és Sátoraljaújhelyben – mézeskalács és gyertyakészítés, Sárospatakon – fazekasság.
Intézkedés célcsoportja	A borvidék lakossága, az iparban dolgozó és potenciálisan bevonható térségi munkaerő.
Lehetséges kedvezményezettek	Vállalkozások, civil szervezetek.
Monitoring mutatók	- felsőfokú végzettségűek száma (fő) - szakközépiskolai, technikusi végzettségűek száma (fő) - iparban foglalkoztatottak száma (fő) - ipar, építőipar nemzetgazdasági ághoz kapcsolódó vállalkozások száma (fő) - kézműiparhoz kapcsolódó vállalkozások száma (fő) - helyi kézműipari szakemberek, mesteremberek száma (fő)
Indikatív forrás	Indikatív forrás összege pontosítandó - GINOP-1.1, GINOP-1.2, Kézművesipar: VP6-6.
Időbeli ütemezés	2016-2018

4.2.4. Kutatás-fejlesztés és innovációs tevékenységhez kapcsolódó intézkedések

Az intézkedés keretében megvalósuló projektek célja a duális képzésekben résztvevő szakemberek helyben tartása, a kutatói és mérnöki innovációs bázis kialakítása révén főként az élelmiszer és gépipar területén, nemfémes ásványi nyersanyagok felhasználásához kapcsolódó technológiák kutatása. Továbbá a helyi adottságokhoz és igényekhez igazodó start-up, valamint magas hozzáadott értéket képviselő vállalkozások letelepedésének ösztönzésének támogatása is szükséges a diverz, több lábon álló gazdasági szerkezet megteremtése érdekében.

A térség egyetemekhez való közelsége, a magasan képzettek arányának növekedése, valamint helyben levő, főleg a nemzetgazdasági húzóágazatokhoz köthető vállalkozások jelenléte megfelelő alapot képez ahhoz, hogy a Borvidék egy megfelelő környezet tud biztosítani a letelepedő kutatásban, fejlesztésben és innovációban tevékenykedő vállalkozások, szakemberek számára.

Ezek közül kiemelhető az autóiparhoz kapcsolódó mérnöki tevékenység és kutatás, például prototípus, speciális termékek, alkatrészek fejlesztése és tervezése, továbbá olyan innovációs start-up vállalkozások megtelepedésének támogatása (modern vállalkozási környezet megteremtésével), amelyek minőségi munkakörülményeket igényelnek és informatikai hátterüknek köszönhetően nem kötődnek egy adott telephelyhez.

Intézkedés célja	A célja a magas hozzáadott értékkel rendelkező, főleg az ipari tevékenységekhez tartozó kutatási és fejlesztési környezet megteremtése, a piaci adottságokhoz és igényekhez, technológiai fejlődéshez igazodó start-up, valamint magas hozzáadott értéket képviselő vállalkozások letelepedésének támogatása. További cél a duális képzésekben résztvevő szakemberek helyben tartása, kutatói és mérnöki innovációs bázis kialakítása.
Intézkedés tartalma	- Vállalatok K+F+I tevékenységének támogatása - Innovációs ökoszisztéma (start-up és spin-off) fejlesztésének támogatása - Felsőoktatási és Ipari Együttműködési Központ - Kutatási infrastruktúra fejlesztése - Prototípus, termék-, technológia- és szolgáltatásfejlesztés támogatása - K+F versenyképességi és kiválósági együttműködések támogatása
Intézkedés célcsoportja	Térségi lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	Vállalkozások, felsőoktatási intézmények, közintézmények, civil szervezetek.
Monitoring mutatók	- szakmai, tudományos, műszaki tevékenység nemzetgazdasági ágazatban foglalkoztatottak száma - felsőfokú végzettségűek száma
Indikatív forrás	Indikatív forrás összege pontosítandó – GINOP 2
Időbeli ütemezés	2016-2018

4.3. Világörökségi kultúrtáj védelme

Tokaj-Hegyalja történelmi borvidék kultúrtáj értékeinek megőrzése több szinten valósítandó meg. Egyrészt a világörökségi cím által megkövetelt eljárásrendek és intézkedések útján, az örökségvédelem szakmai szempontjainak messzemenő érvényesítésével, illetve a világörökségi tájat használó, annak értékeit kiaknázó, de tiszteletben tartó aktív helyi közösségek és az ide látogató turisták világörökségi értékekhez való viszonyulásán, illetve a hagyományőrzésen keresztül. Az UNESCO világörökségi cím 2002-ben történő megszerzése óta eltelt időben a törvényhozás, az országos és helyi hatóságok már tettek lépéseket, hogy ez

az örökség fennmaradjon, és arra alapozva elősegítse nem csupán a szőlészet és borászat, hanem az egész térség fejlődését.

A PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ INTÉZKEDÉSEK:

4.3.1. Világörökségi Gondnokság működtetése és kapcsolódó feladatok ellátása

A Világörökségi Gondnoksági feladatokat a Tokaj Borvidék Fejlesztési Tanács munkaszervezete, a Tokaj Borvidék Fejlődéséért Nonprofit Kft. látja el.

A Kezelési Terv követelményei adják meg az egységes alapot ahhoz, hogy a világörökségi címhez kapcsolódó elvárások és kötelezettségvállalások megvalósulhassanak. Ennek szakmai elfogadása 2015. év végén megtörtént, rendeleti kihirdetése 2016 év végéig várható.

A világörökségi cím odaítélése során az alábbi, úgynevezett „Kiemelkedő Egyetemes Értékek” voltak a fő érvek:

- „Ezeréves”, folytonos megújulásra képes szőlészeti-borászati kultúra;
- A 13. századtól folyamatosan épülő pincék, pincerendszerek egyedülálló sűrűsége, a több ezer objektumból álló pince együttes;
- Az egykori mezővárosok láncolatára épülő településhálózat települési, építészeti, tárgyi öröksége;
- Karakteres tájképi együttesek, melyek a sok évszázados tájhasználat, a földtani és felszínalaktani adottságok, valamint az élővilág szinergiájának leképeződései;
- Az élő és élettelen természeti értékek, azaz a biológiai, a földtani-felszínalaktani és a vízrajzi értékek rendkívüli diverzitása;
- A kultúrák évezredes egymásra rétegződését tükröző gazdag régészeti emlékanyag;
- A több száz éve zajló kutatási, gyűjtési, művészi alkotó, mítosz- és hagyományteremtő tevékenység eredményeinek páratlan gazdagsága.

A Világörökségi Gondnokság elsődleges feladata ezen értékek megőrzése, fenntartása és bemutatása. A kultúrtáj kezelése a Világörökségi Bizottság által jóváhagyott kritériumoknak megfelelően, történik szem előtt tartva az integritás és a hitelesség feltételeit. Ehhez útmutatóként szolgáló, a világörökségi jövőjét megalapozó nagyfontosságú tervdokumentum, a Kezelési Terv áll rendelkezésre, javaslatai betartandók.

A Kezelési Terv kiemelt hangsúlyt fektet a kutatás tárgykörére, amely a gyűjtő – elemző - értékelő tevékenységeket szorgalmazza és új ismeretek felfedezését generálja. Ennek alapján átfogó cél a tokaji borvidék „Tudástár” megalapítása, egy olyan információs rendszer, amely a borvidék kulturális, épített, természeti és szellemi örökségét rendszerezi, tárolja, gyűjti és differenciált publicitási korlátozások mellett szolgáltatja, illetve hozzáférhetővé teszi az információkat mindenki számára. A „Tudástár” létrehozásának célja a borvidék örökségeinek

állapot felmérése és állapotváltozások folyamatainak elvégzése, kezelési szempontú részletes inventárium kidolgozása, szakmai hasznosítási javaslatok megfogalmazása illetve szellemi emlékének fenntarthatóvá tétele a következő generáció számára (pl. irodalom, borkultúra). A helyi lakosság tájékoztatása, bevonása a Gondnokság munkájába az UNESCO-WHC fontos szempontja. A helyi lakosság részese az egyedülálló világörökségi borvidéknek, ők élnek együtt a mindennapokban a világörökségi címmel ők az igazi nagykövetei a borvidéknek. Ezért a Gondnokság tervezi, mind az értékfelmérésbe, mind a tervezett kulturális eseményeken keresztül a helyiek megszólítását.

A pincerendszerrel összefüggő kutatások fontos része a világörökségi értékfelmérés minőségi és teljes létrehozásában. A pincék, pince együttesek rendszerezése és karbantartása kiemelt feladat. A világörökségi cím elnyeréséhez az egyedülálló 13. századtól folyamatosan épülő pincék nagymértékben hozzájárultnak. A pincék felmérésének elsődleges célja, hogy a pincéket meg tudjuk védeni a felszíni hatások által kiváltott károsodástól (épületek, utak, vezetékek) kiemelt egyedi értéként.

A Gondnokság feladata még az úgynevezett Kezelési Kézikönyv kidolgozása a Kezelési Terv tükrében, mely tartalmazza az egyes értékelemek megóvása érdekében megkövetelt „akciótervek” ismertetését, az oktatási és ismeretterjesztési kihívásokat és a területen lévő objektumok (épített, természeti, kulturális, szellemi) támogatott fejlesztésének feltételeit. A Gondnokság továbbá kommunikációs és tájékoztatási feladatokat is ellát a kultúrtáj folyamatos bemutatása érdekében, illetve a nemzetközi együttműködésekben való aktív részvétel (ViTour), tudásátadás és tapasztalatcserére irányuló tevékenységet is végez.

Intézkedés célja Intézkedés tartalma	A Világörökségi Gondnokság alá tartozó feladatok ellátása. - Kezelési Kézikönyv kidolgozása, mely tartalmazza az egyes értékelemek megóvása érdekében megkövetelt „jó gyakorlatok” ismertetését, a műemléki- és tájgondnokság működtetését, a képzéseket, és az egyes értékek támogatott fejlesztésének feltételeit. - Tokaj-Hegyalja Tudástár létrehozása és digitalizálása, kapcsolódó feladatok: - o Az attribútumok mentén meghatározott tématerületek alapján egy inventárium összeállítása és folyamatos frissítése, majd párhuzamosan egy digitális könyvtár létrehozása, amely gyűjti, tárolja, rendszerezi és láthatóvá teszi a kutatás eredményét. - o Az értékfelmérés teljes körű megvalósításához szükséges a borvidék helyi szereplőivel illetve országos kutató és oktatói intézményekkel való kapcsolatfelvétel - egyetemek, főiskolák, civil szervezetek bevonását a kulturális, épített, természeti és szellemi örökség feltárásához. A helyi lakosság bevonása ebben a felmérésben kulcsszerepet játszik, hiszen ők ismerik a legjobban a borvidéket. - o Az értékfelmérés folyamatos aktualizálása karbantartása. - o Nemzetközi kapcsolatok kialakítása, kulturális minőségi programok és kiállítások szervezése. Kommunikációs és tájékoztatási tevékenység, a világörökségi

Intézkedés célcsoportja	értékek folyamatos bemutatása, nemzetközi világörökségi együttműködésekben való aktív részvétel, tudásátadásra és tapasztalatcserére irányuló tevékenység.
Lehetséges kedvezményezettek	Helyi lakosság, múzeumok, kulturális intézmények, kutatók, tanulók, szakemberek
Monitoring mutatók	Világörökségi Gondnokság, múzeumok, önkormányzatok, felsőoktatási intézmények - digitalizálásra került kulturális, épített, természeti és szellemi örökség száma (db) - nemzetközi és hazai projektben való részvétel (db)
Indikatív forrás	15 M Ft/év – Hazai forrás
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.3.2. Világörökségi helyszínek, attribútumok megőrzése, turisztikai célú fejlesztése

A beavatkozás során a világörökségi helyszínek (magterület és védőzóna) épített örökségeinek, objektumainak állagmegóvására, turisztikai célú fejlesztésére kell törekedni, hogy ne csak a helyben élők, hanem az idelátogató turisták számára is bemutatásra kerüljenek Tokaj-Hegyalja Kiemelkedő Egyetemes Értékei.

A beavatkozás során egyrészt a borvidéki várak és kastélyok felújítása, történelmi épített örökségének megőrzésére, turisztikai funkciók bővítésével történő fejlesztése valósítandó meg (pl. Tokaji vár, Abaújszántó - Patay kastély, Tolcsva – Szirmay-Waldbott kastély, Bodrogolaszi - Lónyay kastély, Monok – Andrássy kastély).

Az intézkedés továbbá a borászati védett épített örökség megőrzésére, turisztikai funkcióbővítésére is irányul, többek között pincesorok környezetének, turisztikai funkcionális és infrastrukturális elemeinek helyreállítása által (pl. Tolcsva – Oremus világörökség pincesorok, Hercegkút – Kőporosi pincesor, Tarcal – Rákóczi-szüretelőház, Sárospatak – Rákóczi pince, Sátoraljaújhely – Ungvári pincesor).

Intézkedés célja	A világörökségi helyszínek épített örökségeinek, objektumainak állagmegóvása és turisztikai célú funkcióbővítése, látogathatóvá tétele.
Intézkedés tartalma	- Borvidéki várak és kastélyok felújítása, történelmi épített örökségének megőrzésére, turisztikai funkciók bővítésével történő fejlesztése valósítandó meg (pl. Tokaji vár, Abaújszántó - Patay kastély, Tolcsva – Szirmay-Waldbott kastély, Bodrogolaszi - Lónyay kastély, Monok – Andrássy kastély). - Borászati védett épített örökség megőrzésére, turisztikai funkcióbővítése, többek között pincesorok környezetének, turisztikai funkcionális és infrastrukturális elemeinek helyreállítása (pl. Tolcsva – Oremus világörökség pincesorok, Hercegkút

Intézkedés célcsoportja Lehetséges kedvezményezettek Monitoring mutatók	– Kőporosi pincesor, Tarcál – Rákóczi-szüretelőház, Sárospatak – Rákóczi pince, Sátoraljaújhely – Ungvári pincesor, Bortemplom). - Tervezett, világörökségi magterületi fejlesztések: - o Rákóczi-szüretelőház felújítása (Tarcál) - o Rákóczi-pince rekonstrukciója (Sárospatak) - o Ungvári pincesor infrastrukturális fejlesztése (Sátoraljaújhely) - o Az Óváros Bodrog-parti és belvárosi sétányának kiépítése (Tokaj) - o Evangélikus Templom és környezetének rendezése (Tállya) - o Telefonos applikáció fejlesztés (Tokaji Borvidék) – hangos idegenvezető alkalmazás - o Cicvár helyreállítása (Mád) - o Késő gótikus templom helyreállítása (Bodrogkeresztúr) - A világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékének élményszerű bemutatására infrastrukturális feltételeket biztosító fejlesztések: - o a megismertetéshez kapcsolódó kiállítások és kulturális, művészeti rendezvények lebonyolítására alkalmas infrastruktúra fejlesztése, létrehozása; - o kulturális örökségi érték, műemlék felújítása, helyreállítása, restaurálása; - o az épületekhez kötött műtárgyak, épülettartozékok, díszítőelemek restaurálása. - A látogatás, megismerés módszereinek fejlesztése, interpretációs és látogatómenedzsment eszközök alkalmazása, az attrakciót turisztikai élményelemmé fejlesztő technikai megoldások, interaktív bemutatási formák. - A turista fogadás feltételeinek létrehozása, javítása (például látogatóközpontok, vendégfogadó terek kialakításával), a turisták komfortérzetét javító fejlesztések.
	Térségbe látogató turisták, helyi lakosok
	Világörökségi Gondnokság, önkormányzatok
	- A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése, attrakciófejlesztés megvalósulása (db) - elnyert támogatás összege (Ft)
	3 Mrd Ft – GINOP 7
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.3.3. Településkép kialakítása és védelme

A Tokaji Borvidék, mint világörökségi kultúrtáj településképe, az épített örökségnek egyértelműen igazodnia kell a térség identitásához, örökségéhez. Ennek érdekében fontos, hogy olyan épületek, egységek, objektumok kerüljenek felújításra vagy új építésre, amelyek tükrözik a borvidék történetét és jellegzetes építészeti elemeit, kultúráját.

2014 decemberében átalakult a Világörökségi Tervtanács, mivel az előzően hatályban lévő 252/2006 (XII. 7.) Korm. rendelet – a településrendezési és az építészeti-műszaki tervtanácsról nem tette lehetővé, hogy világörökségi területen Tervtanács működjön. 2015. szeptember 22-i módosítás értelmében a területi építészeti-műszaki tervtanács feladata, hogy véleményezze világörökségi területen a több, egy tájegységet képező település közigazgatási területén új

épület építéséhez, meglévő épület bővítéséhez, valamint a településképet érintő homlokzati felújításhoz vagy átalakításhoz szükséges építészeti-műszaki dokumentációt.

Intézkedés célja	Településkép kialakítása és védelme, települési főépítési hálózat létrehozása.
Intézkedés tartalma	- Világörökségi Tervtanács, a Világörökségi Gondnokság és az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóságának együttműködésének támogatása. - Világörökségi Tervtanáccsal párhuzamoson a főépítési hálózat kiépítése. A hálózat kiépítése helyi főépítések együttműködésén alapulna. A főépítések ellátják a települések területén a településképet alakító beavatkozások előzetes konzultációját, szakmai támogatást adnak az épített örökség elhanyagolt, vagy pusztulóban lévő elemeinek hasznosításához és helyreállításához, olyan beavatkozásokat kezdeményezhetnek, amelyek az általános települési és tájképi értékek kiemelését, kedvezőbb megjelenését szolgálhatják, fenntartható megoldások támogatásával. A helyi lakosság számára egy olyan tanácsadói háttér jön létre így, amely információkat nyújt az elérhető pályázati lehetőségekről, valamint műemléki felújítás esetén segítséget, ösztönző rendszert biztosít. A főépítési hálózat jelentős szerepet kaphat a térség egészén, a településcsoportokon belül az ismeretterjesztésben, az építészeti örökséggel kapcsolatos tudás átadásában, legyen szó akár a döntéshozók tájékoztatásáról, akár az építészeti-vizuális nevelés, vagy a honismereti nevelés iskolai intézményrendszeren belüli feladatairól.
Intézkedés célcsoportja	Helyi lakosság, gazdasági szervezetek, intézmények
Lehetséges kedvezményezettek	Önkormányzatok, Világörökségi Tervtanács, Világörökségi Gondnokság, települési főépítészeti hálózat
Monitoring mutatók	- Helyi építési szabályzatok aktualizálása (db) - településkép javítását célzó projektek száma (db) - elnyert támogatás összege (Ft)
Indikatív forrás	1,5 Mrd Ft - VP6-7, hazai forrás
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.4. Szellemi örökség és kultúra ápolása

A Tokaji borvidék kulturális sokszínűsége és öröksége, a világörökségi címhez kapcsolódó alkotások, tevékenységek, a jelenlevő és potenciális kulturális helyszínek megfelelő, de ezzel együtt továbbfejlesztésre szükséges alapot nyújtanak ahhoz, hogy a Borvidék országos és európai szinten jelenjen meg a kultúrában, valamint az ehhez kapcsolódó kreatív iparban. Fontos, hogy a kultúra, a rendezvények és azok ismertetése széles körben ismertek legyenek, s azok a modern kommunikáció eszközével, tájékoztatásával elérhetőek legyenek. Fontos, hogy a kulturális rendezvények európai és országos dimenziót, minőséget egyaránt képviseljenek, hiszen a kultúrának az ismeretterjesztésen túl közösség- és személyiségformáló szerepe van, növeli az identitástudatot, továbbá fontos, hogy a kulturális rendezvények,

programsorozatok megfelelő kialakítása összhangba kerüljön a tervezett, egész térséget átfogó minőségi kulturális fejlesztésekkel, turisztikai fejlesztési programmal.

A PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ INTÉZKEDÉSEK:

4.4.1. Európa Kulturális Fővárosa 2023 cím elnyerését szolgáló fejlesztések

Az Európa Kulturális Fővárosa címhez kizárólag minőségi, az adott évre vonatkozó, európai dimenziót képviselő rendezvénykínálat, programsorozat alakítható ki, ahol a programok mindegyike minőségi kulturális és művészeti tartalmat képvisel, legyen ez egy helyi kisebb rendezvény, vagy több napos fesztivál. Jelen intézkedés során cél olyan programok és rendezvények kialakítása, amely megfelel a cím elnyeréséhez szükséges minőségbiztosítási kritériumoknak, valamint megfelelően reprezentálja a borvidéket nemzetközi szinten is.

Intézkedés célja	Az intézkedés célja, hogy 2020-ig előkészítse és kialakítsa a Tokaji borvidék (Tokaj, mint kandidáló város, együttműködve és a programokat a teljes borvidékkel kialakítva) pályázatát az Európa Kulturális Főváros 2023. évi címére, amely évben egy település Magyarországról fogja viselni az EKF címet.
Intézkedés tartalma	A sikeres pályázathoz egyrészt a települések összefogása szükséges, másrészt a pályázat egyik fő kritériuma, hogy 2023-ra olyan tematikus év, benne programok és rendezvények kerüljenek kialakításra, amelyek világszínvonalat képviselnek, a térség sokszínűségét reprezentálják, valamint speciálisan az EKF évre vonatkoznak. Az intézkedés főbb tartalmi elemeit képezi az EKF címhez kapcsolódó arculat kialakítása, előzetes promócióhoz és nyilvánosságához tartozó rendezvényeken való részvétel, menedzsment szervezet létrehozása, valamint a pályázati anyag elkészítése. Az előkészítés során a szereplők folyamatos együttműködése, kooperációval megvalósuló pályázati anyag jön létre.
Intézkedés célcsoportja	A térségbe látogató turisták, helyi lakosság, gazdasági szervezetek
Lehetséges kedvezményezettek	Vállalkozások, egyházak, önkormányzatok, természetes személyek, civil szervezetek, gazdasági társaságok.
Monitoring mutatók	- előzetes média megjelenések száma (db) - rendezvények száma (db) - megvalósított és benyújtott pályázati anyag (fő)
Indikatív forrás	Indikatív forrás nagysága pontosítandó 200 M Ft - Hazai forrás
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.4.2. Innovatív kulturális rendezvényhelyszínek fejlesztése, programkínálat kialakítása

A borvidéken a rendezvényhelyszínek, közösségi terek túlnyomó többségét a települési önkormányzatok üzemeltetik. Sok esetben jelentős terhet jelent a forráshiányos önkormányzatok számára a már meglévő rendezvényhelyszínek folyamatos üzemeltetése, hiszen az épületek-intézmények üzemeltetési költsége igen magas.

A kulturális fejlesztések infrastrukturális feltételeinek megteremtése, a korszerű, műszaki megoldások és technológiák alkalmazása, fenntartható és környezetbarát, de ugyanakkor egyedi arculattal és térségi léptékű építészeti minőséggel megépülő, illetve megújuló műszaki infrastruktúra kialakítására kell törekedni, melyek egész évben történő hasznosítása is alapvető célként fogalmazandó meg.

Intézkedés célja	Az elmúlt időszak uniós fejlesztési ciklusában (2007-2013) a borvidéken több új közösségi tér, rendezvényhelyszín jött létre. Ugyancsak sok helyszín megújult és korszerű technikák jelentek meg a kulturális szolgáltatások terén is. A cél a meglévő kulturális infrastruktúra kihasználásának optimalizálása illetve a hosszútávú fenntarthatóság biztosítása az üzemeltetési költségek csökkentésével.
Intézkedés tartalma	Rendezvényhelyszínek fejlesztése: Fontos feladat a meglévő infrastruktúra állapotának felmérése (befogadóképesség, technikai állapot, megközelíthetőség, parkolási lehetőségek, üzemeltető, kihasználtság, programstruktúra stb.) A felmérés kettős célt szolgál: egyrészt eredményeként pontosan meghatározhatók a beavatkozási pontok (energiatakarékos fűtési rendszerek kialakítása, hőszigetelés, napelemek telepítése), másrészt pontos képet kapunk a borvidék kulturális infrastruktúrájáról, ami alapja lehet a térségi szintű rendezvényszervezésnek és marketingnek. A legnagyobb befogadóképességű és leginkább aktív rendezvényhelyszín napjainkban a Fesztiválfatlan, amely 2500 férőhelyes nézőterével és májustól szeptemberig tartó programkínálatával a borvidék kulturális életének zászlóshajója. De az utóbbi években több településen (pl. Tolcsván, Tarcalon, Sárzadsányban) is új szabadtéri rendezvényhelyszínek létesültek. Borászatok kulturális-közösségi tereinek és szolgáltatásainak fejlesztése: Ugyancsak jelentős fejlesztési lehetőségek rejlenek az egyes borászatok üzemi tereiben, amelyek már alkalmasszerűen, egyes fesztiválokhoz kötődően már most is helyt adnak kulturális programoknak (pl. Disznókő traktorgarázs). Célszerű volna felmérés során összegezni az ilyen – borászatok által fenntartott és üzemeltetett – kulturális-közösségi hasznosításra alkalmas tereket. A hasznosítás során alapvető feladat a már meglévő programkínálat borvidéki szintű rendszerezése és összehangolása, közös marketing tevékenység folytatása. Bizonyos időszakokban már most is érzékelhető a túlkínálat, az egyes programelemek ütközése stb. Ennek elkerülése érdekében, az érintett szereplők bevonásával ki kell alakítani a Tokaji Rendezvények Köre elnevezésű szervezetet.
Intézkedés célcsoportja	Térségi lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	Borászatok, közintézmények, civil szervezetek.
Monitoring mutatók	- Rendezvényhelyszínek kialakítása (db)
Indikatív forrás	Indikatív forrás nagysága pontosítandó - GINOP 7
Időbeli ütemezés	2016-2018

4.4.3. Művészeti civil kezdeményezések és programsorozatok megvalósítása

A térségnek, mint prémium borokat kínáló, minden téren a minőséget képviselő borvidéknek olyan kulturális és művészeti tartalommal bíró rendezvényeket és programokat kell kínálnia, amelyek a borvidék egyediségét és a minőséget képviselik.

A művészeti kezdeményezések és programok a borvidék szellemi örökségének és kultúrájának tevékeny ápolásában fontos szereppel rendelkeznek. A civil szervezetek kialakulása, megerősödése és a művészetekhez kapcsolódó tevékenysége a térség szellemi és társadalmi életében fontos kultúra továbbadó és alakító tényező.

A Tokaj borvidék művészeti és kulturális élete az elmúlt években egyértelmű fejlődésnek indult. Ezt igazolják a ma még kisszámú, de magas színvonalat biztosító rendezvények, több napon át megvalósuló fesztiválok és programsorozatok, művészeti események (pl. író-, vagy egyéb képzőművészeti, zenei táborok, találkozók).

Az intézkedés során cél azon rendezvények kiszűrése és támogatása, amelyek tovább gyarapítják a térség minőségi kultúrát kínáló eseményeinek számát, hozzájárulva ezzel a helyiek és a térségbe látogatók kulturális igényeinek formálásához és kielégítéséhez.

Intézkedés célja	Az intézkedés célja olyan civil kezdeményezések és programsorozatok, rendezvények támogatása – zenei, irodalmi, egyéb művészeti ágakhoz kapcsolódó – amelyek illeszkednek a borvidék örökségéhez és identitásához, növelik a térség kultúrája és művészete iránt érdeklődők és látogatók számát, valamint hozzájárul a lakosság térségi identitásának és kulturális tevékenységeinek formálásához. Lényeges szempont, hogy a térségben kialakuljanak azok az öntevékeny civil szerveződések, amelyek felvállalják a térség múltjából fakadó értékek korszerű, a mai társadalom számára befogadható átadását. Lehetőséget kell teremteni arra, hogy a fejlődésükhöz szükséges szakmai kapcsolatrendszert kiépíthessék a térségen belül és a megyei, országos szinteken egyaránt.
Intézkedés tartalma	A szervezetek támogatása mellett a művészettel kapcsolatos térségi kezdeményezések, rendezvények és az infrastrukturális háttér biztosítása jelentik a fő intézkedési területeket. Az intézkedés művészeti ágtól függetlenül (pl. zene- és táncművészet, iparművészet, építőművészet, stb.) a megfelelő koncepcionális háttérrel, részletesen kidolgozott egy- és többnapos rendezvénysorozatok, művészeti találkozók, táborok, fesztiválsorozatok támogatását részesíti előnyben.
Intézkedés célcsoportja	A térségbe látogató turisták, helyi lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	Vállalkozások, egyházak, önkormányzatok, természetes személyek, civil szervezetek.
Monitoring mutatók	- megvalósult rendezvények száma (db) - látogatók száma (fő) - a belföldi és külföldi vendégek száma (településenként) (fő)
Indikatív forrás	Pontosítandó

4.4.4. Kreatív és kulturális iparhoz kapcsolódó tevékenységek fejlesztése

A kreatív és kulturális ipar fejlesztése többcélú. Ahol a kulturális ipar fejlett, jobb az életminőség, nagyobb a képzett, fiatalabb generációkhoz tartozó munkaerő megtartásának képessége, tehát a társadalmi folyamatokra is hatással van. Emellett hozzájárul az itt élők életkörülményeik fejlesztéséhez kapcsolódó kreatív és felelős attitűdjének alakításához.

Ahogy Magyarország, úgy a Tokaji borvidék versenyképességi esélyeit többek között a magas hozzáadott értékű, lokális értéktartalmat hordozó márkák, emblémák felépítésével lehet tartósan növelni. Ehhez nélkülözhetetlen a kreatív ipar hatékony működtetése, társadalmi beágyazódásának, gazdaságfejlesztő hatásának elősegítése.

Intézkedés célja	A kreatív ipar, mint a kreativitáson, képességeken és képzettségen, a magas információ tartalmú, tudásintenzív munkavégzésen alapuló iparág fejlesztése szintén elősegíti a minőségi fejlődést, így az intézkedés célja a kreatív szektorban résztvevők, vállalkozások és egyéb szereplők felkutatása, a térségbe történő vonzása és a kreatívipar megtelepedésére szolgáló infrastruktúra fejlesztése, mely egyidejűleg járul hozzá a térség kulturális és gazdasági fejlődéséhez.
Intézkedés tartalma	Az intézkedés tartalmi megvalósítása során fontos megtalálni és támogatni azokat a térségi szereplőket, szervezeteket és vállalkozásokat, amelyek elősegítik a borvidék kulturális életének aktivizálását, kulturális szolgáltatásokat, programok, alkotótáborok nyújtását, értékek közvetítését, valamint a kultúrához kapcsolódó termékeket és szolgáltatásokat elérhetővé tételét a társadalom minél nagyobb része számára.
Intézkedés célcsoportja	A térségbe látogató turisták, helyi lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	Vállalkozások, önkormányzatok, közintézmények, felsőoktatási intézmények, természetes személyek, civil szervezetek.
Monitoring mutatók	- A kulturális és kreatív iparban működő vállalkozások és civil szervezetek száma (db)
Indikatív forrás	Indikatív forrás nagysága pontosítandó – GINOP 1, GINOP 8
Időbeli ütemezés	2016-2018

4.4.5. Gyerekek és fiatalok kultúra iránti érzékenyítése

Az intézkedés célja, olyan központok létrehozása, amelynek elsődleges funkciója az iskoláskorú gyerekek zenei kultúrájának és egyéb művészetek iránti érzékenységének fokozása, a világörökségi tudás és annak kreatív alakítása, illetve a térségi természetismeret tapasztalati tanulása lehet. Emellett a testkultúra népszerűsítése is kiemелendő, kapcsolódva a helyi adottságokhoz, a vízi sportokhoz és egyéb természeti környezethez köthető sport tevékenységekhez.

Intézkedés célja	Gyermekek és iskoláskorú fiatalok számára a művészeti ágak, valamint sporttevékenységek iránti érdeklődés felkeltése.
Intézkedés tartalma	Képzések fejlesztése, befogadó infrastruktúra létrehozása. Az intézmény nem csak képzéseket nyújtó szolgáltatóként működne, hanem módszertani központként is, amely meghatározó szerepet vállal a képzések, foglalkozások kidolgozásában, továbbá a vonatkozó kutatási tevékenységben. A képzések, foglalkozások nyújtásához megfelelő felszereltségű és funkcionalitású terekre van szükség, ezek mellett pedig ki kell alakítani a képzők és tudományos dolgozók munkájához szükséges irodai és kiszolgáló infrastruktúrát, továbbá a bentlakásos képzéseket lehetővé tevő szálláshelyeket is.
Intézkedés célcsoportja	Helyi fiatalok, az ország lakossága, nemzetközi partnerintézmények
Lehetséges kedvezményezettek	Vállalkozások, önkormányzatok, közintézmények, oktatási intézmények, természetes személyek, civil szervezetek.
Monitoring mutatók	- Kulturális gyermekprogramok száma (db) - Sportesemények száma (db)
Indikatív forrás	Az indikatív forrás nagysága pontosítandó - EFOP 3
Időbeli ütemezés	2016-2018

4.5. Egyedi természeti értékek megőrzése

A térség kiaknázatlan természeti potenciálját elsősorban a helyenként előforduló termálvíz készlet, a különleges természeti képződmények, geológiai formációk, az egykor megművelt, de felhagyott kiváló minőségű termőhelyek, erdők, árterek és folyók jelentik. A természeti értékek kiaknázásának környezeti kockázata (erózióveszély, villámárvizek kialakulásának lehetősége, természeti értékek pusztulása) azonban megfontolandóvá teszik a természeti környezet nagyobb mértékű átalakítását. A térségben jelentős hagyománya van a sokoldalú tájhasznosításnak, amely diverz, természeti értékekben és tájelemekben gazdag tájszerkezetet hozott létre. Ennek megőrzése, és sokoldalú fejlesztése csakis úgy lehetséges, ha a természet- és környezetkímélő hasznosítási módokat tudatosan alkalmazva igyekeznek elkerülni a természeti potenciálok túlságosan egyoldalú kihasználását. A térség egyedi természeti értékeinek megőrzése, fenntartható tájhasználattal lehetővé teszi a térség fenntartható és környezetbarát gazdasági ágazatainak fejlesztését is. Továbbá fontos, hogy a turisztikai fejlesztések kialakításánál is figyelemmel legyünk a természeti értékekre.

A PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ INTÉZKEDÉSEK:

4.5.1. Bodrog part rendezése, környezetileg fenntartható hasznosítása

A térség egyik egyedi természeti értéke a természetes vizek jelenléte, elsősorban a Bodrog és a Tisza, amely folyók Tokaj városánál találkoznak. A Bodrog partján elhelyezkedő, a folyóval

építészeti szempontból is kapcsolatban álló települések: Tokaj, Bodrogkeresztúr, Bodrogkisfalud, Szegi, Olaszliszka, Bodrogolaszi, Sározsadány és Sárospatak. Az intézkedés célja a Bodrog part rendezése, környezeti szempontból fenntartható módon történő hasznosítása, parti sétány kialakítása a szükséges vízi infrastruktúra megteremtésével, kiegészítő szolgáltatások fejlesztésével, kapcsolódva a Bodrog part mentén tervezett vízbázis fejlesztésekkel.

Intézkedés célja	A Bodrog part rendezése, fenntartható módon történő hasznosítása a borvidék turisztikai vonzerejének növelése, valamint a térségben élők komfortérzetének javítása érdekében.
Intézkedés tartalma	Part menti sétányok kialakítása (rekreációs, sport és turisztikai célzattal): Idegenforgalmi szempontból frekvenciált településeken (Sárospatak, Tokaj) a települések történelmi, belvárosi részekkel kapcsolatban álló partszakaszon sétány kialakítása a célszerű. A többi településen egy-egy könnyen megközelíthető partszakasz fejlesztése indokolt, hiszen az egyes településeknek teljesen eltérő módon alakult a történelem folyamán a folyóhoz való kapcsolódása, viszonya. Ezeken a területeken pihenőpadok, közvilágítás, korszerű információs pontok, csónak-hajó kikötők kialakítása javasolt. Tokajban és Sárospatakon már vannak kezdeményezések a folyópart hasznosítására, de még ezekben a városokban sincs kialakított - szilárd burkolattal ellátott - Bodrog parti sétány. Tokajban a Tisza partján végig kiépült a parti sétány szilárd burkolattal, kapcsolódó parkolóval stb. Itt cél, hogy a Tisza parti sétány folytatásaként megépüljön a Bodrog parti sétány is, amely a történelmi városrész közvetlen közelében húzódna. Célszerű lenne a 2016 végéig elkészülő Nyíregyháza-Tokaj kerékpárutat csatlakoztatni a tokaji Bodrog parti sétány fejlesztésébe és a sétányt úgy kialakítani, hogy közös (gyalogos-kerékpáros) használatra alkalmas legyen. Sárospatakon a folyó két részre osztja a várost, itt a vár környezetében illetve a várral szembeni folyószakaszokon célszerű a közvilágítással, szilárd burkolattal ellátott sétányok kialakítása. A két városban már vannak vízbázisok, illetve vízisport centrumok, így ezek becsatlakoztatása a sétányba indokolt. A kialakítandó sétányok jellemzői: A sétány nyomvonala mellett turisztikai információs táblák kerülnek elhelyezésre (információs tábla, kerékpáros közúti tábla); A sétány mellett és a pihenőhelyeken padok, asztalok, hulladékgyűjtők kerülnek kihelyezésre; A sétány egyes szakaszain játszótér és pihenőhely, pihenő és napozókövek gyalogos és kerékpáros pihenőhelyek létesülhetnek. A világítótestek a frekvenciáltabb sétányszakaszokon és azoknál az attrakciónál kerülnek kihelyezésre, ahol a turistákat megállásra szeretnénk ösztönözni. Ártéri, hullámtéri élőhelyek, a Bodrog folyó holt és mellékágainak part és mederrendezése: Az ár- és hullámtérben az erdőirtások helyén vizes, magas szálfüves rétek, legelők alakultak ki, melyek alacsony környezeti terheléssel extenzíven legeltethetők, ami megfelelő alapot teremt egy kiegyensúlyozott tájhasználatához és ökológiai állattartáshoz, natúr és bio-tejtermeléshez, tejtermékek előállításához. A tervszerűen alakított ligetes ártéri erdőkkel vonzó tájkép, és optimális mikro-ökoszisztéma alakítható ki. A Bodrog és Tisza folyómedrének hajdani természetes lefűződése a folyószabályozás által levágott állóvizekké, morotvákká alakultak, ahol a változatos és gazdag vízi világ kiemelkedő értéket jelent. Az arid, hektikus

Intézkedés célcsoportja	csapadék hiányos időszakok, és a fokozódó eutrofizálódás miatt a vízfelületek eliszapolódtak, a medrek részben vagy egészben feltöltődtek, kiszáradtak. A negatív hatások elkerülése érdekében szükséges mederrendezési, vízkormányzási, vízelvezetési, és meliorációs beavatkozásokat tenni. A vonalas helyreállítást követően a terület zárt, védett élőhelyként, illetve korlátozott látogatottság mellett tanösvény, távcsöves megfigyelőhely funkcióval (szelíd turizmus) hasznosítható.
Lehetséges kedvezményezettek	A térségbe látogató turisták, helyi lakosság
Monitoring mutatók	Települési önkormányzatok - Közvetlen Bodrog part menti fejlesztési projekt megvalósulása (db) - Elkészült sétányok hossza (km) - Elnyert támogatás összege (Ft)
Indikatív forrás	Indikatív forrás nagysága pontosítandó - GINOP 7, TOP 1
Időbeli ütemezés	2017-2020

4.5.2. A természet bemutatását célzó helyszínek kialakítása

A borvidék természeti értékei, védett területei, élővilága olyan élményt, kikapcsolódást biztosítanak a helyiek és ideérkezők számára, amelyek az érintetlen környezet élményét, a természetközelséget hozzák vissza a látogatók számára. A beavatkozás a természeti értékek bemutatását, az erre a célra létrehozott infrastruktúrák kiépítését szolgálja. Az intézkedés célja a térség különleges természeti értékeinek, helyszíneinek, kialakítása, rendbetétele, a jelenlegi túraútvonalak gondozása, rendszeres karbantartása, a környezeti és fenntartható szempontokat elsődlegesen szem előtt tartva, az Aggteleki Nemzeti Park, valamint egyéb szakmai szervezetek (pl. Magyar Természetjáró Szövetség) bevonásával, kiépített túrák (Bodrogzug, Kopasz-hegy, stb.) rendszerbe integrálásával. Az élővilág zavartalanságát kilátók, madármegfigyelő tornyok, tanösvények használata biztosítja.

Az intézkedés további célja a térség egyedi földtani, geomorfológiai értékeinek, geoturizmushoz kapcsolódó attrakcióinak ismertetése. Ennek során tanösvények, bemutatópontok kerülnek kialakításra, amelyek innovatív módszerek segítségével ismertetik az adott képződményt, valamint a borvidék földtani jellegzetességeit. További cél lehet kisebb geopontok kialakítása, geopark létesítése, a felhagyott bányaterületek, az itt levő, európai dimenzióba is egyedülálló nemfémes ásványkincsek bemutatását célzó helyszínek fejlesztése, valamint a geológiával, geomorfológiával, természetföldrajzzal foglalkozó szakemberek, diákok és hallgatók, vagy a természet iránt érdeklődők számára információs központ létesítése is, amely események megrendezéséhez is szolgálhat.

Intézkedés célja	Tavak, tengerszemek, folyóparti területek, rendezése, holtágak kotrása, hajózhatóvá tétele, speciális tevékenységekre vonatkozó helyszínek (pl. madárfotózás, speciális fajok fotózási helyszíneinek), tematikus tanösvények kialakítása és fejlesztése.

Natúrpark:

A Bodrog Natúrpark a Bodrog folyó menti települési önkormányzatok, magánszemélyek, nemzeti park összefogásán alapuló, közalapítvány vagy egyesület által fenntartott, kezelt terület. A védettségi kategóriák között a nemzeti park és a tájvédelmi körzet között áll. A natúrpark különösen értékes, jellegzetes tájegységet takar, általában védett természeti területet, amely üdülési célokra is alkalmas. A natúrpark kultúrtáj egység a vidék kihasználásának kímélő formája.

A táj ápolása által megtartja jellegét, s egy speciális infrastruktúra kiépítésével (pl. túrautak, tanösvények, múzeumok stb.) a nagyközönség számára is nyitottakká válnak. Természetvédelmi területek, vagy azok részei, amelyek kiemelt mértékben alkalmasak a pihenésre, szabadidő eltöltésére, kikapcsolódásra és egy terület természeti és történelmi értékeinek bemutatására, és az ezekhez kapcsolódó ismeretek közvetítésére, ahol megtalálhatóak a szakirányú információszolgáltatás és az értékek kezelésének feltételei. A natúrparkok egyre népszerűbbek a turizmusban, hiszen a szabadidő eltöltésének újszerű formáját teszik lehetővé.

Az érdeklődők alapvetően üdülési, szórakozási igényeinek kielégítése útján, vonzó természeti környezetben valósulnak meg (különböző szórakoztató, üdülő jellegű, családbarát szolgáltatások). Egyedi termékínálatukkal bővítik, kiegészítik az ökoturisztikai szolgáltatások körét.

Vízi tanösvények:

A Bodrogon jelentős számú mellékág található, amelyek alkalmasak az érintetlen természet szépségeit, a helyben élő ritka állat és növényvilág bemutatására, a vadregényes táj hangulatának átadására családok és ökoturisták számára egyaránt. Nagyobb csónakokkal, akár elektromos hajókkal bejárhatóak, gyerekcsoportok számára vízi tanösvény kialakítására megfelelőek. Szakértő túravezető irányításával a part menti és vízi élőlények megfigyelésére, tanulmányozására nyílik lehetőség. A vízi túrautak erdei iskolákkal való összekötésével komplex oktatási rendszer alakítható ki. Az oktatáson kívül ökoturisták fogadására is alkalmasak a kiépített vízi tanösvények.

A mellékágakon jelenleg korlátozottan hajtható végre a csónakkal való közlekedés a part menti fák ágainak belógása és a feliszapolódás következtében kialakuló egyenetlen vízmélység miatt. A meder kotrása és a part menti kidőlt fák, belógó ágak eltávolítása után kismértékű természetzavarás mellett kialakítható a vízi túraösvény.

Üvegalagút:

A borvidéken található tengerszemek többsége ember által kialakított felhagyott bányagödrökben felgyűlt csurgalékvízből alakultak ki. Nagy mélységük miatt vizük hideg, éppen ezért különleges hidegtűrő fajoknak adnak otthont. Tarcali tengerszemben idén megjelentek a medúzák. Horgászásra nem alkalmasak, viszont a vízbe nyúló üvegalagút kialakításával kristálytisza vizükben tökéletesen megfigyelhetők a vízben élő állatok. A parton kialakítható sétány, padokkal, kandeláberekkel éjszakai sétára is alkalmas.

GeoPark és Geo-örökségi túrák:

A geológiai és geomorfológiai értékeket és a hozzájuk kötődő népi hagyományokat, mondákat, legendákat bemutató geotúrák nem szezonfüggőek, ezért a mellékszezon programlehetőségeit bővíti, emellett meghosszabbítja a tartózkodási időt, amely közvetlenül és közvetetten is a helyi gazdaság támogatását – a turisztikai bevételek növekedését – jelenti. A mintaterület geo-örökségi helyszíneinek közérthető, szakszerű és élményszerű formában történő bemutatását biztosító tájékoztató rendszer kiépítse. A térség fő belépési pontjain – a közutak és jelzett turistautak menti „kapukban” – egységes arculatú, információs pontként szolgáló fogadókapuk létesülnének. Ezek egyik fontos szerepe a geo-örökségi helyszínek iránti érdeklődés felkeltése. Másrészt az itt elhelyezett táblákön szöveges és infokommunikációs

eszközökre letölthető formában elérhetőek az útvonalak biztonságos bejárását és élményszerű megismerését biztosító információk, ismeretek. A geo-örökségi helyszíneken egyrészt tájékoztató táblákon, másrészt állomásjelzőkön, QR-kódok teszik elérhetővé az ide kötődő ismereteket. A hálózat központi eleme lehet a Tokaj-Zempléni-hegyvidék, s annak részeként Tokaj-Hegyalja különleges kőzeteit, ásványait és ősmaradványait bemutató interaktív kőzetpark, amely a jövőben önálló bemutatóhelyként is működhet.

Az obszidián útja:

A tokaj-hegyaljai obszidián üveges jellegű, ritka szépségű és előfordulású vulkáni kőzet, mely kőkori emberi használatát régészeti leletek igazolják. Különleges, változatos szín- és formagazdagságának köszönhetően kiemelkedő geoturisztikai potenciált rejt. Az „Obszidián Útja” kiállítás első része bemutatja a Világ, Európa és a Térség azonosított obszidián lelőhelyeit, és megjelenési formát, típusait. Második bemutató tér az obszidián használatát vezeti végig az őskortól napjainkig. A harmadik tevékenység terepbejárások, túrák, obszidián „vadászatok” szervezése felkészített vezetővel.

Tematikus erdei ösvény, lombsétány:

A lombkorona szintjére vezető függesztett sétány tervezése, és megvalósítása során (építő elemek, anyagok) ökológiai szempontok érvényesülnek. A lombkorona sétányon járva testközelbe szemelhető és ismerhető meg a térség ártéri (galéria erdők) és hegyvidéki (kemény lombos erdő) fáinak mikrovilága. A láncszerűen felfűzött fákat függőhíd köti át. A sétány kiinduló és végpontját kilátó, várrom, természetes terasz, vagy más geológiai képződmény alkothatja.

Intézkedés
célcsoportja

A térségbe látogató turisták, helyi lakosság, oktatási intézmények, szakmai szervezetek

Lehetséges
kedvezményezettek

Natúrpark, Önkormányzatok, civil szervezetek

Monitoring
mutatók

- aktív turizmushoz és természetjáráshoz kapcsolódó attrakciófejlesztés (db)
- elnyert támogatás összege (Ft)

Indikatív forrás

1 Mrd Ft – GINOP 6, KEHOP 4

Időbeli ütemezés

2017-2020

4.5.3. Erdei iskolák, intézmények és szabadidőparkok kialakítása

A fenntarthatóság és a környezeti nevelés, a klímatudatos és zöld életmód fejlesztése alapvető követelmény ma a fiatal generáció életében, különösen, olyan területen, amely több szinten is természetvédelmi oltalom alatt áll. A környezettudatosság kialakításához, a szemléletformáláshoz az első lépcsőfok olyan öko játszóterek, parkok kialakítása, amelyek fejlesztése során cél a környezeti szempontok figyelembevétele, valamint a gyermekek (és szüleik, kísérőik) részére a téma játékos oktatása-nevelése. Ezen túlmenően az intézkedés célja, hogy segítse az oktatási-nevelési intézményeket a környezet- és klímatudatosság növelésében, erdei képzési helyszínek, táborhelyek, a térség környezetét ismertető pontok, tájékoztatók, a szemléletformáláshoz is kapcsolódó szabadidőparkok kialakítása segítségével.

Intézkedés célja	A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a környezet- és klímatudatos szemlélet kialakulását minden korosztály számára. A környezeti nevelés alapja a természetismeret, amely a közvetlen élményszerzésen keresztül alakítja ki a helyes cselekvésre készítető, pozitív viszonyulást a természeti értékekhez, azok védelme érdekében.
Intézkedés tartalma	Zöld pontok, tanösvények kialakítása Az élményszerzés fontos színterei a nemzeti parkok és a védett természeti területek, illetve azok látogató- és bemutatóhelyei. A projekt keretén belül a Borvidék természetvédelmi területein, tájvédelmi körzetein tematikus természetvédelmi ösvények, bemutatóhelyek ún. zöld pontok, öko iskolák, óvodák kerülnek kialakításra. Jelenlegi infrastruktúra felújítása, az ismeretterjesztéshez szükséges új létesítmények kialakítása, foglalkoztatók, közösségi terek kialakítása, növényzet irtása, ritkítása, fedett foglalkoztató helyek létesítése, túra utak kijelölése. Oktatási intézményekkel való kapcsolatfelvétel, oktatók alkalmazása. A bemutatóhelyekhez igazodó honlapról letölthető anyagok, e-learning oktatóanyagok hozzárendelése. Szemléletformálás. Táblarendszer kialakítása.
Intézkedés célcsoportja	Helyi lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	Borvidéki óvodák, általános és középiskolák, önkormányzatok, erdészetek
Monitoring mutatók	- Intézményi öko jelzés (pl. örökös öko iskola), egyéb minősítés elnyerése (db)
Indikatív forrás	5-10 M Ft – KEHOP 4
Időbeli ütemezés	2017-2020

4.6. Egyházi hagyományok ápolása

Az egyházi kulturális értékek, vallási helyszínek fejlesztése hozzájárul a kulturális értékek megőrzéséhez, fenntartásához és bemutatásához. Az intézkedés célja a komplex szolgáltatásokat nyújtó térségi szintű, egységes vallási tematikához kapcsolódó hálózatok fejlesztése, a kegyhelyek és zarándokhelyek, illetve az egyéb vallási tematikus utak, zarándoklatok előtérbe helyezése mind vallási, mind kulturális célzattal. Az épített örökségként számon tartott egyházi helyszínek, a vallási ereklyék, a templomok műkincseinek bemutatása hozzájárul a térség vallási sokszínűségének hangsúlyozásához, és a turisztikai szolgáltatások részét is képezhetik.

A PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ INTÉZKEDÉSEK:

4.6.1. Egyházi kulturális örökség fejlesztése

A borvidék jelentős számú egyházi kulturális örökségi helyszínnel (templomok, zsinagógák, imaházak, kápolnák, kálváriák, sírkertek), és hagyományokkal (egyházi ünnepek, búcsújáró napok) rendelkezik, ennek megfelelően szükséges a védett, épített egyházi emlékek,

örökségek megőrzése, az egyházi épületek régi állapotának visszaállítása, felújítása építészeti rekonstrukciós beavatkozások révén, lehetőség szerint új turisztikai attrakciók és szolgáltatás fejlesztések megvalósításával, interaktív látogató, bemutató terek kialakításával.

Intézkedés célja	Egyházi emlékek helyreállítása, turisztikai célú fejlesztése
Intézkedés tartalma	- kulturális örökség felújítása, rekonstrukciója turisztikai célokkal kiegészítve - örökséghelyszín eredeti funkciójának bemutatása, illetve az élményszerű látogatás feltételeit biztosító interpretációs és látogatómenedzsmentet célzó fejlesztések, élményelemeket jelentő technikai fejlesztések, interaktív bemutatási formák kialakítása Tervezett fejlesztések: - Tolcsva, középkori római katolikus templom és zarándokház turisztikai fejlesztése - belső freskók felújítása, zarándokház kialakítása - Tolcsva, református templom felújítása - Bodrogolaszi, árpád-kori templom helyreállítása - Abaújszántó, katolikus templom belső-külső rekonstrukciója - Abaújszántó, evangélikus templom belső-külső rekonstrukciója - Sátoraljaújhely, zsidó imaház helyreállítása és interaktív múzeum kialakítása
Intézkedés célcsoportja	A térségbe látogató zarándokok, turisták, helyi lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	egyházak, önkormányzatok, egyéb egyesületek, egyéb alapítványok
Monitoring mutatók	- a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése, kulturális és örökségturisztikai projekt megvalósulása (db), - elnyert támogatás összege (Ft)
Lebonyolítás módja	1,5 Mrd Ft - GINOP 7
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.6.2. Zarándokutak és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése

A borvidéket három fontos tematikus zarándokút érinti: a Mária út, a Szent Erzsébet út és a Csodarabbik útja. A térség fontos vallási ereklyékkel - Szent Orbán pápa csontereklyéje (Monok, római katolikus templom), Szent Erzsébet csontereklyéje (Sárospatak, római katolikus templom) - a kapcsolódó ereklyeőrző, továbbá búcsújáró helyekkel is rendelkezik (Monoki Kálvária-Búcsú, Sárospataki Pünkösdi Szent Erzsébet Ünnep, Tállyai Szent Vencel Napi Búcsú, Sátoraljaújhelyi Szent István Nap).

A zarándokutak vallási jelentőségük, egyháztörténeti emlékeik mellett művészeti értékkel, valamint folklorisztikus hagyományokkal is rendelkeznek. Komplex módon érintik és magukban foglalják a térség vallási-, öko-, kulturális, bor- és gasztronómiai vonzerőit.

Intézkedés célja	A térség vallási hagyományainak minél szélesebb körű megismertetése a helyi lakosság, és a térségbe érkező látogatók körében.
Intézkedés tartalma	A Mária úthoz és a Szent Erzsébet úthoz kapcsolódóan szükséges a zarándoklattal összefüggő igényeknek megfelelően egyrészt a két út összeköttetése a Tokaj-Sárospatak közötti 3801-es alsórendű út kerékpárosbarát fejlesztése révén, továbbá mindegyik zarándokútnál fontos az infrastrukturális beavatkozások megtétele (útfelújítás, új utak építése, ahol szükséges), illetve a kapcsolódó szolgáltatások minőségének javítása szálláshelyek fejlesztése, pihenőhelyek kialakítása révén, illetve a tájékoztatás feltételeinek javításával (információs felületekkel és pontokkal). A térség szakrális örökségeit, értékeit hordozó, helyszíneinek, templomainak rendszeres és időszaki (búcsújárás, zarándoklat) látogatását méltó színvonalú, rendezett környezeti (épületek belső, és külső), közösségi infrastruktúra (terek, sétányok, vizesblokkok) és eszköz háttérrel (kommunikáció) kell biztosítani, figyelembe véve a közösség építés, a pasztoráció, a bensőséges, személyes elvonulás szempontjait. A fejlesztés elemei: - Útfelújítás, útépítés - Útvonaljelzések és egyéb információs rendszerek kialakítása - Zarándokszálláshelyek fejlesztése, kialakítása - Média megjelenések fejlesztése - Térségi közösségi események támogatása - Akadálymentesítés
Intézkedés célcsoportja	A térségbe látogató zarándokok, turisták, helyi lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	Egyházak, önkormányzatok, egyéb egyesületek, egyéb alapítványok
Monitoring mutatók	- zarándokutak infrastrukturális fejlesztése (db, km) - elnyert támogatás összege (Ft) - a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése
Indikatív forrás	1,5 Mrd Ft - GINOP 7
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.7. Kiegyensúlyozott oktatási és képzési struktúra kialakítása

A térség fejlesztésének programja jelentős mennyiségű többlettudás megjelenését kívánja a térségben, mint amennyi jelenleg rendelkezésre áll. A nemzetközi piacokra való belépés technológiai, kulturális, nyelvi területen is jelentős fejlődést kíván, de a mennyiségi gyarapodás is csak a technikai hatékonyság növelésével érhető el, ami szintén a képzettségi szint növelését igényli a termelésben résztvevők összességétől.

A bölcsődei ellátástól kezdve, az óvodai nevelésen át, majd az alapfokú általános, szak-, illetve középiskolai képzésen keresztül, a felsőoktatásig Tokaj-Hegyalja térségének nevelése és oktatása alapja a térség felzárkózásának. Számos intézmény alkalmas arra, hogy valamilyen formában részt vegyen hazai vagy nemzetközi kutatási-fejlesztési projektben.

A fejlesztés szempontjából kiemelten fontos a szőlő- és borágazathoz, illetve a világörökségi értékekhez kapcsolódó oktatási rendszer fejlesztése és összehangolása együttműködve a meglévő oktatási intézményrendszerrel (helyi köznevelés és szakképzés; országos/régiós szinten a releváns képzési profillal rendelkező felsőoktatási intézményekkel).

Kiemelt figyelmet kell fordítani az oktatás kutatási és egyéb szakmai hátterének javítására, valamint a helyi értelmiség megerősítésére, illetve kiemelkedő, a minden szőlőművelési módra kiterjedő, változatos időjárási viszonyokhoz is alkalmazkodni tudó gyakorlati tudással rendelkező, a helyi borászatok számára megbízható, vonzó, a jövőben folyamatosan igénybe vehető munkaerő megteremtésére.

A képzések, foglalkozások nyújtásához megfelelő felszereltségű és funkcionalitású terekre van szükség, ezek mellett pedig ki kell alakítani a képzők és tudományos dolgozók munkájához szükséges irodai és kiszolgáló infrastruktúrát, továbbá a bentlakásos képzéseket lehetővé tevő szálláshelyeket is.

4.7.1. Humánerőforrás-fejlesztés

A szőlészeti-borászati, és élelmiszeripari szakipari alap- és mesterképzéssel korszerű szemléletű, elméleti - gyakorlati szakismerettel rendelkező humán spektrum, szakember háttér megteremtése a borvidéken, akik a piaci igények és a technológiák által megkövetelt beavatkozásokat el tudják végezni.

Intézkedés célja	Humánerőforrás-fejlesztés a manufaktúrális, mezőgazdasági és szőlészeti-borászati tevékenységekhez kapcsolódva
Intézkedés tartalma	Képzési igények felmérése; Képzési tematikák kidolgozása, adaptálása; Képzési/gyakorlati helyek kiválasztása; Képző szervezetek bevonása, kiválasztása; Akkreditációk igénylése, megszerzése; Vendéglátók, éttermek, gazdálkodók megkeresése Vincellér képzés:

Intézkedés
célcsoportja
Lehetséges
kedvezményezettek
Monitoring
mutatók
Indikatív forrás
Időbeli ütemezés

A szőlőültetvények szakszerű ápolási munkáinak elvégzése, munkaszervezési, munkavédelmi és munkajogi alapismeretek megszerzése.

Szőlész-Borász képzés:

A szőlőből kereskedelmi forgalmazásra, fogyasztásra szánt borok készítésére, palackozására, a szükséges műveletek megszerzésére irányuló ismeretek megszerzése, technológiai formák alkalmazása. A szőlőfeldolgozás, a mustkezelés, az erjesztés és a borkezelési folyamatok, technológiák, irányítása és ellenőrzésére szakmai hozzáértést igényel. A technológiai munkavégzések során alkalmazandó gépismeret, berendezések szakszerű működtetése, piacszerzési ismeretek, marketing eszközök, pénzügyi ismeretek, projekttervezés, üzleti tervekészítés, mind nélkülözhetetlenek a gazdálkodás fenntartásához.

Tanfolyamok, és képzési modulok: Pálinka és Borpárlat készítő képzés, borszakértő képzés.

A vendégfogadásban, vendéglátásban, éttermi felszolgálásban résztvevő személyek részére szervezett tanfolyam. Borvidék ismeret, fajta ismeret, a bor bemutatás és kellékei, a bor felszolgálás és ajánlás, bor és borpárlatok jellemzői, borok és ételek párosítása.

Gasztronómiai képzési modulok:

- Sajtmeister képzés: Technológiai és élelmiszeripari ismeretek, előírt higiéniai szabályok, csomagolási, tárolási ismeretek. Borok és sajtok a gasztronómiában.
- Sonkamester képzés: Technológiai és élelmiszeripari ismeretek, előírt higiéniai szabályok, tartósítási módok, tárolási és csomagolási formák. Borok és a tartósított húskészítmények.
- További önálló és kapcsolt gasztronómiai képzési modulok: Grill és steak; Desszertek és csokoládék; Fűszernövények, növényi olajok, párlatok; Aszalványok, lekvárok, dzsemek, zselék, ivólevek, szörpök; Gyógynövény és hatóanyag ismeret.

Helyi lakosság, gazdasági szervezetek

Oktatási intézmények, képzőhelyek, civil szervezetek, önkormányzatok

- A képzésben résztvevők száma (fő)

5 Mrd Ft - EFOP 1, EFOP 3

2017-2020

4.7.2. Felsőoktatási képzésfejlesztés, tudományos ismeretterjesztés

A térségben és környezetében működő képzési-oktatási tevékenységben érintett szervezetek közül több alkalmas arra, hogy valamilyen formában részt vegyen az oktatási, valamint a kutatási-fejlesztési projektek megvalósításában. Az intézkedés célja felsőoktatási intézményekkel partnerségben, illetve önállóan megvalósított kurzus- és kurrikulum fejlesztési tevékenység hangsúlyozása, a Borvidék speciális igényeinek megfelelően. Valamint cél nemzetközi projektben való részvétel, a Tokaji borvidék külföldi és hazai egyetemi hallgatók nyári gyakorlati helyszínének kialakítása.

Intézkedés célja	Oktatásfejlesztés, kutatási-fejlesztési projektek támogatása, PhD hallgatók kutatásainak borvidéki ösztönözése.
Intézkedés tartalma	Kihelyezett részképzések megvalósítása. Nemzetközi kapcsolatok kiépítése. Workshopok szervezése. Szemléletformáló oktatás szükséges általános és középiskolai szinten, valamint fórumorozat szakembereknek és a nagyközönségnek a szőlészeten és borászaton túl szélesebb körben, építészeti, természetvédelmi és kultúrtáj-fenntartási témákban is. A Tokaj Borvidék Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet Nonprofit Kft. bevonása a tervezett oktatási, kutatási projektbe. Tapasztalatcsere és cserediák és ösztöndíj programok: A világörökségi borvidék gazdálkodóinak, szervezeti képviselőinek, hazai és nemzetközi kapcsolatai révén állami és nonprofit szervezetek által szervezett és támogatott szakmai tanulmányutakat, cserediák programokat, ösztöndíjakat biztosít. Fiatal Diplomások Tokaj-Hegyalja Fejlődéséért Program: foglalkoztatás támogatási program, amelynek célja egyrészt az, hogy a hegyaljai diplomás fiatalok visszatérjenek szűkebb hazájukba, másrészt az önkormányzatok kedvezményes feltételekkel tudjanak humánerőforrást bővíteni. Modulárisan építkező oktatási program megvalósítása: - Nemzetközi szinten is kimagasló képzést biztosító felsőoktatási helyszín biztosítása, a szőlészethez-borászathoz kapcsolódóan (Sárospatak, mint felsőoktatási centrum szerepének erősítésével) - Turizmus vendéglátás Borturizmus szakirány (BA), melyhez szervesen kapcsolódik a rövidebb idejű Turizmus vendéglátás felsőoktatási szakképzés (kifejezetten a Tokaji borturizmusra tervezve); - Borász, borszakértő, analitikus és technológus felsőoktatási szakképzés; - Kulturális örökség (MA) borkultúra szakiránnyal; - A Tokaji világörökség kultúrája névvel minden főiskolai hallgatónak egy féléves kurzus a helyi kultúra, ezen belül kiemelten a borkultúra megismerésének biztosítására; - Eredetvédelem és borkultúra megnevezéssel szőlő és borgazdasági szaktanácsadó szakértő képzés beindítása szakirányú továbbképzés keretében, levelező tagozaton, 4 félévben, a régióban vagy annak környezetében élő különböző nem szőlész vagy borász diplomával rendelkező személyek részére. Akkreditált felnőttképzési lehetőségek és helyszínek kialakítása, különös tekintettel a szőlészet-borászat, valamint idegenforgalmi ágazatokhoz kapcsolódóan.
Intézkedés célcsoportja	Természetes személyek, lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	Oktatási intézmények, önkormányzatok
Monitoring mutatók	- A felsőoktatási intézményekben hallgatók száma (fő) - Kutatási tevékenységek száma (db) - Hazai és nemzetközi publikációk száma (db) - Nemzetközi együttműködések (db)

Indikatív forrás	5 Mrd Ft – EFOP 1, EFOP 3
Időbeli ütemezés	2017-2020

4.7.3. Duális képzésfejlesztés

Az intézkedés célja egy megfelelő minőségű térségi képzési rendszer kialakítása és működtetése, borvidéki szintű közép- és felsőfokú iparági duális képzési rendszer kidolgozása és bevezetése szőlészet, borászat, örökséggazdálkodás, turizmus, gasztronómia, természetvédelem, élelmiszeripar, stb. területén. A szőlészeti képzési és foglalkoztatási program munkába ágyazott képzést jelent, melynek során a résztvevők elsajátítják a szükséges, több művelési módra kiterjedő szőlészeti ismereteket, megismerkednek a munkájukhoz szükséges eszközök használatával, továbbá gyakorlatot szereznek a borászatoknál bevett további, szakképzettséget nem igénylő feladatok ellátásában.

Intézkedés célja	Duális képzés keretében gyakorlati hely biztosítása technológus képzéshez kapcsolódóan.
Intézkedés tartalma	A Tokaji borvidék igényeire szabott, szőlészeti-borászati képzési program fejlesztése, amely keretében kiemelkedő, minden szőlőművelési módra kiterjedő, változatos időjárási viszonyokhoz is alkalmazkodni tudó gyakorlati tudással rendelkező, a helyi borászatok számára megbízható, vonzó, a jövőben folyamatosan igénybe vett munkaerő. A sikeres működéshez a borászatok együttműködése szükséges. Kommunikálni kell feléjük azokat az előnyöket, amelyek ebből a képzési formából származnak (1,5%-os szakképzési járulékkedvezmény, Valamely dolgozójuk szakképzőként való díjazása, „ingyen munka”, dolgozói utánpótlás, stb.)
Intézkedés célcsoportja	Helyi lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	Képző intézmények, borászatok
Monitoring mutatók	- A duális képzésben résztvevők száma (fő)
Indikatív forrás	5 Mrd Ft – EFOP1, EFOP 3
Időbeli ütemezés	2017-2020

4.8. Turizmusfejlesztés

A térség természeti adottságai, a rekreáció, a kulturális és aktív turizmus lehetőségei számos fejlődési és fejlesztési lehetőséget biztosítanak a települések számára. Egy kiemelt térség idegenforgalmi fejlődéséhez nélkülözhetetlen a megfelelő minőségű szálláshelyek biztosítása, ahol az élményszerzés mellett rekreációra, feltöltődésre is lehetősége nyílik az ideérkezőknek.

Tokaj-Hegyalja tájjellege, a kulturális és természeti értékek, a falusi turizmus, valamint a vízi és kerékpáros turizmus adta lehetőségek, a hegyvidék és folyópart aktív turizmust biztosító adottságainak kiaknázása további fejlesztéseket tesz lehetővé. A szálláshelyek fejlesztése tekintetében a hagyományos szállásférőhely szolgáltatások fejlesztése mellett kiemelt figyelmet kell kapnia a rekreációt elősegítő, kiegészítő, fürdőzési, wellness, gyógy, spa- és termálvíz szolgáltatások megjelenésének támogatása, mindezt fenntartható és környezetbarát, valamint a térségre egyedi jellegű kialakítással. A turisztikai célú fejlesztések megvalósítása során, fontos, hogy olyan lehetőségeket kínáljon a térség, amelyek a szabadidő eltöltésének komplex, élmény alapú megközelítését tűzik ki célul, valamint a minőségi idő eltöltésre összpontosuljanak, mérsékelve a szezonalitást, legyen szó aktív turisztikai szabadidő eltöltésről, egy magas színvonalú panzióban, szállodában vagy falusi szálláshelyen eltöltött éjszakákról vagy települési programsorozaton való részvételről.

A PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ INTÉZKEDÉSEK:

4.8.1. Szálláshely-szolgáltatás fejlesztés

A Tokaji borvidék látogatottságának jelenlegi viszonylagos alacsony szintje többek között a minőségi szállásférőhelyek hiányára és a kínált szolgáltatások alacsony színvonalára vezethető vissza. A térségben kínált szálláshelyek jelentős része magánszállás, melyek kihasználtságát nagyban befolyásolja az igénybe vehető szolgáltatások minősége és mennyisége.

Az ideérkező aktív vagy passzív turizmust kedvelők, a prémium bor és termékek iránt érdeklődők, illetve általában minden korosztály részéről felmerül a minőségi szálláshelyek iránti igény, egy széleskörű szolgáltatási kínálat biztosításával, ellensúlyozva a térség turisztikai kínálatának erős szezonálisitását.

Intézkedés célja	Meglévő szálláshelyek minőségének és szolgáltatási kínálatának javítása, mennyiségi fejlesztése révén a borvidék turisztikai kínálata által okozott szezonális mérséklése, a borvidéken eltöltött vendégéjszakák számának növelése.
Intézkedés tartalma	A borvidék meglévő szálláshelyeinek mennyiségi és minőségi fejlesztése, a nyári időszakban igénybe vehető szálláshelyhez kapcsolódó szabadtéri vagy fedett fürdőzési lehetőségek (medencék építése) megteremtésével. A magas minőségű szálláshelyeken olyan kiegészítő szolgáltatások (pl. sportfejlesztések, relaxációs és rekreációs célú fejlesztések, wellness, fürdő-, szépségápolással kapcsolatos és egyéb életmódjavító szolgáltatások) fejlesztése, melyek további tartalommal töltik meg a különböző korosztályok borvidéken való tartózkodását. A meglévő szálláshelyek (többek között kis befogadóképességű, családi vagy kkv vállalkozások keretében működtetett panziók, stb.) felújítása, bővítése mellett további szálláshelyek létrehozására is indokolt. Ezen szállások tervezésénél a kiegészítő szolgáltatások figyelembevételével és lehetőségével olyan komplex szolgáltatások valósíthatók meg, amelyek növelik a térségben töltött vendégéjszakák számát, további látogatószámot generálnak, kielégítve a minőségi szállásokat és szolgáltatásokat kereső turisták igényeit.

Intézkedés célcsoportja	turisták
Lehetséges kedvezményezettek	Szállásszolgáltatást nyújtó vállalkozások (kiemelten a kkv-k), ill. szervezetek (állami tulajdonú intézmények, önkormányzatok stb.), ingatlanpiaci befektetők
Monitoring mutatók	- kereskedelmi szálláshelyek férőhely számának alakulása (db) - szolgáltatásfejlesztéshez kapcsolódó elnyert támogatás összege (Ft)
Indikatív forrás	Az indikatív forrás nagysága pontosítandó - Hazai forrás, GINOP 8, VP6-6
Időbeli ütemezés	2017-2020

4.8.2. Élményhelyek, témaparkok komplex fejlesztése

A tematikus élményparkok turisztikai szerepe ahhoz köthető, hogy az attrakciók terén is sokkal inkább a komplex élményszerzésre helyeződött a hangsúly az elmúlt években, melyet a nemzetközi turisztikai trendek is igazolnak. A tematikus parkok aktív kikapcsolódást biztosítanak minden korosztály számára, ezzel párhuzamosan azonban nemcsak az élményelemek, hanem kiegészítő szolgáltatások fejlesztése is fontos.

A borászati hagyományokra, szőlőművelésre, a kulturális és épített örökség további bemutatása tematikus élményparkok kialakítása formájában a térség további turisztikai kínálatának fejlődését, a helyi munkahelyteremtést, valamint a közösségi tudat erősítését is lehetővé teszi.

Intézkedés célja	Komplex élményszerzést biztosító, valamint országos szinten is egyedülálló attrakciók fejlesztése és kialakítása, turistaérkezések számának növelése, illetve a szezonális csökkentése, közvetetten helyi munkahelyteremtés érdekében.
Intézkedés tartalma	A meglévő attrakciók továbbfejlesztése, illetve tematikától függetlenül (tehát az aktív, kulturális, bor- és gasztronómiai turizmushoz kötődő) több célcsoport számára elérhető, nyílt- vagy zárt terű létesítmények kialakítása, építészeti szempontból pedig egyedi, élményszerzést biztosító helyszínek létesítése (pl. fából készült építészeti alkotások, üveg-híd építése). A magas minőséget és egyediséget képviselő, a Tokaji borvidék sajátosságait bemutató tematikus parkok, központok és terek létesítése. A magas tőkeigényű, hosszú távú befektetésnek minősülő létesítmények több turisztikai termék köré épülhetnek (pl. geológiai látogatóközpont- és interaktív bemutatótér, bor- és gasztronómiai centrum, viziturisztikai bázis, ökoturisztikai komplexum, stb.). A létesítmények kialakítása során igazodni kell a térség identitásához, világörökségi jellegéhez, természeti-táji környezetéhez és védettségéhez, valamint magas műszaki tartalommal, részletes ütemezéssel és üzleti tervvel, konceptuális tartalommal kell rendelkeznie, mely hazai szinten és nemzetközi is egyediséget tükröz.
Intézkedés célcsoportja	turisták

Lehetséges kedvezményezettek	kkv és nagyvállalkozások, önkormányzatok, civil szervezetek
Monitoring mutatók	- Komplex attrakció fejlesztése (db) - létesített attrakció éves látogatószáma (fő) - elnyert támogatás összege (Ft)
Indikatív forrás	1 Mrd Ft - GINOP 7, TOP 1, hazai források
Időbeli ütemezés	2017-2020

4.8.3. A kerékpáros turizmus feltételeinek javítása

A kerékpáros turizmus az európai turizmus egyik legdinamikusabban bővülő ágazata, az elmúlt években, hazánkban is nőtt a kerékpáros turisták száma. Manapság már nem igaz az a korábbi megállapítás, amely szerint a kerékpárral érkezők a kevésbé fizetőképes vendégeket jelentik, ráadásul a kerékpáros szezon rendszerint jóval hosszabb a nyári strandszezonnál, áprilistól novemberig tart. A Tokaji borvidéken megfelelő potenciál áll rendelkezésre a kerékpáros turizmus továbbfejlesztésére, ennek érdekében cél mind az itt élők, mind pedig az ideérkezők számára a kerékpározás feltételeinek javítása.

Intézkedés célja	A fenntartható és környezetbarát közlekedési módok használatának ösztönzése, a Tokaji borvidék turisztikai célú kerékpárosbarát fejlesztése, a Borvidék körbe kerékpározását lehetővé tevő kerékpárút megépítése, a turisztikai célú kerékpározás népszerűsítése, továbbá a határon átnyúló kerékpáros turisztikai együttműködések fejlesztése (Cross Border Bike) érdekében. A fő közúti közlekedési útvonalokról leágazó világörökségi látványosságok és főként a borászati attrakciók családbarát-biztonságos kerékpáros körutakba történő bekapcsolása.
Intézkedés tartalma	Első ütemben Tarcál-Tokaj-Bodrogkeresztúr kerékpáros útvonalak fejlesztése, a Mádi becsatlakozás kiépítésével. A rendelkezésre álló fejlesztési források hatékony felhasználása érdekében a borvidék további kerékpáros útvonalainak megvalósítása első sorban jelzőtáblák elhelyezésével és a szükséges útfelújítások és építések minimalizálásával tervezett. Kerékpáros körök kialakítása Tokaj-Hegyalján: 1.Tokaj-Hegyalja kör szervesen kapcsolódik a 2016 decemberében elkészülő Nyíregyháza-Tokaj kerékpárút hálózathoz, mely megvalósításával egy több mint 120 ezres lélekszámú megyeszékhely kapcsolódik be a borvidék eddig szigetszerű kerékpárút-hálózatába. A tokaji Kopasz-hegy megkerülése, Mád becsatlakoztatásával, egy 25 km-es kerékpáros kör - a mádi leágazással együtt - kerülne kialakításra. Mád becsatlakoztatása a körbe kiemelt jelentőségű, hiszen így megoldódna a kerékpárosok biztonságos áthaladása a 37-es úton (napi 7000-es gépjárműforgalom!) és így a borvidék nyugati területei (Tállya, Rátka, Abaújszántó, Monok, Golop) is elérhetővé válnak. Ezen fejlesztési elemet indokolja továbbá, hogy a Magyar Kajak-Kenu Szövetség a tervezett kerékpárút mentén egy víziturisztikai bázist szándékozik kialakítani így az egyes turisztikai szolgáltatáselemek komplex módon valósulnának meg.

2.Tokaj-Hegyalja kör Bodrogkeresztúrból indulna, Szegi, Szegilong érintésével, Erdőbényén át az Aranyosi völgyön keresztül, Abaújszántó, Tállya és Mád becsatlakozásával Tarcal érintésével térne vissza Bodrogkeresztúrba. Az első tokaj-hegyaljai körben megteremtődik a Tokajból Bodrogkeresztúrba és a Mádról Tarcalra való biztonságos kerékpáros átkelés lehetősége. Így az ún. 2. Tokaj-Hegyalja kör viszonylag alacsony költségvetésből megvalósítható lenne.

3.Tokaj-Hegyalja kör: 2. Tokaj-Hegyalja kör kialakítása során Szegilong-Erdőbénye leágazásig elkészült a nyitott kerékpáros sáv, mely Olaszliszka községen keresztül Vámosújfalun át Tolcsváig a 37-es út keresztezésével folytatódik. Tolcsva után Erdőhorvátira vezetne a nyitott kerékpársáv, majd innentől (tekintettel a viszonylag alacsony közúti forgalomra) táblázással, illetve útburkolati jelekkel oldanánk meg a kerékpárosok biztonságos közlekedését. Az Erdőhorváti-Háromhuta-Regéc-Fony-Aranyospusztá útvonala ezután már a 2. Tokaj-Hegyalja körbe csatlakozna be.

4.Tokaj-Hegyalja kör: Vámosújfalú-Sárazsadány-Bodrogolaszi-Sárospatak-Hercegkút-Makkoshotyka-Erdőhorváti. Ez a kör csak hegyikerékpárosok számára ajánlott, mivel Makkoshotyka és Erdőhorváti között jelenleg nincs közúti összeköttetés.

5.Tokaj-Hegyalja kör: Az első Tokaj-Hegyalja körben a mádi leágazással megteremtődne Mezőzombor elérése és így már Szerencs is megközelíthetővé válna a 3614-es úton keresztül. A Szerencs-Bekecs-Legyesbénye-Monok-Golop-Tállya útvonala pedig újra becsatlakozna az első Tokaj-Hegyalja körbe.

Komplex szolgáltatásfejlesztési elemek:

- P+B (parkolj és bringázz) rendszer kiépítése a kerékpáros útvonalak mentén: A borvidéken 10 olyan túra kiindulópont kijelölése javasolt, amelyek autóval megközelíthetőek és megoldott a biztonságos parkolás. (pl. Erdőbénye, Tokaj, Tolcsva, Sárospatak, Mád stb.)
- Bike On, Bike Off lehetőségek kialakítása: A kerékpártúrák, a kerékpárutak, a tematikus túrák egészségügyi, technikai, időjárásálló támogatása szervizpontok létesítésével egymástól optimális távolságban, standardizált szervizállomások keretében vagy alapvető kerékpáralkatrészeket is árusító és kerékpáros szolgáltatásokat is nyújtó kerékpárosbarát vendéglátó- és szálláshelyek, büfék rendelkezésre állása révén. A fixen telepített és elérhető szervizpontok mellett javasolt mobil szervizpark üzemeltetése is.
- A szervizállomások tekintetében egy jelenleg hiánypótló, piaci alapon létrehozott és működtetett szervizállomások rendszerét alkotó szervizhálózat létrehozása javasolt. A szervizhálózatot üzemeltető kerékpáros szolgáltatók meghatározott követelményrendszer mentén biztosítják a kerékpárszerviz szolgáltatásokat egy közös védjegy neve alatt (lásd később KerékBor Védjegy). Kerékpáros útvonalanként/körönként legalább egy kerékpárszerviz állomás létesítése javasolt már közép, ill. hosszú távon is.
- KerékBorozz Központ kialakítása Tokajban: háttérszolgáltatások központi eszközeinek megteremtése (kerékpárkölcsonzó, szervizközpont, kerékpárbolt, kerékpárosbarát büfé funkciókkal). Továbbá egyéb kiegészítő szolgáltatásokkal: MP4 GPS-es túravezetés, sisakkamera kölcsönzés, pihenőhelyek kialakítása, stb. Ugyanitt kialakításra kerülhet a Bringapark, mely természetes alapanyagból (föld, fa) készített kerékpáros játszótér elsősorban fiatalok és gyerekek számára.
- KerékBor Védjegy kialakítása: A Tokaj Borvidék Fejlesztési Tanács által létrehozott, kerékpáros borturisztikához kapcsolódó védjegy. A védjegy

Intézkedés célcsoportja Lehetséges kedvezményezettek Monitoring mutatók	használatával rendelkező szolgáltatók, partnerek egy minőségi rendszerhez csatlakoznak, mely során a kiemelt fejlesztési térség minőségi szolgáltatásainak rendszerbe szervezésére kerül sor, nem kizárólag a vendéglátáshoz kapcsolódóan, hanem egyedi kedvezményeket nyújtó szolgáltatások összessége révén. - Egységes tájékoztatási rendszer, információs táblák kialakítása, kerékpáros térkép, on-line felületek. - KerékBorBarát vendéglátás egyedi elemeinek meghatározása és felismerhető alkalmazása a térségben, szolgáltatóhálózat kialakítása. - Utazási csomagok összeállítása: Kifejezetten a térség turisztikai attrakcióit összekötő, elsősorban kerékpáros üdüléscsomagok összeállítása. - Kerékpárkölcsonzó rendszerek (TOBI - TokajBike) kialakítása a kerékpárral történő túrázás lehetőségének biztosítása érdekében. Az egyes kerékpáros körök mentén KerékBorPontok (bringapontokat) kialakítása, ahol a szerviz lehetőségen túl mód nyílna kerékpárbérlésre is, e-bike bérlésre. - Képzési programok szervezése, lebonyolítása: Kerékpárral, biztonságban elnevezésű program elindítása: bűn és baleset-megelőzési fókuszú képzés, asszertív tréning a kerékpáros életmóddal kapcsolatos ismeretek átadására, terjesztésére és hálózatok fejlesztésére. - Rendezvények szervezése, lebonyolítása: A már meglévő kerékpáros rendezvények rendszerbe szervezése (Drótszamar fesztivál, Tekerj a Hegyre, stb.) mellett új programelemek beemelése. pl. Kassa-Tokaj 91 km-es kerékpár verseny rendezése profik és amatőrök számára.
	A helyben élők és az idelátogató turisták
	Települési önkormányzatok, turisztikai szolgáltatók, borászatok, TDM szervezetek
	- létrejött új kerékpárutak hossza (km), - kerékpárforgalmi létesítmények (db), - bringaparkok (db), - szervizpontok (db)
	3,5 Mrd – 4 Mrd Ft - GINOP 7, TOP 1 TOP 1, TOP 3. (városokban), hazai forrás
Időbeli ütemezés	2017-2020

4.8.4. Vízi turisztikai fejlesztések megvalósítása a Bodrog parton és a Tiszán

A Tisza és a Bodrog folyó fás, ligetes természeti környezete a nyári fürdőzésre meder és víz minőségi állapota miatt – személyi felelősség mellett - csak korlátozott mértékben használható. Ennek ellenére a természetes vizek mentén elhelyezkedő szabadstrandok idényjellegű magas kihasználtsága (fürdés, napozás, rekreáció) évről-évre változatlan. A Borvidék egyik fő aktív turisztikai szegmense, szervezett szabadidős tevékenysége a természetes folyóvizeihez (Bodrog, Tisza) kötődő vízi turizmus, ezen belül is a vízi túrázás (kajak, kenu, csónak, korlátozott feltételek mellett a motorcsónak), a rekreációs célú horgászat, kiépített és kijelölt szabad strandokon a fürdő turizmus és a személyhajózás (révhajók, köteles kompok, kiséghajók).

Intézkedés célja	Az intézkedés célja a vízi turizmus adta lehetőségek kiaknázása, különös tekintettel a Bodrog, Tisza vízi turizmusának erősítésére. Másrészt cél a horgászturizmus, a folyó sport célú hasznosítása, borvidéken lévő vízisport egyesületek bevonása, országos és nemzetközi szintű rendezvények népszerűsítése.
Intézkedés tartalma	A Bodrog folyó, mint vonzó természeti környezet, turisztikai vonzerőfejlesztése, a látogatói igényekhez, elvárásokhoz igazodó változatos és sajátos vízi és vízparti élményprogramok kialakítása, tárgyi feltételeinek megteremtése. Biztosítani kell az érintett vízparti területek eltérő vízi turisztikai formáihoz illesztett infrastruktúra és eszköz és szakszemélyzeti ellátottságát: - a folyópart rendezése, - a kiszolgáló létesítmények (csónakházak, táborhelyek, sportolók és kirándulók részére pihenőhelyek) kialakítása, - horgász és napozó stégek létesítése - kikötőhelyek biztosítása. Vízi túrázáshoz – szárazföldi kajak- kenu és csónaktároló terek, kölcsönző helyek kialakítása, sólyapálya, mobil csónak kikötő elhelyezése. Horgászathoz – stégek, fából épített nap- és esőbeálló. Fürdő turizmushoz – mobil és fix vizesblokkok, kültéri bútorok, napozó stégek, jelző bolyák. Személyhajózáshoz – fél fedett kikötő állás, parkoló, nap- és esőbeálló. Képzések – úszómester képzések (OKJ) , kishajó vezetői képzések (OKJ)
Intézkedés célcsoportja	turisták, helyi lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	vállalkozások (kkv), önkormányzatok, egyesületek
Monitoring mutatók	- sportrendezvények száma (db) - víziturisztikai létesítmények fejlesztése (db) - elnyert támogatás összege (Ft)
Indikatív forrás	500 M Ft - TOP 1, GINOP 7
Időbeli ütemezés	2017-2020

4.8.5. Aktív turizmus fejlesztése, extrém sportok feltételeinek kialakítása

Az aktív turizmus és az extrém sport különböző fajtáinak turizmusban betöltött szerepe az elmúlt évek során erősödött, az élmény és aktivitás előtérbe kerülésével, valamint a túlzott városias, felgyorsult életmódból történő kiszakadás iránti igény kapcsán. Az aktív turizmus és extrém sportok kedvelői az egyes helyszíneket általában valamilyen sportrendezvény résztvevőjeként vagy a sport tevékenység gyakorlása (edzés) céljából látogatják meg. A Tokaji borvidék hegyvidéki területei kiváló potenciállal rendelkeznek az extrém sportok, vagy „fun” és kalandsportok kínálata esetén is, mivel ezek általában a szabadban valósulnak meg.

Az aktív turizmus borvidéki jelenléte a dűlők sportolási célú hasznosításában is megjelenik. A borvidéken jelenleg is rendszeresen megrendezésre kerülnek extrém sport rendezvények (Drótszamar Fesztivál, Tarcal Kőfejtő Cross, Sárkányhajó versenyek, hegyi futó versenyek stb.)

Ezen rendezvények helyszínei már eleve megfelelnek az extrém sporttal szemben támasztott követelményeknek.

Intézkedés célja	Az aktív turizmus, valamint a különböző extrém sportok (az extrém vízi sportok, hegyi kerékpározás, hegymászás (szikla- és falmászás), repülés, stb.) fejlesztésének feltételeinek vizsgálata és megteremtése, környezeti fenntarthatóságot figyelembe vevő kialakítása. További cél a Tokaji borvidék, mint világörökségi helyszín földrajzi adottságainak (hegyvidék, folyóvizek, elhagyott kőbányák, bányatavak stb.) kalandturizmus, az extrém sportok szempontjából történő felmérésével a borvidék turisztikai vonzerejének növelése.
Intézkedés tartalma	A térség adottságai (különös tekintettel a Zempléni-hegység) alapján a gyalogos, kerékpáros dűlőtúrák, hegyikerékpározás, a downhill, a hegyi maraton futás, a spartan race (hegyi maraton), a siklóernyőzés, sárkányrepülés, sziklamászás, sárkányhajó, ártéri evezés, tereplovaglás, búvárkodás (bányatavak) fejlesztése vizsgálandó a fenntartható területhasználat szempontjainak figyelembe vételével, valamint a környezetre gyakorolt hatások minimalizálásával: Az egyes pályák, sporthelyszínek kialakításakor figyelembe kell venni többek között a Natura 2000 érintettséget, a megközelíthetőség, az erdőművelési és szőlőművelési gyakorlat szempontjait. Javasolt aktív, ill. extrém sport fejlesztési helyszínek: - Túrázás, dűlőtúrák, futás: Gyalogos teljesítmény túrák, dűlőfutás, dűlőtúra két keréken, lovon vagy szekéren, Off-road dűlőtúra, tanösvények, megállóhelyek kialakítása, nemzetközi sportesemények szervezése - Hegyikerékpározás: Erdőbénye, Sátoraljaújhely, Tarcál (kőfejtő cross), Tokaj Kopasz-hegy - Downhill: Sátoraljaújhely, mint DH centrum kialakítása, Tokaj (Kopasz-hegy), mély löszutak - Sátoraljaújhely, mint az Észak-magyarországi régió extrém sport centrumává tétele, országos szinten is egyedülálló attrakciókkal (pl. holland lecsúszópálya, skiddy pálya, sísport feltételeinek kialakítása, valamint terepi futó- és kerékpáros rendezvények szervezése, a hozzá tartozó infrastruktúra kialakításával) - Spartan race, hegyi maraton: Tokaj Fesztiválatlan kiindulópont tokaji Kopasz-hegy, de bárhol tetszőlegesen kialakítható pálya, a várható nagyszámú versenyzői jelenlét miatt megfelelő parkoló, vizesblokk stb. infrastruktúra szükséges, további alkalmas helyszín pl. Zemplén Kalandpark. - Siklóernyőzés, sárkányrepülés: autóval könnyen megközelíthető helyszín kijelölése, jelenleg a tokaji Kopasz-hegy a leginkább kedvelt helyszín. - Sziklamászás: egykori kőbányák alkalmasságának vizsgálata, kijelölése. - Sárkányhajó, ártéri evezés: Bodrog és a Tisza szakaszai, azokon a területeken, ahol megfelelő vízparti infrastruktúra áll rendelkezésre (pl. Tokaj, Sárospatak, Bodrogkisfalud, Szeged) - a téli sportok, a sísport feltételeinek kialakítása és fejlesztése (Sátoraljaújhely központtal) - Tereplovaglás: a borvidéken egyaránt találhatóak hegyvidéki és síkvidéki területek, amelyek alkalmasak tereplovaglásra. A helyszínek

	kiválasztásakor szempont, hogy az adott terület térségében már létezzon lovasturisztikai szolgáltatás, első körben Sárospatak, Bodrogkisfalud és Tokaj térsége javasolt. - Búvárkodás: Magyarországon viszonylag kevés olyan természetes víz található, amely alkalmas e sportág művelésére. A borvidéken található bányatavak közül pl. a tarcali bányató alkalmas lehet ilyen jellegű sporttevékenységre. Az egyes helyszínek felmérése után javasolt egy közös kiadványban megjelentetni a lehetőségeket, feltüntetve a megközelíthetőséget, az adott pályák nehézségi fokát, GPS koordinátáit stb. A kerékpáros és futópályák esetében a pályaszakaszok kitáblázása, a veszélyes helyszínek feltüntetése. Az extrém sport helyszínek kijelölése egy hosszas egyeztetési folyamat eredményeként történhet majd meg. (Aggteleki Nemzeti Park, Észak Erdő Zrt, érintett erdőtulajdonosok, vadásztársaságok, szőlészetek, borászatok, sportrendezvényeket szervező egyesületek, vállalkozások) Külön figyelmet érdemel a meglévő sportrendezvények rendszerbe szervezése, összehangolása és közös promóciója- ez is elősegíti a térségbe irányuló turizmus növekedését.
Intézkedés célcsoportja	Helyi lakosság, turisták.
Lehetséges kedvezményezettek	vállalkozások (kkv), önkormányzatok, egyesületek
	Települési önkormányzatok, turisztikai szolgáltatók, borászatok, TDM szervezetek
Monitoring mutatók	- extrém sport helyszínek száma (db) - downhill pályák hossza (km) - mtb útvonalak hossza (km) - sziklamászó falak (db)
Indikatív forrás	1 Mrd Ft - GINOP 7
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.8.6. Falusi és agroturisztikai fejlesztések

A falusi turizmus a falu komplex idegenforgalmi kínálatának a hasznosítása, amely együtt kínálja a falusi életkörülmények, a helyi szokások, a kultúra és a mezőgazdaság adta lehetőségek fejlesztését és népszerűsítését. Tágabb értelemben falusi turizmus minden - ideértve bármely település falusi jellegű településrészeit is - vendégfogadás (szállás-, étkezés-, és programszolgáltatás). A falusi és agroturizmus kimondottan jól szolgálja a természeti és kulturális erőforrások feltárását, megőrizve azok hagyományos hasznosítását, a város és vidék közötti kapcsolatok erősítését.

A szállásadásból, a sokszínű programszolgáltatásból és a helyi termékek közvetlen értékesítéséből keletkező jövedelem hozzájárul a megélhetés biztosításához, a turisztikai szolgáltatásokból közvetlenül keletkezett jövedelem birtokában a szolgáltatók maguk is további keresletet támasztanak más helyi termékek és szolgáltatások iránt is.

A falusi turizmus tagjainak, az eddigi tapasztalataikat összegezve, fel kell ismerniük, hogy összefogásra van szükség. Csak így lehetséges vonzerejük növelése és szélesítése, aminek következtében hosszabb ideig marad a vendég a faluban és a térségben, ahol élményeket szerezhet, igénybe vehet többféle programot, szolgáltatásokat, otthonosan fogyaszthat, és közvetlen megvásárolhatja az ott megtermelt friss termékeket, házias készítményeket és helyi kézművesek termékeit. Az intézkedés hatására a helyi piac egyértelműen kibővül, ami táplálja a helyi gazdaság fejlődését. A társadalmi hatások részint a foglalkoztatásban jelentkeznek, de a rendszer sikeres működtetéséhez elengedhetetlen együttműködés és a vonzerők felfedezésével és megőrzésével megnövekvő helyi identitás a helyi közösségeket erősíti. Nem véletlenül kerül a térségi fejlesztési stratégiák fontos intézkedései közé a vidéki térségekben a falusi és agroturizmus feltételeinek fejlesztése.

Intézkedés célja	A falusi és agroturizmus olyan komplex tevékenységgé fejlesztendő, ami a települési és borvidégi szinten egymásba kapcsolódó turisztikai szolgáltatások rendszerét alakítja ki, és ezzel a fenntartható térségi turizmusfejlesztést ösztönzi. Fontos, hogy lehetőséget adjon a borvidék kistelepülésein élő emberek megélhetőségének biztosítására, helyben maradásuk segítésére, valamint a városok és a falvak egészséges kapcsolatrendszerének létrehozásának támogatására. A turisztikai szolgáltatókkal, civil szervezetekkel együttműködve, közös marketing munkával, a falvaknak nagyobb esélyük nyílik a felzárkózásra, a termékeik közös értékesítésére.
Intézkedés tartalma	- Falusi szálláshelyek minőségi fejlesztése - Helyi piacok minőségi fejlesztése, termékkínálat növelése. - Öko-, családi és kisgazdaságok turisztikai bemutató tevékenységének fejlesztése - Öko-, családi és kisgazdaságok értékesítési és marketing tevékenységének fejlesztése - Helyi termékfejlesztés - Szálláshely-szolgáltatást nem nyújtó, falusi vendégvárás (vendégasztalok) fejlesztése - Kompetenciafejlesztő programok szakmai képzéssel, tanácsadással, minősítésekkel a meglévő és jövőbeni falusi szolgáltatóknak
Intézkedés célcsoportja	Helyi termelők, öko-, családi és kisgazdaságok, falusi és családi szállásadók, kkv-k, turisták, helyi közösségek
Lehetséges kedvezményezettek	Helyi termelők, öko-, családi és kisgazdaságok, falusi és családi szállásadók, kkv-k.
Monitoring mutatók	- Falusi és egyéb szálláshely férőhelyeinek számának alakulása (db) - Vendégek száma a falusi és egyéb szálláshelyen (db) - felújított falusi piacok száma (db) - újonnan létesített vagy fejlesztett falusi vendégváró helyek száma (db) - elnyert támogatás összege (Ft)
Indikatív forrás	Az indikatív forrás nagysága pontosítandó - VP6-6, GINOP 8, hazai forrás
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.8.7. Minőségi gasztronómiai vendéglátóhelyek kialakításának ösztönzése

A minőségi vendéglátóhelyek kialakítása, nemcsak a modern kor igényeinek és színvonalának fizikailag kialakított, igényes arculattal rendelkező vendéglátóhelyek, illetve vendégváró helyek kialakítását jelenti, hanem a minőségi, helyi alapanyagokat felhasználó, gasztronómiai sokszínűséget képviselő, magasan képzett, illetve nagy tapasztalattal rendelkező szakemberek térségbe vonzását, illetve az ilyen jellegű helyi humánkapacitás kihasználását is magában foglalja.

Intézkedés célja	A helyi alapanyagokon és hagyományokon alapuló borvidéki gasztronómiai sokszínűségének bemutatása a helyi humánkapacitás aktivizálásával.
Intézkedés tartalma	Bor- és gasztroterek létrehozása: Éttermek, rendezvényházak, kóstoltató terek, szálláshelyek megadott részén zárt vagy nyitott polcon, pulton elhelyezett helyi alapanyagok, illetve helyi alapanyagokból helyi receptúra alapján készült termékek értékesítése, amelyek egyben tükrözik az adott időszak (farsang, húsvét, pünkösd, advent, karácsony újév), évszak (tavasz, nyár, ősz, tél) és az adott helyszín (település, földrajzi terület, etnikum) gasztronómiai sajátosságait. A helyszínen elhelyezett, bemutatott termékekből és termékekkel tematikus kóstoló, gasztronómiai bemutató napok, alkalmak, események kerülnek megrendezésre. A fentiekhez kapcsolódóan eszközök beszerzése: egyedi és rusztikus konyhabútorok, (bortároló polcok, vitrines látvány hűtőpultok, munkaasztalok, kültéri és beltéri konyhai eszközök (gázégős tűzhelyek, tálcsás sütők, sokkoló gépek, különböző munkaasztalok), térre szabott konyhabútorok (tároló polcok, szekrények, vitrinek, székek, asztalok). A borvidék séfje, a borvidék cukrásza verseny és cím létrehozása: A regionális szintű verseny megszervezése, melyen egy séf vagy cukrász mester egy fő comissal (segéd) együtt indulhat. A versenyfeladat olyan egytálételű főfogás (feltéttel, körettel, szósszal) valamint cukrásztermék, desszert elkészítése, amely a borvidéken termelt vagy gyűjtött alapanyagokból (település, helyszín szerint nevesített) bor, borpárlat felhasználásával készül. A háromévenként megrendezésre kerülő verseny tematikája illeszkedik a borvidék, meglévő bor-gasztronómiai profiljához. Téma területek: folyami halból, vadból, apró vadból, erdei gombákból, és vízi szárnyasból készülő ételek. A cukrászok esetében szőlővel, erdei gyümölccsel, kézműves csokoládéval, házi aszalványokkal, lekvárokkal, zselékkel, borecettel, valamint bor és borpárlatok felhasználásával készült cukrászati készítmények készítése javasolt. A versenyszervezők, programgazdák, szervezetek biztosítják a bemutató helyszínét, a konyhai eszközöket, az esemény promócióját és nyilvánossági elemeit. A nyertes a „Tokaji Borvidék Séfje” és a „Tokaji Borvidék Cukrásza”, címet viselheti. A nyertes ételek receptjei „A Tokaj Világörökségi Borvidék Receptje” megnevezéssel kerülhetnek fel a Borvidék éttermeinek kínálatába, népszerűsítő kiadványaiba.
Intézkedés célcsoportja	Borvidéki éttermek, panziók, kóstoló térrel rendelkező borászatok, rendezvényházak, önkormányzatok

Lehetséges kedvezményezettek	Vállalkozók, települési önkormányzatok
Monitoring mutatók	- Vendéglátóhelyek számának alakulása (db) - minősített vendéglátóhelyek száma (db)
Indikatív forrás	Az indikatív forrás nagysága pontosítandó – VP6-6, GINOP 8
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.8.8. Egészségturizmushoz kapcsolódó fejlesztések

Tokaj-Hegyalja területén az egészségturisztikához kapcsolódó helyszínek és szolgáltatások egyértelműen hiányosak, a világörökségi magterületén korlátozott a fürdőzési és strandolási lehetőség, mely erősen visszaveti a térség turisztikai potenciálját. Jelentőségét az is igazolja, hogy Magyarországon minden harmadik, szállodában eltöltött vendégéjszaka gyógy- és wellness szállodában realizálódik, vagyis az egészségturizmushoz kapcsolódik. Az egészségturisztikai helyszínek fejlesztése azért is indokolt, mert csökkenti a szezonalitást, a kulturális, bor- és gasztronómiai turizmus kiegészítését szolgálja, továbbá több célcsoport számára nyújt szolgáltatásokat. Továbbá hozzájárul a térségben eltöltött napok számának növekedéséhez, a vendégek számának növekedéséhez, a szezonális csökkentéséhez, valamint további piacot biztosít a helyi termékek kínálatára, felhasználására is.

Intézkedés célja	Az egészségturisztikai helyszínek kijelölése és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése, különös tekintettel a speciális kezelésekre terén.
Intézkedés tartalma	Az egészségturizmushoz kapcsolódó attrakciók fejlesztése, a meglevő desztinációk továbbfejlesztése, valamint újak létesítése. - A helyi turizmus létesítményei, úgy, mint szabadtéri strand és fedett fürdők létesítése, továbbfejlesztése. - Gyógyhelyek, azaz a természeti tényezők gyógyászati célú felhasználását szolgáló létesítmények, úgymint ivó és sétafolyosók, csarnokok; gyógypark, meleg vízi fürdők, gáz-, és iszapfürdők, inhalációs kezelések, mozgásszervi kezelésekre szolgáló létesítmények kialakítása. - Klimatikus gyógyhelyi létesítmény, úgymint gyógyház, parkok és erdők, a táj potenciálját kiaknázó relaxációs területek, létesítmények kialakítása. - Egészségjavító, revitalizáló szolgáltatások, kezelések minőségi és a borvidék egyedi értékeire alapozott fejlesztése.
Intézkedés célcsoportja	Helyben élők, turisták, települési önkormányzatok.
Lehetséges kedvezményezettek	KKV vállalkozások, települési önkormányzatok.
Monitoring mutatók	- egészségturisztikai helyszínek száma (db), - kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégek száma (fő), - kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma (éj)
Indikatív forrás	Az indikatív forrás nagysága pontosítandó - GINOP 7, GINOP 8

4.9. Helyi közösségfejlesztés

A térség hosszú távú társadalmi és gazdasági megújulása és fenntartható fejlesztése a borvidék társadalmának összefogásával, erős civil társadalom és a közösség erejével valósítható meg és tartható fenn. A prioritás célja a helyi közösségi kohézió erősítése, a Tokaji borvidék, mint világörökségi lakóhely identitásának erősítése. Fontos, hogy az itt élők, a jelenlegi és jövőbeni generációk is tudatában legyenek annak, hogy kivételes környezetben, világörökségi területen, történelmi borvidéken élnek, így az egyik legfontosabb cél a lakosság identitástudatának javítása, közösségteremtéssel kapcsolatos intézkedések kialakítása, társadalmi csoportok számára ún. csoportspecifikus intézkedések létrehozása. Ehhez közösségi tereket, borvidéki rendezvényeket hozhatunk létre, amelynek során egyrészt programlehetőségekre, aktív és passzív kikapcsolódásra, a borvidéken élők és idelátogatók szabadidő-eltöltésének hasznos megteremtésére alkalmas helyszínek kerülnek kialakításra. Másrészt a helyi társadalom, civilek számára élhető, minőségi, a helyi értékekre fókuszáló közösségi terek létrehozása történik, ahol szintén lehetőség nyílik térségi rendezvények, események, oktatási programok lebonyolítására is.

A PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ INTÉZKEDÉSEK:

4.9.1. Lakóhelyi közösségek fejlesztése, közösségi aktivitás erősítése

A Tokaji borvidék települése sokszínű kulturális, etnikai és vallási képet mutat hagyományait, kulturális örökségét tekintve. A térség településein, településrészein, szomszédságaiban jelenleg megfigyelhető az eltérő háttérrel, adottságokkal rendelkező társadalmi csoportok (idősek és fiatalok; fogyatékkal élők/nemzetiségek és a többségi társadalom) elszigeteltsége, a kapcsolódási pontok és az egymástól való tanulás lehetőségének korlátozottsága. Mivel a borvidék egyik fő vonzereje és közösségformáló, identitáserősítő tulajdonsága a kulturális sokszínűség, ezért az arra épülő rendezvények, fesztiválok és társadalmi szemléletformálási programok, akciók szervezése elengedhetetlen fontosságú. A társadalmi szemléletformáló programok és akciók innovatív, térségileg adaptálható megoldásoknak, egyszeri, de egymásra épülő társadalmi, kulturális akcióknak, programoknak ad teret új együttműködések szervezésében (civil-, köz-, valamint üzleti szféra). A kulturális és közösségi akciók, rendezvények, egyszeri programok megvalósítása új közösségi, intézményi együttműködésben, a lakossági specifikus igények figyelembevételével történik.

Intézkedés célja

Az intézkedés alapvető célja a térségi, települési és szomszédsági identitás és közösség megerősödéséhez való hozzájárulás. Ugyanakkor a beavatkozás célja a már meglévő, rendszeresen megszervezésre kerülő programok minőségi színvonalának növelését is magában foglalja.

- Helyi művészeti, kulturális értékekhez kapcsolódó egyszeri akciók, rendezvények (pl. képzőművészeti kiállítások, zenei koncertek, interaktív alkotó és szemléletformáló akciók, programok, hagyományápoló és világörökségi tapasztalatátadási, tudás- és szemléletformálási akciók, programok, tematikus alkotó versenyek, vetélkedők, előadó-művészeti és szellemi-testi fejlesztő és önkifejező programok stb.);
- Sportoláshoz, egészséges életmódhoz kapcsolódó népszerűsítő, ismeretterjesztő egyszeri akciók, rendezvények (pl. egészségnap, sportnap, prevenciók foglalkozások, területi/tematikus sportversenyek, vetélkedők, sportolást és egészséges életmódot támogató informatív akciók, programok stb.);
  - Helyi szakemberek képzése, felkészítése;
  - Nemzetközi jó gyakorlatok megismerésének lehetőségét biztosító külföldi tanulmányúton, képzésen való részvétel;
  - Az előítéletek csökkenését célzó, közösségépítést szolgáló programok: az érintett célcsoportok interaktív bevonásával;
  - Önkéntesség népszerűsítése a társadalmi különbségek mérséklése érdekében: az önkéntes munka népszerűsítésével olyan helyzetek teremtése, ahol a térségben élő és /vagy idelátogató fiatalok kölcsönös tapasztalati tanulásban és közös, alkotó tevékenységekben vehetnek részt a térségben élő sérülékenyebb társadalmi rétegekkel (pl. idősek, romák, mozgáskorlátozottak, megváltozott nevelési igényűek, munkanélküliek);
  - Önkéntesek számára szakmai képzések szervezése;
  - Személyiségfejlesztő, érzékenyítő programok szervezése a különböző társadalmi csoportok számára;
  - Az élményelemeket és a tanulást előtérbe helyező programelemek megvalósítása (pl. integratív jellegű táborozás, kirándulás);
  - Hálózatiépítés a helyi intézmények (oktatási-nevelési, kulturális, szociális) bevonásával;

Támogatandó projektek:

- Példakép-program
- Közös kertek - A helyi közösségi alapú gazdaságfejlesztés támogatása: infrastrukturális és tárgyi feltételek megteremtése
- Közösségi kölcsönösségi hálózat kialakítása, fejlesztése
- Virtuális közösségi platformfejlesztés /közösségi honlap/
- Szomszédsági programok kialakítása
- települési médiafejlesztés /közösségi rádió, újság/
- Közösségi célú rendezvénysorozatok, képzések, szemléletformálási programok, klubfoglalkozások megvalósítása
- Szomszédsági környezeti és társadalmi nevelési foglalkozások
- Képzők képzése - Közösségfejlesztő és kulturális programszervező szakemberek és önkéntesek képzése
- Önszerveződő szomszédsági csoportok kialakításának, fejlesztésének támogatása
- Épülő közösségek - A közösség fejlesztése és védelme érdekében létrejövő önszerveződő csoportok speciális (eszköz) szükségleteinek biztosítása

Térségi lakosság

Lehetséges kedvezményezettek	Civil szervezetek és egyházak, vállalkozások, illetve a települési önkormányzatok és helyi közintézmények.
Monitoring mutatók	- civil szervezetek száma (db) - civil szervezetek aktivitása (projektben való részvétel, db) - Helyi, közösségi programokon résztvevők száma (fő)
Lebonyolítás módja	Az indikatív forrás nagysága pontosítandó - EFOP 1, hazai forrás
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.9.2. Helyi, települési és térségi identitás erősítése

A Tokaji borvidék évszázados múltjának köszönhetően soknemzetiségű térség, ahol a kulturális és vallási sokszínűség egy-egy település mai életében is meghatározó szereppel bír, sok település esetén erős identitástudattal találkozhatunk. A helyi identitás erősítése olyan rendezvények formájában is megvalósulhat, amelyek egyértelműen a Tokaji Borvidékhez, a terület értékeihez kötődnek. Fontos, hogy a programok kialakítása a helyi lakosokkal együtt történjen, valamint a közösségi és személyes fejlődést szolgálják.

A helyi hagyományok, kulturális értékek és tudományos ismeretanyag kreatívan alkalmazható tudásának és gyakorlatának átadását szolgáló oktatási-nevelési és ismeretterjesztő programok fontos lehetőséget biztosítanak a gyermekek, az ifjúság (vagy akár az idősebb korosztályok) helyi és általános világörökségi tudásának és szemléletének identitáserősítő és kreatívan alakító kibontakoztatásában, kompetenciafejlesztésében. A kulturális, közművelődési intézmények (könyvtárak, múzeumok, levéltárak stb.), valamint művészeti intézmények, egyéb civil szervezetek és a nevelési-oktatási intézmények közötti együttműködések erősítése differenciált lehetőséget nyújt a térség és településeinek kulturális életének színesítésére, a helyi közösség összetartozásának növelésére, továbbá a társadalmi felzárkóztatás és kohézió elősegítésére.

Intézkedés célja	Az intézkedés célja, hogy új tanulási formák terjedjenek el a kulturális, közművelődési és közoktatási, nevelési intézmények széleskörű együttműködésén alapulva. További cél a kulturális intézmények alkalmassá tétele az új tanulási formák alkalmazására a lakosság (különösen a gyermek- és ifjúsági korosztály, valamint a hátrányos helyzetű csoportok) számára, eredménye pedig a tanulási formák elterjesztése, az élethosszig tartó tanulást elősegítő szolgáltatások számának növekedése.
Intézkedés tartalma	- A világörökségi tapasztalati tudás és közösségi élet fejlesztését, ismeretanyag átadását szolgáló programok, képzések, kompetenciafejlesztő pedagógiai szolgáltatások, tevékenységek tervezése, fejlesztése, valamint megvalósítása; - Kapcsolódó humán erőforrás támogatása; - Az oktatáshoz szükséges IKT és egyéb, a projekthez szorosan kapcsolódó és nélkülözhetetlen műszaki eszközök, szoftverek, valamint bútorok, berendezések beszerzése, amennyiben nem áll rendelkezésre.

Intézkedés célcsoportja Lehetséges kedvezményezettek Monitoring mutatók Indikatív forrás Időbeli ütemezés	Támogatandó projektek:
	- Világörökségi élmény és alkotás - a közösségi alapú kreatív kultúraalakító szemlélet- és kompetenciafejlesztési képzéscsomag kialakítása - Települési és térségi kulturális és kreatív labor kialakítása, fejlesztése - Kulturális és kreatív ipar települési „laborjainak” kialakítása, fejlesztése
	Térségi lakosság
	Vállalkozások, civil szervezetek, egyházak, természetes személyek, kulturális közintézmények.
	- Helyi és térségi jelentőségű programok száma (db)
	Indikatív forrás nagysága pontosítandó - EFOP 1, TOP 5, hazai forrás
	2016-2018

4.9.3. Kulturális és közösségi terek létrehozása, fejlesztése

A Tokaji borvidék társadalmi életének hagyományosan része a kulturális, művészeti események, rendezvények, alkotótáborok és egyéb tevékenységek, azonban a közösségi és kulturális, művészeti szervezetek és kezdeményezések helyi örökséget figyelembe vevő, de innovatívan és kreatívan kialakított kiállítási és tevékenységi helyszínlehetőségei rendkívül korlátozottak, hiányosak és sok esetben korszerűtlenek, mind technikailag, mind társadalmilag. A borvidékhez kötődő képző-, ipar- és fotóművészek bemutatkozási lehetőségét biztosító kiállító tér mellett a térség közművelődési, kulturális intézményeinek infrastrukturális fejlesztésére is szükség van a kulturális értékek átörökítése és az egész életen át tartó tanulás biztosítása érdekében. A kulturális intézmények állapota leromlott, nem rendelkeznek elegendő számú, megfelelő kialakítású helyiséggel, ami a programkínálat bővítésének egyik legnagyobb akadálya. A civil aktivitás és a közösségi programok a térségben már fejlődésnek indultak, azonban hiány van a különböző korosztályok, közösségek, civil szervezetek számára kialakított, fenntartott fedett közösségi terekből, klubhelyiségekből.

A térség településeinek értékes, változatos és nagyarányú természeti környezete jelentős vonzerővel bír a helyi lakosság és az idelátogatók számára, ugyanakkor a településen belüli lakott részek társadalmilag is használható, de természetbarát köztereinek az aránya alacsony, illetve leromlott, a településen belüli zöldfelületek fejlesztésére, korszerű játszóterek és szabadtéri fitnessparkok kialakítására szükség van az élhető és életminőséget növelő települési környezet megteremtéséért.

Közösségi terek kialakítása során lehetőség nyílik integrált helyszínek, nyitott és zárt komplex kulturális helyszínek létrehozására, amelynek célja az, hogy a helyiek használják ezeket a helyszíneket saját elképzeléseik, programjaik, helyi ünnepek és rendezvények megvalósítására, amelyek a hegyaljai, vagy települési közösség fejlődésének egészét szolgálja, mindezt építészeti szempontból innovatív és fenntartható módon. Ez lehet egy klubszoba, közösségi konyha, játszótér, szabadidő vagy fitnesspark, vagy multifunkcionális rendezvényterem is.

Intézkedés célja	Használatban lévő, illetve használaton kívüli épület, épületegység, épületegyüttesek közösségi funkciók ellátásához szükséges korszerűsítése, kibővítése, átalakítása. A térség településeinek, közterületeinek, zöldfelületeinek megújítása, a lakosság szabadidős és sporttevékenységeihez szükséges nyitott közösségi terek biztosítása érdekében.
Intézkedés tartalma	- kulturális és közösségi rendezvények, szolgáltatásokat kiszolgáló létesítmények fejlesztése, funkcióbővítése - sportlétesítmény és multifunkcionális szabadidős létesítmény fejlesztése, funkcióbővítése - kulturális és közösségi rendezvények, szolgáltatásokat kiszolgáló létesítmények fejlesztése, funkcióbővítéséhez szükséges eszközbeszerzés - szabadtéri rekreációt és társadalmi interakciót segítő köztérfejlesztés - kulturális és közösségi rendezvények, szolgáltatásokat, életmódot kiszolgáló köztéri tereptárgyak és eszközök beszerzése - kulturális-, sport- és szabadidő foglalkozások fejlesztéséhez szükséges eszközbeszerzés
Intézkedés célcsoportja	Térségi lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	Vállalkozások, települési önkormányzatok, közintézmények, civil szervezetek.
Monitoring mutatók	- Helyi köztérfejlesztési programok száma (db) - Községi épületek fejlesztésének száma (db)
Indikatív forrás	Indikatív forrás nagysága pontosítandó - EFOP 1, TOP 5, hazai forrás
Időbeli ütemezés	2016-2018

4.9.4. Társadalmi kohézió és szociális háló erősítése

Az esélyegyenlőség és a társadalmi kohézió, kölcsönös befogadás megvalósulása érdekében szükséges olyan szemléletformáló és érzékenyítő programok, találkozási lehetőségek megteremtése, melynek során a különböző társadalmi csoportok megismerhetik egymást és konstruktívan együttműködve részt vehetnek egymás életében. Az így kialakuló interakciók révén a szociális különbségek mérséklődnek, a társadalmi kohézió és települési, térségi befogadó, sokszínűségre nyitott identitások erősödnek, valamint pozitívan erősítik egymás hatását, fejlesztve a térségi szinergiákat.

Intézkedés célja	A társadalmi különbségek mérséklése, a társadalmi kohézió és a települési és térségi identitások pozitív erősítése. Az egymástól való kölcsönös tanulás lehetőségeinek megteremtése. A társadalmi, közösségi érzékenységek növelése, az esélyegyenlőség biztosítása. Az érintett lakossági és intézménycsoportok közti hálózatépítés elősegítése.
Intézkedés tartalma	- Helyi szakemberek képzése, felkészítése; - Nemzetközi jó gyakorlatok megismerésének lehetőségét biztosító külföldi tanulmányúton, képzésen való részvétel;

Intézkedés célcsoportja Lehetséges kedvezményezettek Monitoring mutatók Indikatív forrás Időbeli ütemezés	- Az előítéletek csökkenését célzó, közösségépítést szolgáló szemlélet formálási programok: az érintett célcsoportok interaktív bevonásával; - Önkéntesség népszerűsítése a társadalmi különbségek mérséklése érdekében: az önkéntes munka népszerűsítésével olyan helyzetek teremtése, ahol a térségben élő és /vagy idelátogató fiatalok kölcsönös tapasztalati tanulásban és közös, alkotó tevékenységekben vehetnek részt a térségben élő sérülékenyebb társadalmi rétegekkel (pl. idősök, romák, mozgáskorlátozottak, megváltozott nevelési igényűek, munkanélküliek); - Önkéntesek számára szakmai képzések szervezése; - Személyiségfejlesztő, érzékenyítő programok szervezése a különböző társadalmi csoportok számára; - Az élményelemeket és a tanulást előtérbe helyező programelemek megvalósítása (pl. integratív jellegű táborozás, kirándulás); - Hálózatépítés a helyi intézmények (oktatási-nevelési, kulturális, szociális) bevonásával.
	Térségi lakosság
	Vállalkozások, felsőoktatási intézmények, közintézmények, civil szervezetek.
	- Kulturális-művészeti tevékenységű civil szervezetek száma (db)
	Indikatív forrás nagysága pontosítandó - EFOP 1, TOP 5, hazai forrás
	2016-2020

4.9.5. Községek gazdasági önszerveződésének erősítése

Az életerős helyi közösségek kialakulásának és fejlődésének egyik meghatározó építő eleme a közösségi kezdeményezésem alapuló társadalmi célú gazdaságfejlesztés, mely esetében közérdekű társadalmi cél szolgál a gyakran magas szintű szociális innovációban megnyilvánuló vállalkozási tevékenység alapjául. Az üzleti tevékenység ötvözi a társadalmi és az üzleti szempontokat, a termékek és szolgáltatások piaci értékesítéséből származó nyereségüket elsősorban e szociális cél elérése érdekében forgatják vissza, ezzel is biztosítva fenntartható működésüket, küldetésüknek megfelelő – demokratikus vagy részvételi alapelveken, illetve a társadalmi igazságosság célkitűzésén nyugvó – szervezeti felépítéssel vagy tulajdonrendszerrel rendelkeznek.

Intézkedés célja	A helyi közösségek gazdasági önszerveződésének erősítésének egyik lehetséges alternatíváját a társadalmi célú gazdaság fejlesztése jelentheti. A társadalmi célú gazdaságfejlesztéssel olyan gazdasági tevékenységek és szervezetek bontakozhatnak ki, amelyek ötvözik az üzleti valamint a szociális/társadalmi szempontokat, és munkalehetőséget teremtenek, – különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára – hozzájárulnak a foglalkoztatás növeléséhez.
Intézkedés	- társadalmi vállalkozásfejlesztés

tartalma	- közösségi szövetkezetfejlesztés - vincellér szervezet, "napszámos" szövetkezet
Intézkedés célcsoportja	Térségi lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	Vállalkozások, civil szervezetek.
Monitoring mutatók	- társadalmi vállalkozások száma (db) - közösségi érdekérvényesítő szervezetek tagszáma (fő)
Indikatív forrás	Indikatív forrás nagysága és kerete pontosítandó
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.10. Települési környezet fejlesztése

Települési környezet- és szolgáltatásfejlesztés olyan beruházási terveket alapoz meg, amelyek javítják a térség települési infrastruktúráját, a települési környezet átfogó javítását, elérhető, környezeti és társadalmi szempontból fenntartható és befogadó létté, a világörökségi értékeket megőrző településkép kialakítását. Ennek során lehetőség nyílik egyrészt a települési infrastruktúra, a különböző humán szolgáltatások és intézmények fejlesztésére, valamint a helyi lakosság környezettudatosságának fejlesztését célzó intézkedésekre.

A PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ INTÉZKEDÉSEK:

4.10.1. Szociális, egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése

Az intézkedés célja a megfelelő szociális és egészségügyi ellátást biztosító települések kialakítása, amely alapvető feltétele a társadalmi-demográfia helyzetkép javulásának. A Tokaji Borvidéken élők jelenleg az ország egyik legrosszabb egészségi állapotával rendelkeznek, ennek javítása az itt levő intézmények, ellátó hálózat fejlesztésével valósulhat meg. Fontos, hogy a helyiek megfelelő szintű ellátást kapjanak, az egészségüggyel és szociális ellátással kapcsolatos ingázások minimalizálódjanak, valamint legyenek olyan központok (városi terek), ahol speciális ellátás, szakellátás is rendelkezésre áll.

Intézkedés célja	Az intézkedés célja a megfelelő szociális és egészségügyi ellátást biztosító intézmények kialakítása fejlesztése, speciális- és szakellátást biztosító létesítmények kialakítása, hozzájárulva ezzel a térségben és környékén élők egészségi állapotának javulásához, az életkörülmények növeléséhez.
Intézkedés tartalma	Az intézkedés során egyrészt a központi, helyi fenntartású intézmények korszerűsítése történik, amely a szociális- és egészségügyi alapellátást, szakellátást biztosító intézményekben valósul meg. A fizikai infrastruktúra, korszerű ellátással rendelkező centrumok, otthonok, stb. nemcsak a helyiek számára biztosít kedvezőbb életkörülményeket, hanem elősegítheti a térség egészségügyi, szociális

	szakembereinek helyben maradását, továbbá csökkenti a betegek mobilitását is távolabbi centrumok felé.
	Továbbá az intézkedés lehetőséget biztosít a profitorientált létesítmények kialakítására (pl. a Medical wellness centrumok kialakítása, szakellátó központ, speciális otthonok), amelyek egyedi ellátást nyújtanak mind az itt lakóknak, mint pedig az ideérkezőknek.
Intézkedés célcsoportja	Térségi lakosok és helyi lakosság.
Lehetséges kedvezményezettek	Vállalkozások, önkormányzatok, közintézmények, civil szervezetek.
Monitoring mutatók	- egészségügyben és szociális ágazatban dolgozók száma (fő) - speciális ellátást biztosító helyek száma (db)
Indikatív forrás	Indikatív forrás nagysága pontosítandó -EFOP 1, 2, hazai forrás
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.10.2. Települési közszolgáltatások fejlesztése

A közszolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése feltétele annak, hogy elsősorban a társadalmi leszakadással veszélyeztetett csoportok helyzetének javítására irányuló programok végrehajtásához biztosított legyen a megfelelő intézményi háttér, másrészt a foglalkoztatottsági szint növeléséhez csökkenthetők legyenek a lakossági terhek, és az életminőséget javító új szolgáltatások induljanak. A helyi szintű humán közszolgáltatások megújítása hozzájárul a lakosság foglalkoztathatóságának javításához, az életkörülményekben rejlő területi különbségek mérsékléséhez, illetve a társadalmi összetartozás erősítéséhez. Az intézkedés eredményeképpen kiegyenlítődnek vagy javulnak a borvidék települései és településrészei közötti szociális különbségek.

Intézkedés célja	Elsődleges cél a jó minőségű közszolgáltatásokhoz (szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, rehabilitációs és egészségügyi, továbbá a társadalmi felzárkózást támogató egyéb közszolgáltatáshoz) való hozzáférés javítása, kiemelt figyelemmel a közszolgáltatások emberi kapacitására és a kapacitáshiányos hátrányos helyzetű társadalmi csoportokra és településrészekre.
Intézkedés tartalma	A közszolgáltatások infrastruktúra és szolgáltatás fejlesztése, ezen belül: - étkeztetés - közösségi ellátások, - házi segítségnyújtás, - támogató szolgáltatás, - utcai szociális munka, - nappali ellátás, - család- és gyermekjóléti szolgálat/központ, - férőhely bővítése, - bővítés, átalakítás, felújítás (beleértve az épületgépészetet is), - új szolgáltatás létrehozása,

Intézkedés célcsoportha Lehetséges kedvezményezettek	- új építés, ingatlankiváltás, funkciójukat veszített épületek hasznosítása, - étkeztetéshez szükséges konyha kialakítása, fejlesztése, - közösségi tervezés, - intelligens, „smart” infrastruktúra kiépítését, fejlesztését támogató projektek - településrészi közszolgáltatásfejlesztési programok, - az alapszolgáltatásokhoz kapcsolódó közösségi tér infrastruktúra fejlesztése, hálózati rendszerek kiépítése. Eszközbeszerzés, ezen belül: - eszközök, bútorok és berendezési, felszerelési tárgyak beszerzése (beleértve a közösségi terekhez kapcsolódó eszközöket is), - külső terekhez kapcsolódó tárgyi eszközök beszerzése, - járműbeszerzés.
	Helyi lakosság
	Önkormányzatok, egyházak, civil és nonprofit szervezetek, továbbá az önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások.
	- infrastrukturális fejlesztések során lakossági elértetés biztosítása (fő) - közszolgáltatás fejlesztések során lakossági elértetés biztosítása (db) - egészségügyben és szociális ágazatban dolgozók száma (fő) - „smart” city projektben való részvétel (db)
	Az indikatív forrás nagysága pontosítandó - EFOP 1, EFOP 2, EFOP 3
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.10.3. Közműellátottság, energetika

A társadalmilag és környezetileg fenntartható közműfejlesztéseknél a térség településeinek az élhetőség, az ott élő emberek életminőségének javítása szükséges. Közműves vonatkozásban ezt az élhetőség javítást, a fenntartható fejlődést a megfelelő környezeti állapot, a levegőtisztaság, a felszíni és felszín alatti vizek vízminőség védelme, a klímaváltozással kapcsolatos negatív hatások kompenzálása, a közműszolgáltatásokhoz való hozzáférés ösztönző megteremtése és az épített környezet védelme jelenti. Ezek biztosításához közműfejlesztési feladatok kapcsolódnak.

A lakossági közműszolgáltatásokhoz való minél szélesebb és hatékonyabb társadalmi hozzáférés fejlesztése alapvető kritérium az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés feltételeinek megteremtéséhez és a gazdasági, társadalmi és területi kohézió megvalósításához, mivel a településrészek és közösségek, illetve az ott élő egyének társadalmi életét, mindennapi gyakorlatát erősen befolyásolja a közművesítés, azon belül többek között az ivóvíz biztosításának a feltételrendszere. Ez különösen igaz a többségében szociálisan hátrányos helyzetű lakossággal rendelkező településeken és sokszor szegregálódási folyamatoknak kitett településrészekben, mivel a víz hiányából fakadó negatív hatások fokozott mértékben befolyásolják az itt élők mindennapjait, a helyi társadalmon belüli integrációs esélyeit, tovább erősítve hátrányos helyzetüket.

A levegőtisztaság megőrzése, javítása az energiaellátáshoz kapcsolódó kibocsátás csökkentését igényli. A vízminőség védelmet a felszíni és felszín alatti szennyezés (például talajba szikkadó szennyvíz) terhelésének csökkentése biztosíthatja. A klímaváltozás során jelentkező felmelegedés és szélsőséges csapadékesemények hatásának kezelése, a nyári meleg elleni védelem és a zavarmentes csapadékvíz elvezetés megoldása szintén közműfejlesztési feladatokat jelent. Az elavult közműhálózatok és a klímaváltozást jelentő felmelegedés kompenzálása energiaigény növekedésével jár, de az energiaellátás okozta környezetterhelés csökkenthető a megújuló energiahordozók alkalmazásával, azok rendszereinek fejlesztésével.

Intézkedés célja	A lakossági közműhozzáférés szélesítése és fejlesztése elsőrendű cél a térség társadalmának fejlődési esélyeinek megteremtéséhez, növeléséhez. A közszolgáltatások hozzáférhetőségének társadalmi növelésében fontos szempont a helyi szükségletekre és igényekre reflektáló innovációs potenciál erősítése, a rendszerszintű megújulás és alkalmazkodóképesség növelése és a közszolgáltatási szakemberek kompetenciafejlesztése. Ehhez megalapozásához elengedhetetlenek innovatív közszolgáltatás optimalizációs mintaprojektek, a közszolgáltatások rendszerszintű megújítását megalapozó, illetve a közszolgáltatások megújítását előkészítő kutatások és a közszolgáltatási szakemberek kompetenciafejlesztése. Ezek egyik fontos támasza kell legyen a közszolgáltatások információs bázisának és mérhetővé, területileg és minőségileg összehasonlíthatóvá tételének fejlesztése.
Intézkedés tartalma	- Ivóvíz készlettel való takarékosság-szürke vizek hasznosítása - Szennyvíz hőtartalmának hasznosítása - Szennyvízelvezetés infrastrukturális fejlesztése - Ívó- és csapadékvíz hasznosítás, elvezetés és csatornázás fejlesztése - Települérszvi közműfejlesztési közösségi tervezési programok támogatása - Megújuló erőforrásokra alapuló energetikai fejlesztések támogatása - Energiatudatos közvilágítás fejlesztési programok támogatása - Lakossági energiatudatos elektromos hálózatok fejlesztésének támogatása - A közszolgáltatások megújítását előkészítő kutatások és a közszolgáltatási szakemberek kompetenciafejlesztése
Intézkedés célcsoportja	Térségi lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	Önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak, vállalkozások.
Monitoring mutatók	- települési lakosság közmű elérhetőségi indexe (%) - csatornázottság (%) - megújuló energiahasználatba bevont épületek aránya (%)
Indikatív forrás	Az indikatív forrás nagysága pontosítandó - KEHOP 5, GINOP 4, TOP 3
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.11. Közlekedésfejlesztés

A Tokaji borvidék térségi szintű fejlesztésének egyik legfontosabb kihívása az elérhetőség javítása, a fenntartható mobilitás és közlekedési rendszer feltételeinek megteremtése, mely nem csak a rossz állapotú vagy hiányzó közlekedési infrastruktúrák megépítését, illetve fejlesztését, hanem a térségben jelentkező közlekedési módok racionális munkamegosztásának (többek között egységes, térségi tarifarendszer megteremtésével) kialakítását, a fenntartható, környezetbarát közlekedési módok használatának ösztönzését és turisztikai célú hasznosítását, a szemléletformálás eszközeinek alkalmazását jelenti hosszú távon. A térség közlekedésfejlesztésének legfontosabb célja, hogy a borvidék mind közösségi, mind egyéni közlekedéssel, vagy ezek kombinációjával, tervezhetően és a kor igényeinek megfelelően megközelíthető és elérhető legyen minden a borvidékre ellátogatni vágyó számára, figyelembe véve a speciális igényekkel rendelkező (kerékpárszállítás vasúton, alacsonypadlós járművek, kisgyermekes családok, stb.) célcsoportok szükségleteit is. Fejlesztési cél, hogy a borvidék települései közötti turisztikai, illetve hivatásforgalmi célú közlekedési kapcsolatok feltételei javuljanak, mely egyrészt a térség gazdasági és népességmegtartó erejét erősíti, másrészt az országos turisztikai térségek versenyében a borvidék versenyképességét növeli. Jelen prioritás magában foglalja az egyéni közlekedési módok (gyalogos, kerékpáros és közúti), illetve a közösségi közlekedési módok (vasúti, közúti közforgalmi szolgáltatás) infrastrukturális és szolgáltatás oldali fejlesztések megvalósítását. A turisztikai célú kerékpározás feltételeinek javítását célzó intézkedéseket a turisztikai prioritás tartalmazza.

A PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ INTÉZKEDÉSEK:

4.11.1. Gyalogos és kerékpáros fejlesztések

Az egyéni közlekedési módok tekintetében fontos a gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása, a hivatásforgalmi, munkába járáshoz, iskolába járáshoz, bevásárláshoz, ügyintézéshez kapcsolódó kerékpározás során, melyek a térség településszerkezetét tekintve a települések közötti ingázást is jelenti, a közlekedésbiztonsági feltételek javítására kell törekedni. A kerékpáros közlekedés másik fejlesztési iránya az intézmények, üzletek és közterületek kerékpár tárolási, parkolási lehetőségeinek fejlesztése is.

Intézkedés célja	A biztonságos gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása a fenntartható települési közlekedésfejlesztés érdekében.
Intézkedés tartalma	Kerékpárforgalmi létesítmények fejlesztése a napi ügyintézéshez, munkába, közoktatási intézménybe járáshoz: - Rossz állapotú kerékpártámaszok, kerékpártárolók cseréje, újak létesítése. Közlekedésbiztonságot javító fejlesztések: - Problémás, balesetveszélyes csomópontok fejlesztése forgalomtechnikai megoldásokkal.

Intézkedés célcsoportja Lehetséges kedvezményezettek Monitoring mutatók Indikatív forrás Időbeli ütemezés	- Rossz állapotú járdaszigetek felújítása, gyalogos átkelőhelyek felújítása, áthelyezése. - Forgalomcsillapított utcák kialakítása, kétirányú kerékpárforgalom megengedése az egyirányú utcákban igény esetén. - A biztonságos gyalogos és kerékpáros közlekedést népszerű programsorozatok, kiadványok, kampányok szervezése.
	Helyi lakosság
	Települési önkormányzatok, intézményfenntartók, üzletek tulajdonosai
	- Létesített kerékpártámaszok száma (db) - áthelyezett gyalogátkelőhelyek száma (db) - balesetveszélyes csomópontok fejlesztése (db)
	Indikatív forrás nagysága pontosítandó - hazai forrás, TOP 3
	2016-2018

4.11.2. Közüti fejlesztések

A borvidék közüti közlekedésének egyik fontos célja a hátrányos helyzetű, leszakadó települések helyzetének javítása érdekében, a településeket összekötő úthálózat minőségének javítása. A Tokaji borvidék kiemelt térség fejlesztése szempontjából alapvető jelentősége van a térségi közüti elérhetőség fejlesztésének.

Intézkedés célja	Tokaji borvidék gazdasági és turisztikai fejlesztése szempontjából egyaránt elengedhetetlen a borvidék megközelíthetőségének jelentős javítása, a közüti tehergépjármű forgalom okozta forgalom- és környezetterhelés csökkentése. A közlekedésfejlesztéseknek elő kell segíteniük továbbá az egészségügyi intézmények elérhetőségét is.
Intézkedés tartalma	A főutak korszerűsítése, bővítése: - Az M30-as elkerülő út kiemelten fontos a borvidéket nagymértékben terhelő tehergépjármű-forgalom elterelése érdekében, továbbá elengedhetetlen a borvidék borászattal kevésbé érintett városainak ipari fellendítéséhez. A megvalósítás két ütemben történik: - o A borvidéket elkerülő, az átmenő tehergépjármű forgalmat elterelő M30 Miskolc-Tornyosnémeti közötti szakasz megvalósítása összesen 65 km-en, 2x2 sávós autópálya építése. - o M30 Tornyosnémeti-Tornyosnémeti, országhatár közötti szakasz megvalósítása, 2X2 sávós autót építése. - 37-es út jelenlegi állapota önmagában akadály a beruházások hatékony ösztönzésének. A fejlesztési igény az út kétszer kétsávossá tétele, a gesztelyi elágazástól Szerencsig (összesen 15 km-es szakasz). A fejlesztés következtében Miskolctól (az M3-as autópályától) Szerencsig lehetővé válna a kétszer kétsávós közlekedés, melynek hatására jelentősen javulna a borvidék megközelíthetősége, növekedne a helyi gazdasági társaságok versenyképessége, a befektetési potenciál, javulna a szolgáltatásokhoz való hozzáférés minősége, a turisztikai desztinációk elérhetősége. Összességében a társadalom és a gazdaság teljes vertikuma profitál a fejlesztésből, amely várható

Intézkedés célcsoportja	bekerülési költségéhez képest kiemelkedő hasznot hajt a kiemelt térség számára.
Lehetséges kedvezményezettek	Településeket összekötő mellékutak korszerűsítése, karbantartása, fejlesztése, kiemelten a buszközeledéssel érintett szakaszokon.
Monitoring mutatók	A fő útvonalakon kívül eső, alacsonyabb rendű, jellemzően 4-5 számjegyű utak, és belterületi önkormányzati utak fejlesztése felújítása, korszerűsítése és építése: - Rossz állapotú települési utak felújítása, korszerűsítése, új útszakaszok megépítése (kiemelten a foglalkoztatás elősegítése, ipari területek megközelítése, illetve turisztikai látványosságokhoz vezető utak fejlesztése).
Indikatív forrás	Helyi lakosság, települési önkormányzatok, helyi gazdasági vállalkozások
Időbeli ütemezés	NIF Zrt., települési önkormányzatok - felújított önkormányzati tulajdonú belterületi utak hossza (db) - útjavítások 167 Mrd Ft – IKOP 1, hazai forrás 2016-2020

4.11.3. Vasútfejlesztések

Jelenleg a borvidéken közlekedő vasúti szerelvények az országos színvonal alatti állapotúak (pl. a Sátoraljaújhely-Szerencs vonalon közlekedő személyvonatok). A vasút által biztosított menetidő jelenleg nem versenyképes az egyéni gépjárműhasználattal szemben, főként, ha a borvidék települései közötti vasúti átszállási kapcsolatok problémáját tekintjük, hiszen a borvidékre látogató turisták akkor töltenek el több napot a térségben, ha megoldott az egyéni személygépjármű használatot mellőző vagy azt kiegészítő közösségi közlekedés a meglátogatni kívánt települések elérhetőségét tekintve.

A 2020-ig tartó európai uniós fejlesztési ciklus vasútfejlesztésének keretében a fő törzsvonalak és a városi, elővárosi kötött pályás közlekedés fejlesztésén lesz a hangsúly.

A jelenlegi európai uniós ciklus végéig ezer milliárd forint jut vasútfejlesztésre. A borvidéket a transzeurópai vasúti (TEN) korridorok közül az 5. számú érinti (Tokaj-Tarcal-Szerencs településeken).

Intézkedés célja	A vasúti közlekedés szolgáltatási színvonalának javítása, új, korszerűbb járművek térségbe szervezésével, a Budapest és borvidék közötti menetidő csökkentésével, az utasszám növelésével.
Intézkedés tartalma	A MÁV 2014-2020-as vonali szűk keresztmetszet felszámolási rangsorában 2. helyen szerepel a Hatvan-Miskolc-Nyíregyháza szakasz (érinti a borvidéket) míg a Mezőzombor-Sátoraljaújhely szakasz csak a 6. helyen szerepel. Ugyancsak a tervek szerint Sátoraljaújhely-Bodrogkeresztúr szakaszon a szűk keresztmetszethez igazodó állomásfejlesztést terveznek megvalósítani. A TEN-T törzshálózat megyei korszerűsítés részeként Miskolc vasúti elérhetőségének javítása a Budapest – Miskolc – Nyíregyháza fővonal korszerűsítésével, annak

Intézkedés célcsoportja Lehetséges kedvezményezettek Monitoring mutatók Indikatív forrás Időbeli ütemezés	érdekében, hogy a menetidő Budapest irányába, illetve a szomszédos nagyvárosok (pl. Nyíregyháza, Debrecen) felé minimálisra csökkenjen. A tervezett beruházás három ütemben valósul meg: - Hatvan - Miskolc szűk keresztmetszet kiváltás - Miskolc - Nyíregyháza szűk keresztmetszet kiváltás - Szerencs (Mezőzombor) és Sátoraljaújhely között a vasútvonal villamosítása a teljes pályaszakasz felújításával, az állomások és megállóhelyek, valamint az utaskiszolgáló rendszerek korszerűsítésével, ami a menetidő csökkenését is eredményezi. A mezőzombori deltaág helyreállítása a megye keleti térségének kelet-nyugati vasúti elérhetősége javítása érdekében. A megyén belüli, elővárosi jellegű (tram-train) közösségi közlekedés fejlesztése a Tiszaújváros – Miskolc – Sajószentpéter – Kazincbarcika – Ózd tengelyen és Szikszó – Encs, valamint Szerencs irányába, elsősorban a meglévő vasúti infrastruktúra korszerűsítésével, bővítésével, a Miskolc központú sugaras vasúthálózat adta feltárási lehetőségek kihasználásával. Pályaudvarok fejlesztése (pl.: mezőkövesdi pályaudvar, sátoraljaújhelyi pályaudvar).
	helyi lakosság, vállalkozások, turisták, települési önkormányzatok
	NIF Zrt.
	- A fejlesztett vasúti pályák hossza (kétvágányúsításra, új vágány építésre és vasút-villamosításra, valamint tervezésre külön-külön mutató) (km), - megújított vasútállomások száma (db)
	Indikatív forrás nagysága pontosítandó - IKOP 2, IKOP 3
	2016-2020

4.11.4. Légi közlekedési kapcsolatok fejlesztése

A régió két meghatározó légi közlekedési kapcsolata a Debreceni és a szlovákiai Kassai Nemzetközi Reptér. Kassáról nyolc, Debrecenből öt légi társaság indít szezonális charter járatot Prága, Bécs, London, Bristol és Milánó célállomásokra. Kassán a legnagyobb légi jármű, amely képes a leszállni a repülőtérre a Boeing 767 és Airbus A310. Kassa utaskapacitása 700 000 fő évente, ill. 1000 fő / óra. Debrecen közel kétszázezer utast szállít évente.

A Kassai és Debreceni Nemzetközi Reptér az elmúlt tíz évben jelentős kapacitás bővítésen, légi és utasforgalmi fejlesztésen esett át, ami jelentős utasszám és célállomás növekedéssel, bővüléssel járt.

Rendszeres nemzetközi légi járatokkal juthat el Kassáról közvetlenül Prágába, Londonba vagy Bécsbe. Napi ötször rendelkezésre áll a Budapest-Kassa autóbuszos reptéri transzfer. A kassai repülőtér non-stop általános célú repülési szolgáltatásokat nyújt (general aviation) magán és üzleti céllal utazók számára.

Intézkedés célja	A vendégkapcsolatok javítása.

Intézkedés tartalma	A két nemzetközi légi kikötővel a légi teher- és személyszállítási transzfer kapcsolatok javítása. A légi közlekedési kapacitásokkal együtt javíthatók a térség, a Világörökségi Borvidék és a két regionális légi kikötő transzfer (légi-vasúti, légi-közúti) közlekedési kapcsolatai, az alábbi fejlesztések révén: - Kidolgozott csomagajánlatok egyeztetése a térség légi társaságaival, utazási irodáival. - Transzfer taxi, kisbusz (9 fő) járat üzemeltetése a Kassa-Szerencs-Tokaj-Sárospatak-Sátoraljaújhely útvonalon. - Környezetbarát járművek beszerzése (alternatív hajtásláncú kisbuszok, személygépkocsik – CNG, hibrid) - Weboldal/ telefonos applikáció (angol, német, magyar nyelven) – információk induló és érkező járatokról és a csatlakozásokról.
Intézkedés célcsoportja	Turisták és üzleti utasok, logisztikai vállalkozások, utazási irodák
Lehetséges kedvezményezettek	légitársaságok, nemzetközi repterek, személyszállítási szolgáltatók, utazási irodák
Monitoring mutatók	- Létesített reptéri transzferjáratok száma a borvidéken (db)
Indikatív forrás	Indikatív forrás nagysága és kerete pontosítandó.
Időbeli ütemezés	2016-2018

4.11.5. A közlekedési rendszer hálózati és tarifális összehangolása

A jelenleg kedvezőtlen közlekedési kapcsolatokkal jellemző településközi közlekedés a térségben fejlesztésre szorul. Ennek érdekében vizsgálandó egy potenciális tarifa-, illetve borvidékre kiterjedő, vagy azon átnyúló közlekedési szövetség létrehozása.

Intézkedés célja	A borvidéki települések közötti közlekedési kapcsolatok javítása, egységes térségi tarifarendszer és közlekedési szövetség létrehozása.
Intézkedés tartalma	A közösségi közlekedési (közúti közforgalmi és vasúti) menetrendek és módok összehangolása és kiegészítő, a vasútra rászervezett, helyi (turisztikai és hivatásforgalmi) közlekedési hálózatok akár igény alapú kialakítása (pl. kisbuszos ráhordás). Továbbá a közösségi közlekedési módok közös utastájékoztatási rendszerének kialakítása, a szükséges szervezeti és intézményi feltételek létrehozása (közlekedésszervező), nem utolsósorban speciális más közlekedési módokkal (pl. kerékpáros túrajegyek) való kombinált díjtermékek bevezetése. A vasútra történő rászervezés ellátása akár a turizmusból származó bevételekből, önfenntartó módon is megvalósítható, különböző alternatívákban, max. 20-25 perces menetidővel, pl. Tokaj-Erdőbénye, Tokaj-Tállya viszonylatokban, a forgalmi igényekhez igazodó járatszervezéssel, -sűrítéssel és járműspecifikációval. Új, igényvezérelt viszonylatok létrehozása az ingázási célú mobilitási igények kielégítése érdekében. Hegyalja turisztikai célú kerékpáros rendszerének egyik fontos eleme a közösségi közlekedéssel kombinált utazások megvalósítása során a tarifális szabályozások kérdése. A borvidékre vasúttal érkezők számára biztosított tarifális kedvezmények, speciális díjtermékek még vonzóbbá tehetik a közösségi közlekedés használatát az egyéni gépjármű közlekedéssel szemben, melynek fontos környezeti és

Intézkedés célcsoportja	egészségügyi hatásai is vannak. A kerékpáros túrjegyek, (kerékpáros) turisztikai kártya bevezetésével is megvalósítható a többnapos utazásokra történő ösztönzés.
Lehetséges kedvezményezettek	Turisták, helyi lakosság
Monitoring mutatók	Közösségi közlekedési szolgáltatást megrendelők (minisztérium, regionális közlekedési központ, önkormányzatok), Észak-magyarországi Közlekedési Központ Zrt., MÁV Zrt. személyszállítást végző magánvállalkozások.
Indikatív forrás	- Közlekedési koordinációs szervezet kialakítása (db)
Időbeli ütemezés	IKOP TOP
	2016-2018

4.11.6. Környezetbarát közlekedési módok fejlesztése

A térség turisztikai kínálatának egyik jelenlegi legnagyobb hiányossága az egyes turisztikai desztinációk elérhetőségének kérdése. Az európai közlekedési trendek és környezetbarát közlekedési módok előtérbe helyezésével kiemelten fontos annak megteremtése, hogy a térség fenntartható közlekedési eszközökkel bejárható legyen, racionális infrastrukturális háttérrel együtt.

Intézkedés célja	A fenntartható közlekedés feltételeit megteremtő és erősítő közlekedésfejlesztés megvalósítása a településeken és települések között, az éghajlatváltozás mérséklése, a CO2 kibocsátás csökkentése, az élhető települési környezet kialakulása érdekében.
Intézkedés tartalma	Környezetbarát járművek beszerzése – akár pilot jelleggel –, azok üzemeltetéséhez (pl. az egyes világörökségi és turisztikai attrakciókat felfűző térségi elektromos midi/kisbusz hálózat létrehozása, hibrid/elektromos személygépkocsik, e-bike bérlet és szolgáltatások, elektromos kishajók, kikötőhelyek és kiszolgáló létesítmények és töltőállomások létesítése a Bodrogon) kapcsolódó fejlesztések megvalósítása.
Intézkedés célcsoportja	Turisták, helyi lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	Közlekedési szolgáltatás megrendelője, közösségi közlekedési szolgáltatók, személyszállítást ellátó magánvállalkozások, települési önkormányzatok.
Monitoring mutatók	- A térségi közlekedési rendszerben alkalmazott környezetbarát járművek száma (db és eszköz típusa)
Indikatív forrás	Indikatív forrás nagysága pontosítandó – TOP 3, H2020, hazai forrás
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.12. Egységes térségi arculat kialakítása

A Tokaji borvidék turisztikai vonzerejének növelésére nélkülözhetetlen az egységes, önálló arculattal rendelkező, a 27 település magában foglaló turisztikai régió kialakítása. Ennek

indokoltságát a térség világörökségi egysége, kiemelt fejlesztési területe, valamint kiemelt turisztikai desztinációként történő elfogadása adja, valamint az, hogy a Tokaji, mint márkanév, hívószó világszerte ismert.

A Tokaji borvidék számos, jelentős turisztikai vonzerővel (érintetlen természeti táj, hagyományok, kultúra, gasztronómia, tájképi elemek, világörökség) bír, melyek együtt megjelenve egymást erősítve, egységes keretbe foglalva adják meg a térség hangulatát. A cél olyan egységes arculat kialakítása, mely egy több lábon álló, stabil önálló turisztikai térség létrejöttét eredményezi, mely vonzó célpont a hazai és külföldi látogatók számára. A helyi turisztikai szereplők, a fejlesztésekben érintett szervezetek, a borvidéken működő civil szervezetek és gazdasági szereplők összefogásával lehet kialakítani az egységes képet, mely a borvidék egyedi jellegét tükrözi. Ehhez elengedhetetlen bizonyos területeken (pl.: fesztiválok, rendezvények) minőségbiztosítási rendszer bevezetése, így garantálva a minőségi programkínálatot is.

A prioritás célja a térség egységes turisztikai szervezeti rendszerének, arculatának megteremtése és menedzselése, a borvidék egészére ható, országos és európai szintű látogatottsággal bíró programkínálat koordinálása és minőségbiztosítási kritériumok kidolgozása. A minőségi turizmus fejlesztése, valamint a tokaji bor hírnevének növelése, a kapcsolódó szolgáltatások fellendítése, új fejlesztések generálása, keresletösztönzés.

A PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ INTÉZKEDÉSEK:

4.12.1. Térségi, turisztikai marketing- és menedzsmenteszközök összehangolása

A Tokaji Borvidék nagysága okán a térség turisztikai kínálata színes, de semmiképpen nem mondható egységesnek. Ma is a széttagoltság jellemzi. A turisztika területén számos probléma jelenik meg, melyek közül néhány: rendezvények minősége, egymásra történő szervezése, egy adott évszakra korlátozottsága, szálláshelyek száma vagy megközelíthetősége, településszintű, korábban megvalósuló turisztikai fejlesztések kihasználatlansága, egységes megjelenés és egységben gondolkodás hiánya.

Intézkedés célja	Térségi szereplők és települések egységes turisztikai fejlesztéseinek összehangolása, a Tokaji borvidék, mint önálló turisztikai régió kialakítása érdekében, egységes arculattal és megjelenéssel, egységes minőségbiztosítási rendszer kidolgozásával.
Intézkedés tartalma	Azon helyi, térségi szereplők, szervezetek és vállalkozások megtalálása, amelyek elősegítik a borvidék kulturális életének közvetítését, kulturális szolgáltatásokat nyújtanak, kulturális értéket közvetítenek, valamint a társadalom minél nagyobb része számára elérhetővé teszik a kulturális értékeket hordozó termékeket vagy szolgáltatást. Ennek a feladatnak ellátására térségi szereplők bevonásával, az országos turisztikai szervezettel együttműködve.
	A turisztikai célcsoportok meghatározásával, a települések adottságait, meglévő szolgáltatásait, szereplők, szervezetek és vállalkozások bevonásával és az országos

	turisztikai szervezettel együttműködve egy egész borvidéket átfogó egyéb attrakciót és a jövő fejlesztési irányait figyelembe véve a helyi szolgáltatók, térségi turisztikai munkaszervezet kerül felállításra, melynek fő feladatai: - többnyelvű térinformatikai bázisú honlap létrehozása és működtetése, mely térképalapon jelenítene meg adatokat többek között az alábbi tartalommal: - Az okostelefon és táblagép barát honlap keresőoptimalizálással és közösségi oldalakon keresztül, valamint direkt banneres hirdetésekkel való népszerűsítése. - Tokaji Rendezvénykör megalapítása – rendezvények minősítési rendszerének kidolgozása, bevezetése, rendezvények promóciója, kommunikálása, támogatása, a szezonális elkerülésére új rendezvények generálása, finanszírozása - Turizmushoz kapcsolódó (pl. fürdő, lovas, vadász, bor) szolgáltatások fejlesztésének ösztönzése - Anyagi támogatás és adott esetben közvetlen finanszírozása Tokaji borvidékről szóló papíralapú és digitális kiadványok, könyvek, térképek, valamint filmek készítésének, idegen nyelvre fordításának, de az újságíró utak finanszírozása, a televíziós reklámok elkészíttetése, filmipari szponzoráció is feladata lenne. - A szervezet által hazai és nemzetközi sajtókapcsolatokat kiépítő és ápoló saját sajtóiroda valamint ingyenesen hívható 24 órás, telefonos tudakozó működtetése, (angol nyelven is) valamint aktív részvétel térségi rendezvények lebonyolításában, nemzetközi rendezvények, konferenciák, művészi előadások a borvidékre való leszervezésében. - Tokaj Borvidék turisztikai tájékoztató tábláinak, ezek egységes formarendszerének és arculati elemeinek kialakítása és lehetőség szerinti bevezetése. - Borvidéki szintű turisztikai szolgáltatási csomagok kidolgozása célcsoportonként, időszakonként, jellemző termékként - helyi turisztikai arculat kialakítása és folyamatos fejlesztése - együttműködések kialakítása nemzetközi és hazai turisztikai szervezetekkel, közös projektekben való részvétel - helyi termékek árusításának, használatának szervezése helyi vendéglátóegységeknél, szolgáltatóknál
Intézkedés célcsoportja	Térségbe látogatók és helyi lakosok
Lehetséges kedvezményezettek	Turisztikai és térségfejlesztéssel foglalkozó szervezetek, önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozások, kulturális közintézmények.
Monitoring mutatók	- egységes turisztikai szervezet fejlesztése létesítése (db) - munkatársak száma (fő)
Indikatív forrás	Indikatív forrás nagysága pontosítandó - Hazai forrás, GINOP 7
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.12.2. Intelligens, innovatív tájékoztatási rendszerek kiépítése

Tér-, és közlekedésinformatikai, technológiai fejlesztések a térség kulturális és kreatív iparának dinamizálásában, valamint a turisztikai desztinációk elérése esetében is alapvető hatással bírnak. Az innovatív rendszerfejlesztés igazodik a települések „smart city” elveinek

kialakításához, az Európai Unió okos város programjához, fenntartható, valamint a lakosság infokommunikációs tudását is növeli.

Intézkedés célja	A modern eszközök fejlesztésének célja, hogy a rendelkezésre álló technológiai lehetőségeket (elsősorban az információs és kommunikációs technológiát) innovatív módon használják fel, elősegítve a desztinációk elérését.
Intézkedés tartalma	Interaktív információs pontok és helyszínek kialakítása, a jelenlegi attrakciók „smart” eszközökkel történő bemutatása, valamint az elérhetőségükhöz kapcsolódó rendszerek kifejlesztése.
Intézkedés célcsoportja	Térség lakossága
Lehetséges kedvezményezettek	Vállalkozások, országos és helyi közintézmények, civil szervezetek, önkormányzatok.
Monitoring mutatók	- infópontok kialakítása (db) - elnyert támogatás összege (Ft) - térségi lakossági használati index (%)
Indikatív forrás	Indikatív forrás nagysága pontosítandó -GINOP 3, GINOP 7, hazai
Időbeli ütemezés	2016-2020

4.12.3. Rendezvények minősítési rendszerének bevezetése

A minőségbiztosításért, egységes térségi arculatért felelős rendszerbe, azok a borvidéki rendezvények kapnak helyet (például: Bor, Mámor, Bénye; Tokaji Borbarátnők Bálja; Tokaj-hegyalja piac; Tokaji borárverés; Mádi Újbor Ünnepe, Mádi Furmint Ünnepe, Zempléni Fesztivál), amelyek a minőségi bor-, gasztro- és programkínálatot képviselik. A rendezvények és képviselőik, egymást erősítve, hatékonyabb eredményeket érhetnek el a programok népszerűsítésében, látogatottságában. Összefogással, egyrészt szakmailag, másrészt ötleteikkel, sajtókapcsolataikkal segíthetik egymást a Tokaji borvidék vonzerejének erősítése érdekében.

Intézkedés célja	A jelenleg koordinálatlan rendezvények összehangolása, és a települési karaktereknek megfelelő rendezvények, célcsoportok kialakítása.
Intézkedés tartalma	A térségi rendezvények közös marketing kampánya, térségi rendezvények minősítési rendszerének kidolgozása és bevezetése (minősítések közzététele), installációk, eszközök beszerzése és megosztása, ötletbörzék, a rendezvényeken egymás népszerűsítése, éves rendezvénynaptár, kiadványok, offline és online népszerűsítési platformok elkészítése, fenntartása.
Intézkedés célcsoportja	Térségbe látogatók és helyi lakosság
Lehetséges kedvezményezettek	Vállalkozások, civil szervezetek, térségi közművelődési intézmények és rendezvényközpontok, borász szervezetek, TDM.

Monitoring
mutatók
Indikatív forrás
Időbeli ütemezés

-	minősített rendezvények száma (db)
	Indikatív forrás nagysága pontosítandó – GINOP 7, hazai forrás
	2016-2020

---

5. ÁGAZATI PROGRAMOKBAN MEGVALÓSÍTANI JAVASOLT ELEMÉK

A program prioritásai mentén megvalósuló fejlesztési javaslatok ágazati programokból történő finanszírozhatóságát az egyes intézkedések céljainak és főbb beavatkozásainak azonosítását tartalmazó táblázatok tartalmazzák.

Törekedni kell az ágazati (többek között Tokaj-Hegyalja turizmusfejlesztési, közlekedésfejlesztési és gazdaságfejlesztési) stratégiáinak, terveinek készítése során, hogy a programban meghatározott fejlesztési javaslatok beépülése és érvényesülése maximálisan biztosított legyen.

6. TERVEZÉSKÍSÉRŐ ELJÁRÁSOK

A Tokaji borvidék területfejlesztési programjának egyeztetési fázisában, a partnerségi, véleményezési szakasz során érkező vélemények beépítésével együtt készül a program javaslattevő intézkedéseinek környezeti, társadalmi és gazdasági hatásainak értékelése. A Tokaji borvidék fejlesztési programja a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009.(X.6.) Korm. rendelettel összhangban készült el. A területfejlesztési program célrendszerének, prioritásainak és a kapcsolódó intézkedéseinek meghatározása során a környezeti fenntarthatóság és környezetvédelem szempontjainak következetes érvényesítésére (környezetterhelés csökkentése, fenntartható tájhasználat ösztönzése, stb.) került sor, melyek a Stratégia horizontális fejlesztési céljai között nevesítésre is kerültek.

A program területi hatásvizsgálata a 218/2009. (X.6.) Korm.rendelet 9. melléklete – A területi tervek megalapozását szolgál területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat tartalmi követelményei) – figyelembevételével kerül kidolgozásra. A területi hatásvizsgálat környezeti munkarésze az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően készül el. A környezeti értékelés (SKV) továbbá tartalmazza a fejlesztések országhatáron áterjedő környezeti hatások kezelésére

vonatkozó megállapításokat is a 132/2010. (IV. 21.), illetve a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendeletek¹² figyelembevételével.

Továbbá vizsgálja azon intézkedéseket, melyek hozzájárulnak a Nemzeti Környezetvédelmi Program által a környezeti programok felszámolása és az értékek megőrzése érdekében meghatározott legfontosabb célkitűzések teljesüléséhez. A környezeti értékelés összefoglalja, hogy a Nemzeti Környezetvédelmi Program tematikus akcióprogramjai milyen relevanciával bírnak a Tokaji borvidék fejlesztési programja szempontjából.

A környezeti hatásvizsgálat egyes fejezeti részletesen értékeli:

- a program környezetvédelmi összefüggéseit,
- a környezetvédelmi célok és szempontok megjelenését,
- a környezeti állapot várható (negatív/pozitív) változásait a programban meghatározott prioritások elérésének hiányában,
- a program prioritásainak az egyes környezeti elemek és rendszerek tekintetében várható közvetlen hatásait.

A területfejlesztési program megvalósulásának elmaradása kedvezőtlenül hat a borvidék környezetminőségére. A környezet érzékeny fejlesztések tekintetében pedig meghatározza azokat a beavatkozásokat, melyekkel a környezetre gyakorolt negatív hatások mérsékelhetők. A környezeti értékelés vizsgálja továbbá a programban foglaltak országhatáron átnyúló hatásait is.

A társadalmi hatásvizsgálat a kiegyensúlyozott társadalmi szerkezet megteremtését célozva részletesen értékeli az egyes fejlesztési intézkedések társadalmi egyenlőtlenségek felszámolására, az intézkedések hátrányos helyzetű társadalmi csoportokra, a térségre jellemző, kedvezőtlen demográfiai trendekre, a térség népességmegtartó erejére, a foglalkoztatási és munkaerőpiaci viszonyaira gyakorolt hatását.

A gazdasági hatásvizsgálat a program prioritásainak és intézkedéseinek a borvidék gazdaság szerkezetére, a térség gazdasági erejének, jövedelemtermelő képességének növelésére, a helyi gazdaságélénkítésre, az egyes gazdasági ágak versenyképességére gyakorolt hatásait értékeli.

7. MONITORING ÉS ÉRTÉKELÉSI TERV

A Tokaji Borvidék Fejlesztési Program, az abban kitűzött fejlesztési prioritások és az azok elérését szolgáló intézkedések sikeres megvalósulását, valamint az ezek alapján jelentkező változásokat, eredményeket évente célszerű rögzíteni és jelenteni a Tokaj Borvidék Fejlesztési Tanács számára. A program időarányos teljesüléséről készített beszámoló elkészítése az

---

¹ 132/2010. (IV. 21.) Korm. rendelet az országhatáron áterjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló, Espoóban, 1991. február 26. napján elfogadott egyezményhez kapcsolódó, a stratégiai környezeti vizsgálatról szóló, Kijevben, 2003. május 21-én elfogadott jegyzőkönyv kihirdetéséről

² 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

előzetesen meghatározott monitoring és értékelési terv alapján történik. A monitoring tevékenység elvégzéséhez olyan mutatókat kell előzetesen meghatározni, amelyek egyértelműen jelzik a térség pozitív irányba történő fejlődését. Továbbá az éves monitoring és értékelési tevékenység abban is segítséget nyújt, hogy meghatározásra kerüljenek a következő időszak feladatai, amelyek a célértékek eléréséhez szükségesek, illetve a fejlesztések sorrendjét alakító, esetleges hangsúly átrendeződések, figyelembe véve a makro- és mikrogazdasági környezet és egyéb meghatározó tényezők alakulását.

Az operatív intézkedések, kapcsolódó fejlesztési projektek alakulását, melyek hazai és közösségi forrásokból (operatív programok felhívásai alapján) valósulnak meg az egyes projektek szintjén az egyes mérföldkövekhez elkészítendő projekt előrehaladási jelentések vizsgálják.

Jelen stratégia megvalósulásának nyomonkövetésére, a program által generált közvetlen és azonnali hatásokat szemléltető eredménymutatók határozhatók meg. A fejlesztések hosszabb távon és közvetlenül jelentkező következményeit az ún. hatásindikátorok segítségével lehet figyelemmel kísérni.

Az eredmény- és hatásindikátorok, olyan főbb társadalmi-gazdasági és környezeti mutatók, amelyek a Központi Statisztikai Hivatal területi, vagy a települési önkormányzatok, Kormányhivatalok statisztikája alapján jelölhetők ki. Ugyanis a hivatalos nyilvántartású, hosszú távú időszorral rendelkező adatok alkalmasak a változások évenként történő értékelésére. A legfontosabb indikátorok alapvető társadalmi és gazdasági mutatószámokhoz köthetők, hiszen az elsődleges cél a térség népességcsökkenésének és drasztikus előregedésének csökkentése, valamint a vállalkozások számának, a foglalkoztatottságnak növelése.

Az alábbiakban a program végrehajtása során a térségre gyakorolt hatások vizsgálatára alkalmas eredmény- és hatásmutatók kerültek összegyűjtésre:

Indikátor	Indikátor típusa	Bázisérték 2015	Célérték 2020	Megjegyzés, cél
Lakónépesség száma az év végén (2014, fő)	hatásindikátor	73352	75000	A népességszám csökkenésének megállítása, 3%-os növekedés.
Vándorlási különbözet (2014, fő)	hatásindikátor	-507	0	
Felsőfokú végzettségűek aránya (2011, %)	hatásindikátor	10,73	11,5	A felsőfokú végzettségűek további növekedésének realizálódása.
0-14 évesek aránya (2014, %)	hatásindikátor	13,19	15	A drasztikus időződés ellensúlyozása, különös tekintettel a kistelepüléseken, gyermekes családok letelepedése révén.
Munkanélküliségi ráta (2015. július, %)	hatásindikátor	6,84	5%	A munkanélküliek számának, különös tekintettel a tartós

Indikátor	Indikátor típusa	Bázisérték 2015	Célérték 2020	Megjegyzés, cél
Foglalkoztatottak aránya (2011, %)	hatásindikátor	36%	42%	munkanélküliség csökkentése. A foglalkoztatottak arányának évről évre történő növelése.
A működő vállalkozások száma (2013, db)	hatásindikátor	3567	3745	A működő vállalkozások számának évről évre történő növelése, különös tekintettel a magas hozzáadott értékkel rendelkező ágazatok terén, 5%-os növekedés
A vállalkozások által jegyzett tőke (2014, M Ft)	hatásindikátor	30 699	50 000	Cél minimálisan a megyei értékek elérése.
A vállalkozások egy főre jutó bruttó hozzáadott értéke (2014, ezer Ft)	hatásindikátor	890	900	A megyei értéknél továbbra is jóval magasabb eredmény elérése, az országos átlaghoz való közelítés.
Kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek száma (2014, db)	eredményindikátor	5809	6680	A magas minőséget képviselő kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése, +15%-os növekedés elérése.
Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken (2014, fő)	eredményindikátor	74 494	150 000	A vendégek számának folyamatos növekedése, a megye leglátogatottabb térségévé válása.
Erdők területének aránya a települések teljes területéhez viszonyítva (%)	hatásindikátor	28,8	30	Az erdőterületek nagyságának folyamatos növelése.

Az monitoringmutatók elemzését követően kerülhet sor a jelentések, beszámolók részeként a szöveges értékelések elkészítésére, melyek feltárják a változások, az előrehaladásban megfigyelt eltérések mögött álló lehetséges okokat (az eltelt egy évben keletkező háttéranyagok és ismeretek tanulmányozásával és beépítésével) és következtetéseket. Továbbá az ezen értékelésből adódó feladatokat és a fejlesztések jövőbeni megvalósításával kapcsolatos megállapításokat, miszerint az adott prioritás adott intézkedése kapcsán, mely elemek teljesültek részben vagy egészben, melyek igényelnek további beavatkozásokat, melyek megvalósítása várható a jövőben, és melyek azok, amelyek a körülmények megváltozása miatt hátrébb sorolódnak a fejlesztési ütemtervben vagy esetleg elhagyhatók.

8. MÓDSZERTANI MELLÉKLET

A fejlesztés stratégiai céljainak alapját az alábbiakban meghatározott fejlesztési értékterületek jelentették, amelyek térségspecifikus fejlesztési módszertan alapján kerültek kijelölésre. A kutatás alapjául a megfigyelésen alapuló regionális térképezés módszere szolgált, felmérésre kerültek a hasonlóságok és a különbségek Tokaj-Hegyalja világörökségi terület 27 települése között.

A Tokaji borvidék településeinek fejlődése sokféle forgatókönyvet követ, amelyek alapján sokkal inkább a verseny, mintsem az együttműködés jelei érzékelhetők a térségben. A települések lehetőségeinek feltárása és megismerése azért fontos, mert másképp kell felkészülnie a régiónak és a lakosságnak az egyik, vagy másik lehetséges jövőre. Más gazdasági, társadalmi és kulturális intézményekre, fejlesztésekre és stratégiákra, és más emberi készségekre van szükség attól függően, hogy a település önmagát hogyan definiálja.

A kutatás előkészítésére polgármesterekkel, döntéshozó helyi elittel és véleményformálókkal történő strukturált mélyinterjúk készültek (strukturált interjúvázlat segítségével, amelyek kizárólag a fejlesztési igényekhez kapcsolódnak). A települési honlapokon és egyéb dokumentumokban megjelent, a településekről leírt jellemzők alapján, a települések többszöri terepbejárását követően a kutatók fejében kognitív térkép alakult ki a települések jellegéről, amely segítette a kutatás sikerességét.

A dokumentumelemzés módszerének köszönhetően, a rendelkezésre álló és az elkészült dokumentumok alapján meghatározásra kerültek a borvidéket jellemző kulcsszavak (prémim bor, csúcsgasztronómia, minőségi alapanyag, épített örökség, hagyományörzés, művészet, erdő, Bodrog, stb.) A hasonló kulcsszavak klaszterekbe rendezésével kirajzolódtak a borvidék településeit jellemző fejlesztési értékterületek: 1) ELIT BOR ÉS GASZTRONÓMIA; 2) NEMZETI HAGYOMÁNYOK ÉS KULTÚRA; 3) TERMÉSZETI ÉRTÉKEK; 4) GAZDASÁGI TÉR; 5) EGYHÁZI HAGYOMÁNYOK ÉS OKTATÁS; 6) ÉLMÉNYTEREMTÉS ÉS TURIZMUS; 7) KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS.

A nemzeti hagyományok és az egyházi hagyományok tisztelete közös jellemzőket is takar. A gazdasági tér és az élményteremtés között szintén lesznek átfedések. Az élményteremtés a turizmus szempontjából meghatározó jelentőségű, de ebben a kategóriában az emberi kapcsolatok, a kultúra tisztelete is fontossá válik. Amennyiben felismerik az emberek, hogy mindennapi cselekedeteiket, mely motivációk uralják, akkor könnyebben tudnak maguknak olyan stratégiát meghatározni, amely a közösség alapértékeivel összhangban lesz. A mintázatok feltárása és elfogadása által sikerülhet olyan stratégiát kidolgozni, ami mögé a társadalmi támogatás megszerezhető.

Fejlesztési értéktérületek (I.-VII.)	I. Elit bor és gasztronómia			II. Nemzeti hagyományok és kultúra			III. Természeti értékek			IV. Gazdasági tér			V. Egyházi hagyományok és oktatás			VI. Élményteremtés és turizmus			VII. Közösségfejlesztés		
Kulcsszavak	Prémium bor	Csúsgasztronómia	Minőségi alapanyag	Épített örökség	Hagyományörzés	Művészet	Erdő	Bodrog	Védett term. értékek	Ipar	Mezőgazdaság	Helyi termék	Egyházi tradíció	Oktatásfejlesztés	Zarándoklat	Aktív életmód	Szállás és wellness	Extrém sport	Szociális ellátás	Közösségi tér	Borvidéki rendezvény
Abaujszántó	X		X	X	X		X			X	X	X	X			X	X	X		X	X
Bekecs				—	X		—			X	X	X				X		—	X	X	—
Bodrogkeresztúr	X	X	X	X	X			X	X	—	X	X	X	X	X	X	X			X	
Bodrogkisfalud	X			X	X			X	X		X	X	X	X	X	X	X	X		X	X
Bodrogolaszi			X	X				X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		—	X	—
Erdőbénye	X	X	X		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X
Erdőhorváti				X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X				
Golop				X	X	X	X				X	X			X				X	X	X
Herceggút	X	X	X	X	X	X	X				X	X		X		X			X	X	X
Legyesbénye				X	X	X			X		X		X	—	X	—			X	X	—
Mád	X	X	X	X	X	X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Makkoshotyka			X	—	—	X	X		X		X	X				X	X			X	
Mezőzombor	X			—	X					—	X	X		X		X			X	X	X
Monok				X	X	X	X				X	X	X	X		X	X		X	X	X
Olaszliszka	X		X	X	X	X		X	X		X	X	X	X	X	X	—	—	X	X	
Rátka	X			X	X	X				—	X	X		X		X			X	X	X
Sárazsadány				X				X	X				X			X	X	X	X	X	X
Sárospatak	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X
Sátorajújhely	X			X	X	X	X		X	X	X	X		X		X	X	X			X
Szegi	X			—	—			X	X		X	X				X		X	X	X	—
Szegilong			X						X		X	X	X			X			X	X	
Szerencs	X		X	X	X	X				X	X	X		X		X	X		X	X	X
Tálya	X	X	X	X	X	X		X		—	X	X	—	—	X	X	X		X	X	X
Tarcal	X	X		X	X	X	X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Tokaj	X	X	X	X	X	X	—	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Tolcsva	X	X	X	X	X	X					X	X		X		X	X				X
Vámosújfalú				X	X			X		X	X	X				X	X	—	X	X	

A települések értékválasztásának kijelölésével párhuzamosan elkészült a Fejlesztési források EMIR (Egységes Monitoring Információs Rendszer) adatbázisainak, elmúlt tervezési és fejlesztési időszakokra vonatkozó értékelése. Az elemzés során kiderül, hogy a települések társadalmi-gazdasági helyzetét figyelembe vevő releváns és racionális fejlesztések fogalmazódnak meg, illetve az egymással szomszédos települések esetén milyen igényeket foglalmaztak meg (van-e átfedés vagy sem), továbbá fény derül az érdekellentétekre is.

A 2007-13-as tervezési időszak forrásfelhasználásának elemzés során a Tokaj Borvidékhez tartozó 27 település esetében került sor az Európai Unió forrásából megvalósult fejlesztések strukturált feldolgozására. Ennek következtében kirajzolódtak azok a fejlesztési hangsúlyok, amelyek az egyes településekre a leginkább jellemzőek (ide tartoznak elsősorban az önkormányzati projektek), továbbá a gazdasági társaságok támogatott beruházásain keresztül azok a területek, amelyeken alulról építkező fejlesztési potenciál tapasztalható.

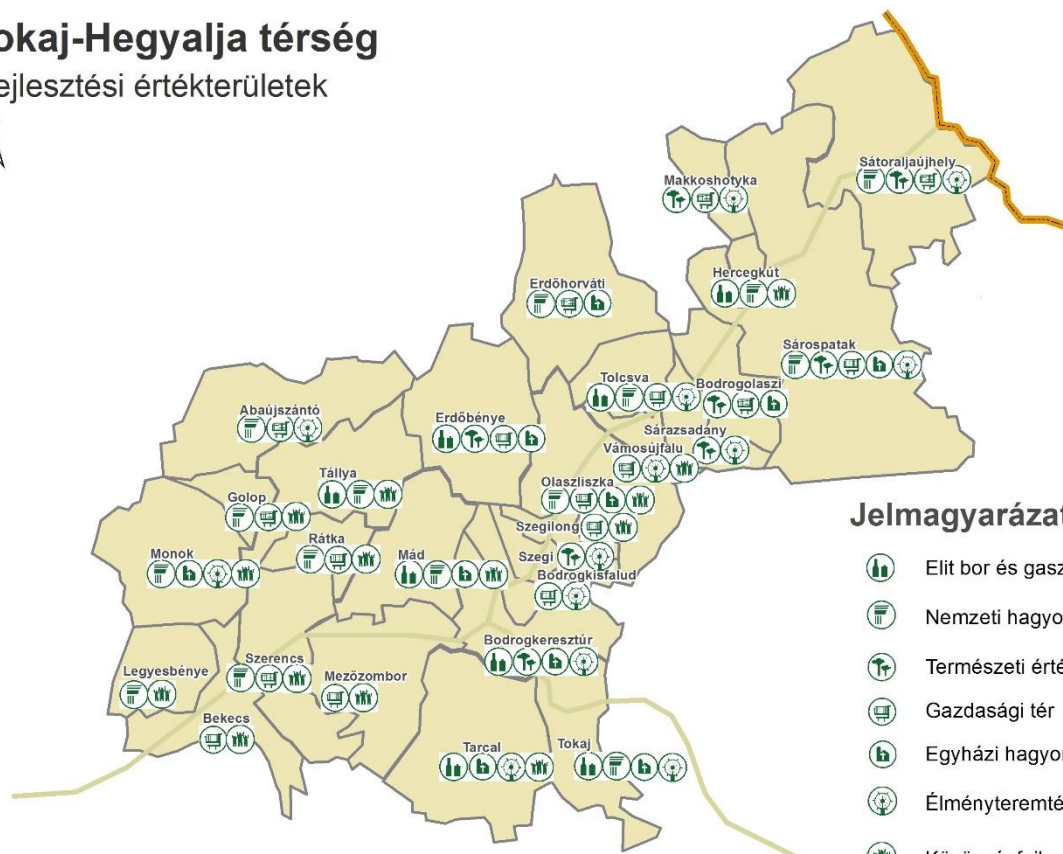
Fejlesztési értékterületek (I.- VII.)	I. Elit bor és gasztronómia			II. Nemzeti hagyományok és kultúra			III. Természeti értékek			IV. Gazdasági tér			V. Egyházi hagyományok és oktatás			VI. Élmenyteremtés és turizmus			VII. Közösségfejlesztés		
Kulcsszavak	Prémium bor	Csúcsasztrónómia	Minőségi alapanyag	Épített örökség	Hagyomány-örzés	Művészet	Erdő	Bodrog	Védett term. értékek	Ipar	Mezőgazda-ság	Helyi termék	Egyházi tradíció	Oktatás-fejlesztés	Zarándoklat	Aktív életmód	Szállás és wellness	Extrém sport	Szociális ellátás	Közösségi tér	Borvidéki rendezvény
Abaújszántó				II. Nemzeti hagyományok és kultúra						IV. Gazdasági tér						VI. Élmenyteremtés és turizmus					
	1		1	3	2		2			2	2	2	2			2	1	2		2	2
Bekecs					1					IV. Gazdasági tér									VII. Közösségfejlesztés		
										2	2	1				2			3	2	
Bodrogkeresztúr	I. Elit bor és gasztronómia						III. Természeti értékek						V. Egyházi hagyományok és oktatás			VI. Élmenyteremtés és turizmus					
	2	1	2	2	1			3	3			1	2	3	1	1	3	2		2	
Bodrogkisfalud										IV. Gazdasági tér						VI. Élmenyteremtés és turizmus					
	1			1	1			2	1		3	2	1	2	1	3	1	1		2	2
Bodrogolaszi			2	2			III. Természeti értékek			IV. Gazdasági tér			V. Egyházi hagyományok és oktatás								
								3	2	2	2	1	2	1	2	2				2	
Erdőbénye	I. Elit bor és gasztronómia						III. Természeti értékek			IV. Gazdasági tér			V. Egyházi hagyományok és oktatás								
	3	1	2		3	1	3		2	1	2	2	2		3	2	1		1	1	2
Erdőhorvát				II. Nemzeti hagyományok és kultúra						IV. Gazdasági tér			V. Egyházi hagyományok és oktatás								
				3	2		3		1	2	1	2	1	1	3	2					
Golop				II. Nemzeti hagyományok és kultúra						IV. Gazdasági tér									VII. Közösségfejlesztés		
				3	1	1	1				3	2							2	2	1
Hercegkút	I. Elit bor és gasztronómia			II. Nemzeti hagyományok és kultúra															VII. Közösségfejlesztés		
	2	1	2	3	3	2	1				1	3		2		2			1	2	2
Legyesbénye				II. Nemzeti hagyományok és kultúra															VII. Közösségfejlesztés		
				2	1	2			2		2		2		2				3	2	
Mád	I. Elit bor és gasztronómia			II. Nemzeti hagyományok és kultúra									V. Egyházi hagyományok és oktatás						VII. Közösségfejlesztés		
	3	3	3	3	2	2			2	1	2	1	3	2	3	1	2	1	1	2	3
Makkoshotyka							III. Természeti értékek			IV. Gazdasági tér						VI. Élmenyteremtés és turizmus					
			2			1	3		2		2	3				2	3			2	
Mezőzombor										IV. Gazdasági tér									VII. Közösségfejlesztés		
	2				2						3	2			2	2			2	2	1
Monok				II. Nemzeti hagyományok és kultúra									V. Egyházi hagyományok és oktatás			VI. Élmenyteremtés és turizmus			VII. Közösségfejlesztés		
				3	2	2	2				1	2	3		3	3	2		1	3	1
Olaszliszka				II. Nemzeti hagyományok és kultúra						IV. Gazdasági tér			V. Egyházi hagyományok és oktatás						VII. Közösségfejlesztés		
	2		2	2	2	2		2	1		3	2	1	2	2	2			3	3	
Rátka				II. Nemzeti hagyományok és kultúra						IV. Gazdasági tér									VII. Közösségfejlesztés		
	1			1	3	1					2	3		1		2			2	3	1
Sárazsadány							III. Természeti értékek									VI. Élmenyteremtés és turizmus					
				2				3	2				2			3	1	2	1	2	1
Sárospatak				II. Nemzeti hagyományok és kultúra			III. Természeti értékek			IV. Gazdasági tér			V. Egyházi hagyományok és oktatás			VI. Élmenyteremtés és turizmus					
	2		1	3	3	3	2	2	1	2	3	2	3	3	3	2	3		1	1	2
Sátoraljaújhely				II. Nemzeti hagyományok és kultúra			III. Természeti értékek			IV. Gazdasági tér						VI. Élmenyteremtés és turizmus					
	1			3	2	2	3		3	3	2	2		3		2	2	3			2
Szegi				II. Nemzeti hagyományok és kultúra			III. Természeti értékek									VI. Élmenyteremtés és turizmus					
	1							3	2		1	2				2		2	1	2	
Szegilong										IV. Gazdasági tér									VII. Közösségfejlesztés		
			1						2		3	2	2			2			3	2	
Szerencs				II. Nemzeti hagyományok és kultúra						IV. Gazdasági tér									VII. Közösségfejlesztés		
	1		2	3	2	1				3	2	2		2		1	2		2	2	2
Tálya	I. Elit bor és gasztronómia			II. Nemzeti hagyományok és kultúra															VII. Közösségfejlesztés		
	3	2	2	2	2	3			2		1	2			1	1	2		1	2	3
Tarcal	I. Elit bor és gasztronómia												V. Egyházi hagyományok és oktatás			VI. Élmenyteremtés és turizmus			VII. Közösségfejlesztés		
	3	2		2	1	1	1			1	2	1	2	1	3	2	3	3	1	2	3
Tokaj	I. Elit bor és gasztronómia			II. Nemzeti hagyományok és kultúra									V. Egyházi hagyományok és oktatás			VI. Élmenyteremtés és turizmus					
	2	2	1	3	2	3		2	2	1	2	1	3	3	1	2	3	1	1	1	2
Tolcsva	I. Elit bor és gasztronómia			II. Nemzeti hagyományok és kultúra						IV. Gazdasági tér						VI. Élmenyteremtés és turizmus					
	3	2	1	2	2	2					2	3		1		2	3			2	2
Vámosújfal										IV. Gazdasági tér						VI. Élmenyteremtés és turizmus			VII. Közösségfejlesztés		
				1	1			1		2	3	2				3	2		2	3	

A fejlesztés során figyelembe kell venni az egyes települések egyedi értékeit. A települések identitásának azonosítása többek között azért is szükség, hogy minden településnek meglegyen a maga egyéni karaktere, amikor a pályázati forrásokért verseng, s ne valósulhassanak meg egymást hátrányosan érintő fejlesztések, hanem szinergiában történjen a fejlődés.

A fejlesztési értékterületek a borvidéki települések esetén azonosításra kerültek. Tokaj-Hegyalját egy komplex, de mégis sokszínű mozaikká tudjuk összerakni, minden olyan értéket megjelenítve, amelyekben a települések erősek:

Tokaj-Hegyalja térség

Fejlesztési értékterületek

Jelmagyarázat

- Elit bor és gasztronómia
- Nemzeti hagyományok és kultúra
- Természeti értékek
- Gazdasági tér
- Egyházi hagyományok és oktatás
- Éléményteremtés és turizmus
- Közösségfejlesztés